

Technická univerzita v Liberci
FAKULTA PEDAGOGICKÁ

Katedra: Primárního vzdělávání
Studijní program: Učitelství pro ZŠ
Studijní obor: Učitelství pro 1. stupeň ZŠ

Motivační činnosti ve vztahu žák-rodina-škola

Motivating activities in the relationship the pupil-family-school

Autor:
Jana ONDRÁKOVÁ

Podpis:

Adresa:
Nový Luhov 21
471 29 Brniště

Vedoucí práce:
PaedDr. Ivona Futschiková

Počet

stran	obrázků	tabulek	grafů	pramenů	příloh
157	22	55	20	23	4

V Liberci 13. 11. 2008

Prohlášení

Byla jsem seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Diplomovou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím diplomové práce a konzultantem.

Vypracovala: Jana ONDRÁKOVÁ

V Liberci dne: 13. 11. 2008

Vlastnoruční podpis:

Poděkování:

U této příležitosti bych velice ráda poděkovala PaedDr. Ivoně Futschikové za odborné vedení mé diplomové práce.

Dále bych ráda poděkovala Mgr. Ludmile Moličové za její cenné rady související s pedagogickou praxí a jejími úskalími.

V neposlední řadě bych ráda poděkovala rodičům za celoživotní podporu ve studiu.

Motivační činnosti ve vztahu žák-rodina-škola**Resumé:**

Cílem diplomové práce bylo zpracování motivačního sborníku určeného pro první stupeň základních škol. Konkrétně třetí třída. Do vyučovacího procesu by měl vnést více prožitků a učení se pro život.

Ve výzkumné části jsem se zaměřila na použití motivačního sborníku v praxi. Jak dalece je pro pedagogy inspirativní a zdali je reálné jej zařazovat do vyučovacího procesu.

Klíčová slova: Motivace, vnitřní motivace, vnější motivace, primární potřeby, sekundární potřeby, komunikace

Motivating activities in the relationship the pupil-family-school**Summary:**

The goal of this diploma has been processing of a motivational composite book dedicated for primary schools. Specifically for the third class of a primary school. The idea is to bring more enjoyment and experience of teaching for the life into the learning process. In the practical part I have been concentrating on using the composite book in the general practice. How much it is an inspiration for a pedagogues and whether is it realistic to include it in the educational process for the students.

Key words: Motivation, intrinsic motivation, extrinsic motivation, prime needs, secondary needs, communication

Die Motivationstätigkeit in bezug Schuler-Familie-Schule

Zusammenfassung: Ziel der Diplomarbeit war, das Motivationssammelwerk ausarbeiten. Dieses Motivationssammelwerk ist bestimmt für erste Instanz der Grundschulen.

Es sollte mehr Erlebnisse und Lernen für das Leben in dem lehrenden Prozess eintragen. Forschungsteile löst die Anwendung des Motivationssammelwerk in der Praxis. Inwieweit ist es interessant für die Pedagogen und wenn die Prozessaufnahme real ist.

Schlüsselwörter: die Motivation, die Inneremotivation, Äusseremotivation, primäre Bedürfnisse, sekundäre Bedürfnisse, die Kommunikation

Obsah

I. Úvod.....	9
II. Teoretická část	11
2. Motivace.....	11
2.1 Historie.....	11
2.2 Teorie motivace	11
2.3 Teoretické přístupy k motivaci	13
2.3.1 Behaviorální teorie.....	13
2.3.2 Humanistický přístup.....	13
2.3.3 Kognitivní (poznávací) přístup.....	13
2.4 Motivace chování člověka	14
2.4.1 Potřeby.....	14
2.4.2 Potřeby primární (fyziologické).....	14
2.4.3 Potřeby sekundární (psychické).....	14
2.5 Vnitřní a vnější motivace	14
2.6 Motivační modely – Maslowova pyramida potřeb	16
2.7 Rozvíjení motivace žáků.....	17
2.7.1 Potřeby poznávací	17
2.7.2 Problémové úlohy	17
2.7.3 Výkonové potřeby	18
2.7.4 Sociální potřeby	19
2.7.4.1 Potřeba pozitivních vztahů	20
2.7.4.2 Potřeba vlivu a prestiže.....	20
2.7.4.3 Aktualizace sociálních potřeb a sociální motivace ve škole.....	21
2.8 Principy zvyšování motivace podle (Ďurič a kol., 1986)	22
2.8.1 Zvyšování motivace podle Pettyho.....	23
2.8.1.1 G. Petty - Začarované kruhy	24
2.8.2 Demotivující činitele učení	26
2.9. Metody, jak rozvíjet motivaci na základních školách.....	29
2.9.1 Odměny a tresty	33
2.9.1.1 Chvála a kritika žáků.....	34
2.9.2 Pedagogická komunikace.....	35
2.9.2.1 Komunikace mezi školou a rodinou.....	35
2.9.2.2 Komunikace mezi rodičem a dítětem.....	37
2.9.2.3 Komunikace mezi učitelem a žákem.....	37
2.10 Motivace – aktuálně v RVP	41
III. PRAKTICKÁ ČÁST.....	45
3. Cíle praktické části.....	45
3.1 Hypotézy.....	45
3.2 Metody výzkumu	45
3.2.1 Údaje o výzkumném vzorku.....	46
3.3 Motivační sborník.....	47
3.3.1 Úvod.....	47
3.3.2 Struktura opakující se v každém měsíci.....	47
3.3.3 Co by měli žáci mít podle RVP za první období osvojené.....	48
3.3.4 Klíčové kompetence	48

3.3.5 Průřezová témata	48
3.3.6 Využití pohádky ve sborníku.....	49
3.3.7 Všeobecné pokyny měsíc září.....	50
3.3.8 Všeobecné pokyny měsíc říjen.....	56
3.3.9 Všeobecné pokyny měsíc listopad.....	62
3.3.10 Všeobecné pokyny měsíc prosinec.....	67
3.3.11 Všeobecné pokyny měsíc leden.....	71
3.3.12 Všeobecné pokyny měsíc únor.....	76
3.3.13 Všeobecné pokyny měsíc březen.....	81
3.3.14 Všeobecné pokyny měsíc duben.....	87
3.3.15 Všeobecné pokyny měsíc květen.....	93
3.3.16 Všeobecné pokyny měsíc červen.....	100
3.4 Metodický průvodníček	104
3.5 Ověření hypotézy H1	123
3.5.1 Diskuse.....	124
3.5.2 Závěr.....	124
3.6 Ověření hypotézy H2	125
3.6.1 Diskuse.....	127
3.6.2 Údaje třetí třídy.....	127
3.6.2.1 Využití pohádky ve vyučovacích předmětech.....	128
3.6.2.2 Diskuse.....	128
3.6.3 Aplikace nabízených aktivit do VVP.....	129
3.6.4 Názory učitelů z hlediska nerealnosti aktivit.....	130
3.6.5 Závěr.....	131
3.7 Ověření hypotézy H3	131
3.7.1 Diskuse.....	133
3.7.2 Závěr.....	137
3.8 Ověření hypotézy H4.....	137
3.8.1 Aktivita č. 1.....	138
3.8.1.1 Diskuse I.....	140
3.8.1.2 Diskuse II.....	142
3.8.2 Aktivita č. 2.....	142
3.8.2.1 Diskuse I.....	144
3.8.2.2 Diskuse II.....	146
3.8.3 Aktivita č. 3.....	146
3.8.4 Zařazení tématu do vyučovacích předmětů.....	147
3.8.4.1 Diskuse.....	147
3.8.5 Odměny - obrázek krtka.....	148
3.8.5.1 Diskuse.....	148
3.8.5.2 Závěr.....	149
IV. Závěr.....	149
V. Seznam použité literatury	151
VI. Přílohy	153
Příloha č. 1 Seznam zkratk.....	153
Příloha č. 2 Dotazník pro pedagogy učící na prvním stupni ZŠ	153
Příloha č. 3 Dotazník pro pedagogy učící ve třetích třídách ZŠ	153
Příloha č. 4 Dotazník pro žáky třetích tříd ZŠ.....	153

I. Úvod

Motivace. Jediné slovíčko ukrývající v sobě tolik významů. Co si má dospělý, mládež nebo dokonce dítě, pod tímto termínem vybavit, aby si byl plně vědom jeho významu? Na tuto otázku není zcela jednoduché odpovědět. Každý z nás má jiné hnací síly, které učiní člověka seberealizovat se a mít pocit, že dosáhnul svého cíle. Proto jsem se v teoretické části mé práce snažila tento pojem objasnit z více hledisek.

Důvod, proč jsem si vybrala téma motivace je prostý. Vždycky mě zajímala otázka, jak motivovat děti ve škole, v čem motivace spočívá, zda je to v osobnosti učitele, pomůckami, které využívá či naučenou metodikou. Osobně si myslím, že velkou roli, především na prvním stupni, hraje učitel. Žák v něm spatřuje svůj vzor a rodiče pomyslně ustupují na druhé místo. Sama bych mohla být názornou ukázkou. Tehdy, co paní učitelka vyslovila, bylo pro mě „svaté“, a platilo to za každou cenu.

Když si zpětně uvědomuji, jak probíhalo naše každodenní vyučování, nevybavuji si nic jiného, než ustavičné sezení v lavicích s rukama za zády. Nikdo se nesměl ani pohnout, hlavně v případě, když někdo četl nahlas. Aktivita na koberci, relaxace, odpočinek, ba dokonce činnostní vyučování, se neuskutečnilo ani jednou. Na jednu stranu se není čemu divit. Škola byla povinná řídit se metodikami předepsanými ministerstvem školství. Bránila učitelům vytáhnout žáky z lavic, protáhnout se, zacvičit si či zazpívat. Od té doby došlo k velkým změnám, vzdělávání má více možností, metod a forem. Díky tomu se mohu ve své práci více realizovat.

V době studia jsme se spolužačkami řešily pedagogická věna, která byla součástí pedagogické praxe. Každý student si do věna zakládal materiály, které po dobu působení na praxi získal. Výsledkem byly hromady pracovních listů, básniček a mnoho didaktických her. Nabízela se obrovská škála materiálu pro výměnu a možnost vytvoření velikého zásobníku. Začala jsem se touto myšlenkou intenzivně zabývat.

Podle Rámcově vzdělávacího programu bychom měli žáky učit pro život. Proto jsem si položila následující otázky: Dala by se krátkodobá a dlouhodobá motivace spojit v jedno, aby vzájemně prolínala? Bylo by možné, spojit vyučování s pohádkami a zařadit je téměř do všech vyučovacích předmětů tak, aby je žáci vnímali jako formu hry a zároveň se učili? Tyto informace mě doslova nakoply, zkusit vymyslet motivační sborník, který nemá být dogmatem, ale pouze návrhem. Návrhem, jak využívat knížky s pohádkami, které jsou dětem nesmírně blízké a zařazovat je do vyučovacího procesu podle podmínek a možností školy.

Cílem mé diplomové práce bylo zlepšení motivačních činností ve vzájemných vztazích a vytvoření motivačního sborníku pro kvalitnější socializaci a integraci dítěte do výchovně vzdělávacího procesu ve škole. Rozšířila jsem jej o následující zkoumání: Zjistit na základě vypracování motivačního sborníku možnost jeho využití ve vyučovacím procesu.

Motivační sborník je navržen pro třetí třídu základní školy. Obsahuje deset pohádek, deset měsíců školního roku. Na každý měsíc je vyčleněna jedna pohádka, která prolíná všemi předměty na prvním stupni. Každý měsíc je dále rozdělen na jednotlivé týdny, v nichž můžete nalézt náměty, jak pohádku(y) zapojit vhodně do výchovně vzdělávacího procesu.

II. Teoretická část

2. Motivace

Pojem motivace pochází z latinského slova *MOVERE*, které znamená hýbat se. Motivace znamená souhrn hybných činitelů, které jedince podněcují k aktivitě v činnostech, učení a osobnosti. Hybným činitelem rozumíme takové skutečnosti, které jedince podněcují.

Patří mezi pojmy, které teoretici označují jako hypotetické konstrukty. To znamená, že žákova motivace není něco, nač bychom si mohli sáhnout. Motivace je pro nás pomůcka, jíž se snažíme vysvětlit, proč někdo něco dělá (nebo nedělá) správně. *Motivace má dynamizující a usměrňující funkci.* (Lokšová, I., Lokša, J. 1999)

Motivace je psychologický proces vedoucí k energetizaci organismu. Usměrnjuje naše chování a jednání pro dosažení určitého cíle. Vyjadřuje souhrn všech skutečností radost, zvědavost, pozitivní pocity, radostné očekávání.

2.1 Historie

„Principy motivace, když dříve nebyly takto formulovány, jsou obsaženy v různých dílech autorů dávné minulosti. Význam motivace je tak v pravém slova smyslu uznáván už od antiky,“ jak uvádí Langr.^[1] Už Aristoteles a jiní autoři popisovali pudry jako duševní síly člověka. Ve středověku rozlišoval Tomáš Akvinský mezi smyslovou žádostivostí a racionální vůlí. R. Descartes a T. Hobbes upřednostňovali snažení a žádostivost. I. Kant se propracoval k trojdílnosti psychologie – poznání, cit, vůle.

Z období devatenáctého století jsou hlavními pojmy instinkty, pudry a potřeby. Těmi se nadále zabývají různé teorie motivace.

2.2 Teorie motivace

Motivace zasahuje do celé psychologie. Řada významných psychologů se snažila pojem různě formulovat. Termín se ustálil v době dvacátého století. Jedna z teorií o ní hovoří, jako o „celku vědomých a nevědomých psychonorních faktorů, které jsou základem chtění a jednání,“ jak uvádí Madsen ^[2]. V roce 1952 charakterizoval **James Drever** motivaci jako označení fenoménů, které se týkají činností, pobídek a pudů. Motiv, je pak afektivně snahovým činitelem, který svou činností determinuje zaměřenosti chování každého jednotlivce k nějakému cíli.

Cíl je pak pojat vědomě či nevědomě. Motivovat pak znamená poskytovat pohnutku nebo působit jako pohnutka k dosažení tohoto cíle. ^[3]

^[1] Langr, L. *Úloha motivace ve vyučování na základní škole*. 1984.

^[2] Madsen, K.B. *Teorie motivace*. 1972.

^[3] Madsen, K.B. *Teorie motivace*. 1972.

P.T.Young považuje motivaci za proces, kterým je aktualizováno neboli zahájeno určité chování, je to proces, kterým je tato aktivita zaměřována určitým směrem^[4] jak uvádí Langr. Dále Youngova teorie zdůrazňuje značný vliv motivace na uvolnění a regulaci lidské energie. Více se zabývá motivací psychickou. Také dokazuje, že soustava pobídek je účinnější než pobídka jediná. Stejně tak jako kombinace odměn a trestů. Pokud se jedná o motivaci při procesu učení, autor považuje za nutnost vypěstovat návyk k učení a ten lze získat jediné takovým způsobem, že *latentní* dispozice k učení musí být čas od času aktivovány vhodnou motivací.

Význam motivace podobně zdůrazňuje **J. Linhart**: „V motivaci spatřujeme především organizující a řídící funkci, jež usměrňuje aktivační a emoční stavy jednajícího individua.“^[5] Podobně hodnotí i význam incentive – posílení nutná pro nejušpornější učební proces. Jedná se o dosažení cíle, úspěchu nebo zpětné informace o výsledcích procesů učení.

V roce 1951 formuloval **R. Stagner** dvě základní složky motivace – *a) dynamogenní* (aktivizuje a mobilizuje každého jednotlivce), *b) instrumentální* (každého jedince zaměřuje k určitému cíli). Cílem pro chování jedince se stává to, co je pro jedince hodnotné. Samotnou hodnotou je pak to, co vede k redukci potřeby. Ty stránky motivace tvoří jednotu. Zaměření a aktivace jedince se mohou uskutečnit vrozenými biologickými pudry, potřebami získanými během života a dále různými zájmy a ideály.

Podle **J. S. Browna** existují kritéria motivace:

- a) Motivace usnadňuje nebo energetizuje reakce.
- b) Učení novým reakcím je závislé na motivaci.
- c) Změny v motivaci vedou ke změnám v reakcích.
- d) Motivace také ovlivňuje chování.^[6]

Americký psycholog **E. Tolman** píše, že chování je ovlivňováno i potřebami. Potřeby jsou různé a mají pro každého jedince rozdílnou hodnotu. **E. Tolman** dělí tyto potřeby na *primární tj. biologické*, a *sekundární tj. sociálně vztahové*.

Osobně se přikláním k našim českým autorům Balcar (1983), Hrabal, Man, Pavelková (1989), kteří motivaci chápou jako „**souhrn činitelů, které podněcují, energizují a řídí průběh chování člověka a jeho prožívání ve vztazích k okolnímu světu a k sobě samému.**“^[7]

^[4] Langr, L. *Úloha motivace ve vyučování na základní škole*. 1984.

^[5] Linhart, J. *Proces a struktura lidského učení*. 1972.

^[6] Langr, L. *Úloha motivace ve vyučování na základní škole*. 1984.

^[7] Lokšová, I. Lokša, J. *Pozornost, motivace, relaxace a tvořivost dětí ve škole*. 1999.

Za zmínku také stojí významný psycholog **H. A. Murray**, který považuje za *dva hlavní faktory motivace potřebu a tlak*. Vytváří systém potřeb, mezi které řadí potřebu dosažení úspěšného výkonu, potřebu nezávislosti, potřebu hry, potřebu být uznáván, aj. Druhým faktorem, který označil autor jako tlak – je vytvářen kladnými a zápornými incentivy (hrozbami nebo přísliby neúspěchu).

Mezi hlavní osobnosti bych také uvedla **A. H. Maslowa**. Uvádí, že potřeby specificky lidské (potřeba bezpečí, potřeba sociálního kontaktu, potřeba sebeuplatnění, potřeba porozumění a potřeba sebeaktualizování), jsou na stejné úrovni jako „nižší“ potřeby. Uspokojování jak primárních, tak sekundárních potřeb je nezbytné.

2.3 Teoretické přístupy k motivaci

Přístupy lze rozčlenit do tří skupin. Podrobněji zpracované viz. níže.

2.3.1 Behaviorální teorie

Spatřuje zdroj motivace v dosažení příjemných důsledků určitého chování či snahu vyhnout se následkům nepříjemným. Hlavním motivačním činitelem je zpevnění odměnou.

2.3.2 Humanistický přístup

„Je založen na předpokladu, že specificky lidská motivace vychází ze snahy překročit současný stav vlastní existence tím, že člověk realizuje své vývojové možnosti“ [⁸] ve své publikaci uvádějí Lokšová, I. a Lokša, J. Tyto teorie považují za důležité pro správný rozvoj motivační struktury žáka, aby učitel vytvořil takové prostředí, které je charakteristické vřelým osobitým vztahem, bezpečí a bezpodmínečným přijetím každého jednotlivce. To všechno by mělo vést k postupnému růstu autonomie žáka.

2.3.3 Kognitivní (poznávací) přístup

Klade důraz na význam poznávacích procesů pro chování člověka. Jedinec je považován za „zpracovatele“ informací a „institucí“ činících rozhodování“. Samotné zpracování informací je logickým výsledkem shromáždění nutných poznatků a výsledného rozhodnutí člověka.

Lidé jsou motivováni jak vnějšími důsledky svých činů (behaviorální přístup), tak i tím, co si uvnitř myslí (kognitivní přístup). Nesmíme však opomenout jejich základní potřeby, které máme společné se všemi živými tvory. Zapomenout bychom také neměli na potřeby specificky lidské (humanistický přístup).

[⁸] Lokšová, I., Lokša, J. *Pozornost, motivace, relaxace a tvořivost dětí ve škole*. 1999.

2.4 Motivace chování člověka

Motivace chování člověka může vycházet především z:

- *vnitřních pohnutek, z vnitřní potřeby (intrinsická)*
- *vnějšího popudu – velice často označovaného jako incentiva (extrinsická)*

2.4.1 Potřeby

Projevují se pocitem vnitřního nedostatku nebo přebytku, který vznikl při narušení rovnovážného stavu (homeostázy) organismu. Mohou být vrozené nebo naučené. Potřeby můžeme rozdělit do dvou základních skupin a to:

primární potřeby
sekundární potřeby

2.4.2 Primární potřeby (fyziologické)

Jsou vlastní jak člověku, tak i ostatním živočichům. Jsou vrozené a mezi ně řadíme potřeby potravy, aktivity, tepla, vyhýbání se bolesti, sexuální potřeba a další. Mohli bychom z psychologického hlediska jmenovat např. pocit bezpečí, lásky, sebeúcty. Po jejich naplnění přicházejí potřeby sekundární.

2.4.3 Sekundární potřeby (psychické)

Potřeby se vyvíjejí v průběhu ontogeneze. Jsou charakteristické pro člověka, kde je jejich rozvoj podmíněn společenskými faktory. Naučené tendence chování, jak jeho síly a směru, tak i způsobu. Vycházejí z primárních potřeb. Mezi sekundární potřeby patří většina sociálních potřeb, potřeby uznání, seberealizace a další.

S potřebami úzce souvisí **motiv**, ten vzniká tehdy, když je vzbuzena (aktualizována) potřeba. Je to důvod, pro který člověk začíná jednat určitým způsobem. Motivy se vytvářejí ve vzájemné interakci potřeb a incentiv a jsou v těsném vztahu k chování člověka. (Helus, Hrabal, Kulič, Mareš, 1979). Motivem může být ve své podstatě vše, co člověka aktivizuje, co bývá příčinou činnosti nebo jednání. Jedná se především o potřeby, zájmy, hodnoty dále myšlenky, cíle, kterých si je jedinec vědom.

2.5 Vnitřní a vnější motivace

Vnější motivace (extrinsická)

Může mít mnoho podob. Z časového hlediska může být krátkodobá (pochvala za dobře vykonanou práci, dárek,...) nebo dlouhodobá (získat zaměstnání, dostat se na vysokou školu,...). Při učení představuje vnější motivace situaci, kdy se jedinec neučí z vlastního zájmu, ale pod vlivem vnějších

motivačních činitelů. „Chování motivované vnějšími motivačními činiteli je ve své podstatě *instrumentální*. Je nástrojem pro dosažení nějakých vnějších motivačních činitelů (odměny nebo vyhnutí trestu).“ ^[9] Žáci s převládající vnější motivací ve vztahu k učení projevují často mnohem vyšší úzkostnost, horší přizpůsobení v prostředí školy, menší sebevědomí a v neposlední řadě mají nižší schopnost vyrovnání se s neúspěchem ve škole oproti žákům s převládající vnitřní motivací. Činnost může být vykonávána pod určitým tlakem, napětím a vést k nejistotě, dokonce až k úzkosti.

Vnější činitelé:

- školní známky (vztah žáka ke známce, závisí na náročnosti předmětu, zájmu předmětu žáka samotného, postoj rodičů ke známkám, vztah žáka a učitele)
- odměna a trest
- vztah žáka k jiným lidem (sociální) spolužáci, rodiče, učitel

Vnitřní motivace (instrinsická)

Přináší uspokojení sama o sobě. Je-li navozena vnitřní motivace, velice často bývá stálá a napomáhá v pokračování motivace k učení. Jedinec vykonává určitou činnost jen kvůli činnosti samé, neočekává vnější podnět, pochvalu či nějakou jinou odměnu. Žáci vnitřně motivovaní vykonávají činnost s radostí, ochotou, nemají problémy se školní úspěšností, připravují se na výuku lépe. To, co dělám, dělám z vlastní vůle. Tento typ motivace ve vyučovacím procesu je stále v pozadí.

Činitelé, které ovlivňují vnitřní motivaci:

- poznávací potřeby a zájmy
- potřeba výkonu
- potřeby vyhnutí se neúspěchu a dosažení úspěchu
- sociální potřeby, tj. potřeba pozitivního vztahu a potřeba prestiže (Lokšová, Lokša 1999)

^[9] Lokšová, I., Lokša, J. *Pozornost, motivace, relaxace a tvořivost dětí ve škole*. 1999.

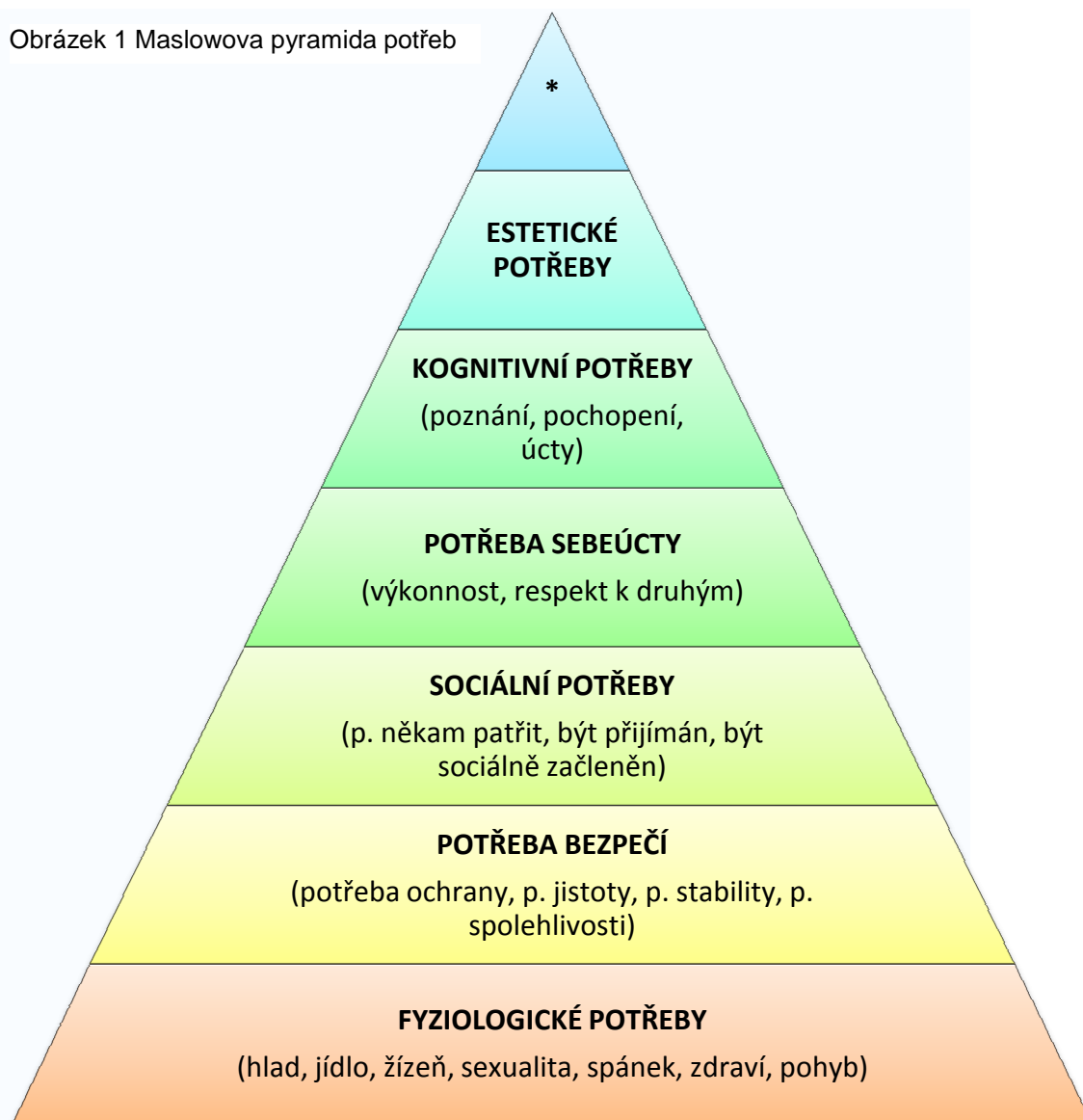
Vztah mezi vnitřní a vnější motivací

V průběhu učební činnosti se může motivace pozitivně i negativně měnit. V dřívější době byla vnitřní a vnější motivace stavěna proti sobě a předpokládalo se, že vnější motivace „tlumí“ motivaci vnitřní.

Žáci reagují rozdílně na různé formy ovlivňování motivace k učení. Jedinci sociálně neúspěšní zvyšují po následné pochvaly svůj výkon, kdežto sociálně úspěšní na pochvalu nereagují. Ti potřebují poukázat na chyby, které udělali.

2.6 Motivační model – Maslowova pyramida potřeb

Obrázek 1 Maslowova pyramida potřeb

* **POTŘEBA SEBEREALIZACE**

2.7 Rozvíjení motivace žáků

Rozvíjení motivace probuzením (aktualizací) potřeb je jedna z nejúčinnějších metod, jak zvyšovat motivaci žáků k učení. V této části bych se zmínila o poznávacích, výkonových a sociálních potřebách.

2.7.1 Potřeby poznávací

Jedná se o sekundární potřeby, proto se mohou a nemusí u žáka rozvinout. V případě cílevědomého rozvíjení je pravděpodobné, že se stanou trvalými zdroji rozvoje celé osobnosti jedince. Stává se tak kvalitativním motivačním zdrojem jeho učení. Frustraci této potřeby můžeme prožívat při nezáživném výkladu či přednášce, filmu, který nás zaujal apod. Reakce mohou mít podobu čmárání na papír, hraní si s tužkou nebo jiná spontánní činnost. „Vlastní poznávací potřeby se rozvíjejí zároveň s vývojem rozumových schopností a na jejich rozvoj má velký vliv výchova a vzdělání. S ohledem na školní situaci můžeme poznávací potřeby dělit podle charakteru na činnosti, které aktualizují a již jsou zároveň uspokojovány a zpevňovány na:“^[10]

- Potřeba smysluplného receptivního poznávání (získávání nových poznatků), projevující se především úsilím získat nové informace, posléze je uspořádat a uchovat.
- Potřeba vyhledávání problému.

Aktualizování a rozvíjení poznávací motivace probíhá na základě znaků, které vyplývají z úloh (situací). Zmínila bych neobvyklost, novost, překvapivost, problémovost, záhadnost a v neposlední řadě možnost experimentování. Při rozvoji poznávací motivace hraje důležitou roli postoj a styl pedagogické práce učitele.

2.7.2 Problémové úlohy

Jsou jednou z metod, kterou lze využívat při vyučování. Abychom tuto metodu mohli plně využít, je vhodné a zároveň nutné, připravit určitý sled učebních úloh. Při řešení, žák sám objeví poznatky, které si má osvojit. Z motivačního hlediska přináší příjemný prožitek ve smyslu, samotného objevování, poznávání a řešení problémů. Je-li správně prováděna, můžeme očekávat lepší pochopení látky díky svým dosavadním znalostem a zkušenostem. Problémové úlohy vyžadují myšlenkové pochody vyššího řádu. Jedná se především o syntézu, hodnocení, analýzu, tvořivé myšlení. Tato metoda má i svá úskalí a to v případě, pokud je nesprávně prováděna. U žáků by tak mohla vyvolat zmatky a omyly v hlavě.

^[10] Pavelková, I. *Motivace žáků k učení*. 2002.

Při absolvování průběžné pedagogické praxe v rámci výuky na vysoké škole, jsem prošla spolu s ostatními spolužáky všemi třídami prvního stupně základní školy.

Z celkového počtu pěti pedagogů, které jsme měli možnost poznat a načerpat množství inspirací pro budoucí individuální pedagogickou praxi, musím konstatovat, že jen jediný učitel byl schopný problémové úlohy zavádět do praxe. Já sama jsem přesvědčena o tom, že tento typ úloh je přínosný jak pro učitele, tak pro žáky. Učitel má možnost vidět, které děti lépe reagují na tento typ úloh nebo naopak. Pravda je taková, že příprava je náročnější. Pokud se vám podaří zapojit i ty žáky, které vám neustále zasahují do výuky, bude to o to lepší. Na prvním stupni lze tento typ úloh využít prakticky ve všech předmětech.

Sama jsem měla možnost vyzkoušet si a dlouze přemýšlet jak na to, aby to fungovalo. První experiment nebyl to pravé ořechové, ale ne nadarmo se říká, že chybami se člověk učí.

Je nutné dodržovat určité zásady: (Petty 1996)

- Žáci musí přesně chápat, co se od nich žádá. (co je předmětem objevu)
- Pro žáky by měly být dostupné všechny podstatné základní znalosti a dovednosti, které budou v plnění úkolu využívat.
- Obtížnost úloh. Úlohy by měly být dostatečně těžké a náročné, aby rozvíjely osobnost žáků. Zadáváme úlohy, které mírně převyšují rámec jejich schopností a dosavadní znalosti.
- Volíme taková témata, na která žáci neznají předem odpověď.
- Dostatek času na provedení zadaného úkolu.
- Po ukončení úkolu je nutné shrnout a zhodnotit význam nového poznatku, jeho aplikovatelnost.

2.7.3 Výkonové potřeby

Je nutné aktivizovat v procesu učení. Tato potřeba je získaná. Důraz je kladen především na výkon, efektivitu, vědomosti, výsledky, dále pak osobnostní rozvoj, kde bychom uvedli postoje, prožitky, rozvoj osobnosti. V podstatě se aktivizují v každé činnosti, kterou vykonáváme. Výsledkem je určitý hodnotitelný výkon, bez ohledu na to, jaký druh činnosti jsme prováděli. Hodnocení provádí druhá osoba nebo my sami. „Výkonová motivace podmiňuje aspirační úroveň jedince a je nutné jí věnovat zvýšenou pozornost. Souvisí s rozvojem zdravého realistického sebehodnocení každého jedince. Důvodem je propojenost výkonových potřeb s jedincovým JÁ. Výkonové potřeby jsou motivačním zdrojem činnosti a chování. Směřuje jednak k osamostatňování, potvrzení a

prosazení JÁ k jeho obraně, je-li ohroženo.“^[1] Teorie výkonové motivace je založená na nezávislé potřebě úspěšného výkonu a potřebě vyhnout se neúspěchu.

Dítě s převažující potřebou úspěšného výkonu vidí příčinu úspěšnosti ve svých pozitivních vlastnostech a naopak za neúspěch pokládá nedostatečné vynaložení svých sil.

Na základě výkonových potřeb se motivace k učení zvyšuje tehdy, když je hodnoceno prostředí, ve kterém dítě vyrůstá. Žije propojeně s vysokými, ale přiměřenými nároky na něj. Když jedinec překoná obtížnější překážku, je předpoklad motivace do budoucna, dítě bude mít zájem překonávat další úkoly. V opačném případě bude demotivováno. Co z těchto vět celkově vyplívá? Důležité je brát ohled na individualitu jedince. Děti, které jsou schopné se lépe vypořádat s úlohou, mohou zadané práce řešit a jedinci, kteří mají problémy s řešením. Dát jim příležitost, aby mohli svá řešení popsat vlastními slovy.

Žáci mladšího školního věku nesou neúspěch velice těžce s porovnáním s ostatními. Je na místě, aby učitel vždy zvážil své požadavky. Starší jedinci jsou schopni na základě vlastní zkušenosti odhadnout, do jaké míry se s úkolem vypořádali. Dokážou si sami odpovědět na otázku: „Zvládl jsem to? Udělal jsem maximum? Připravil jsem se, abych ukázal, že na to mám?“ Pokud toto děti zvládnou, jsem si jista, že se s případným neúspěchem lépe vyrovnají a nebudou demotivováni, ba naopak si myslím, že příště se budou snažit o to víc – pokud je k tomuto myšlení a sebehodnocení pedagog vede již od první třídy.

2.7.4 Sociální potřeby

Sociální styk je primárně důležitou složkou veškeré činnosti dítěte. Nejjednodušší sociální *potřeby* jsou vrozené. Z hlediska vývoje jedince se vytvářejí takové sociální potřeby, které jsou vázány na *blízké osoby*. V raném období je pro nejdůležitější *potřeba mateřské lásky*. Neopomeňme *potřebu identifikace*. Provází člověka celý život a v jejím průběhu se mění. Dítě se prvotně ztotožňuje se svými rodiči. V počátku školní docházky jsou to učitelé, později vrstevníci.

Sociální potřeby:

- Potřeba pozitivních vztahů (afilace).
- Potřeba vlivu a potřeba prestiže.

^[1] Pavelková, I. *Motivace žáků k učení*. 2002.

2.7.4.1 Potřeba pozitivních vztahů

Je uspokojována kontaktem s jinými lidmi, vzájemnou důvěrou, přátelskými vztahy, nekonfliktní komunikací a harmonickou atmosférou.

- Ve škole se učitelé mohou setkat s jedinci s **vysokou úrovní afiliace. Nízká pramení z odmítnutí**. Žáci nemají problémy s komunikací, a proto nabízejí své přátelské vztahy a očekávají, že budou opětovány. Většinou mají štěstí v tom, že přátelství je vzájemné. (V praxi můžeme pozorovat tyto projevy: hodnocení přátelství více než úspěch, neučí se sám pro sebe, ale pro náklonnost rodičů, učitelů či spolužáků. Nejlepší výsledky jsou schopné podat ve skupinové práci, pomáhají druhým, vytvářejí harmonickou atmosféru).
- V opozici bývají žáci s **nízkou afiliací a zároveň s vysokou obavou z odmítnutí**. Kontakty se svými vrstevníky nevyhledávají a nevdají jim, že jim přátelství není navraceno.
- Za nejsložitější je z emocionálního hlediska považována **vysoká úroveň afiliace a zároveň vysoká obava z odmítnutí**. Sociální prostředí je přitahuje a zároveň evokuje obavy. V praxi mají snížený výkon, vyhýbají se negativní zpětné vazbě, jejich projevy chování jsou křečovité, úzkostné a nepřirozené).

2.7.4.2 Potřeba vlivu a potřeba prestiže

V literatuře někdy mívá potřeba vlivu označení jako **potřeba dominovat nebo potřeba pomoci**. Jedná se o získanou potřebu tedy sekundární. O vlivu hovoříme v případě, když se situace promítá ve skupinové práci. Působí formou, která dotyčnému změnil jeho názor nebo jednání.

Odborná literatura rozlišuje dvě tváře vlivu:

- Negativní tvář vlivu – tento vliv lze vnímat jako ovládání druhého pro své potěšení. Jestli já vyhraji, tak ty prohraješ.
- Pozitivní tvář vlivu – v tomto případě je cíl společný celé skupině. Tvář vlivu je spojována s uvažováním na úrovni. Když vyhraji, vyhrajeme všichni.

Podle Pavelkové I. (2002) „Setká-li se žák s odporem, aktualizuje své zdroje vlivu. Obecně za nejdůležitější zdroje jsou považovány“:

- Možnost odměňovat: (žák může nabídnout to, co právě ve třídě letí, ať už se jedná o samolepky, kartičky fotbalistů, céčka,...), trestat, donucovat.
- Zákonný vliv – uplatňující většinou učitel nebo rodiče.
- Vliv příkladu - vzor.
- Vliv odborníka (žák umí vypočítat domácí úkol nebo je nositelem informací pro ostatní důležitých – např. co bude v testu).

2.7.4.3 Aktualizace sociálních potřeb a sociální motivace ve škole

Každý učitel má své výchovné postupy, kterými na děti působí. Motivaci žáků může ovlivňovat organizačními formami, metodami nebo stylem vedení. Při pravidelném soutěžení ve skupinkách, se aktualizují sociální potřeby téměř vždy. V případě, že má učitel dostatečně soutěž promyšlenou a rozumě ji využívá tak, aby měli všichni jedinci nebo alespoň převážná většina zaručenou úspěšnost, je jisté, že bude mít pozitivní dopad na sociální potřeby.

V případě, že nejsou některá pravidla a podmínky v soutěži dodržovány, pak se dá předpokládat, že bude mít demotivační dopad na většinu žáků, hlavně na slabší jedince.

K této podkapitole bych ráda dodala, že mnoho pedagogů, se kterými jsem se setkala na pedagogické praxi, jak MŠ, tak na ZŠ, využívají soutěže hlavně při matematice. Já sama jsem ji praktikovala. Nekladla jsem zřetel na způsob soutěžení do doby, než jsem zjistila, jaký negativní dopad může mít na žáka. Vždycky se ve třídě najde někdo, komu bude vadit být s druhým ve skupině. Proto jsem po špatné zkušenosti raději přistoupila na náhodné vytváření skupin.

2.8 Principy zvyšování motivace podle (Žurič a kol., 1986)

- „Žáci potřebují bezprostředně po svém výkonu dostat přiměřené *zpětné informace*, pozitivní výkony by měly být zpevňovány, chyby a neadekvátní výkony eliminovány.“^[12]
- Žáci by měli poznat, vědět a *znát své cíle hodiny*. Pro samotný rozvoj motivace je důležité, aby žáci cíle přijímali, jako by si je stanovili sami.
- Do vyučování by měly být zahrnuty a aktivně používány *tvořivé úlohy*, neboť jsou to právě ony, co rozvíjejí nejen tvořivost, ale i samostatnost a motivaci.
- „Ve vyučování, vzhledem k rozvoji vztahu žáků k učení, by k rozvíjení motivace měl být uplatňován *demokratický styl vedení kolektivu*. Žáci by měli dostat prostor k sebevyjádření, zkoumání a poznávání své motivace k činnosti, sledovat, jak vnímají příčiny svých úspěchů a neúspěchů.“^[13]
- Zvyšování motivace žáků je závislé na *vztazích*, které jsou *ve třídě* utvořené, ať už mezi učitelem a žákem, tak mezi žáky navzájem. Proto hlavní a důležitou roli zde hraje sám učitel. Někdy má učitel takový kladný vliv na žáky, že není motivace v pravém slova smyslu využita.
- *Existují tréninky*, které se využívají za účelem zvyšování motivace a to např. prvky autogenního tréninku, relaxovaná pozornost a tréninky rozvíjení pozornosti.
- *Princip divergence*, jejímž obsahem jsou cvičení a úlohy, které procvičují mnoho myšlenek, jejich rozmanitost a ojedinělost na dané téma.
- *Princip kooperace* zlepšuje motivaci v tom slova smyslu, že žáci pracují ve skupinkách a každý jedinec má v té skupině daný úkol, jež vykonává. Učitelé by měli využívat skupinové diskuse k řešení problému a celkovému slovnímu hodnocení.
- *Princip hledání problému* a jejich rozpoznání je založen na vnímání problému, vidět svět z mnoha úhlů pohledů. V dětech pěstovat otevřenost vůči problémům a nedostatkům.

^[12] Lokšová, I, Lokša J. *Pozornost, motivace, relaxace a tvořivost dětí ve škole*. 1999.

^[13] Lokšová, I, Lokša J. *Pozornost, motivace, relaxace a tvořivost dětí ve škole*. 1999.

2.8.1 Zvyšování motivace podle G. Pettyho

Nerada bych opomenula **G.Pettyho**, který ve své publikaci *Moderní vyučování* uvádí několik faktorů ovlivňujících motivaci. Autor pokládá otázku: „Proč se chtějí učit?“ odpovědi jsou jednoznačné:

1. Věci, které se učím, využiji. (Ve školách se většinou setkáme s tím, že převážná část učiva má pro žáky minimální význam, a to z hlediska praktického využití. Je třeba se zamyslet nad tím, co a jakým způsobem děti učíme.
2. Kvalifikace, kterou studiem získám, se mi do budoucna hodí. Někteří žáci budou nezbytně potřebovat kvalifikaci pro své budoucí povolání. Bývá pro ně dlouhodobým cílem.
3. Při učení mívám obvykle dobré výsledky a samotný úspěch mi zvyšuje sebevědomí. Úspěchy nás naplňují pocity, že jsme něčeho dosáhli.
4. Když se budu dobře učit, vyvolá to příznivý ohlas mého učitele nebo mých spolužáků. Když jedince učení nebaví, přesto se snaží držet krok s ostatními ve třídě, a to za účelem, aby byl přijímán spolužáky, učitelem a rodiči.
5. Když se nebudu učit, bude to mít nepříjemné a dosti bezprostřední důsledky.
6. Věci, které se učím, jsou zajímavé a vzbuzují ve mně zvědavost. Samotný předmět nás bavit zcela nemusí, ale aktivity, které učitel pro tento předmět připraví, žáka baví.
7. Zjišťuji, že vyučování je zábavné. Žáci jsou více motivováni, pokud pedagog vyučuje zajímavě. Učení je zábavné a v dětech vzbuzuje zvědavost.

2.8.1.1 G. Petty - Začarované kruhy

Obrázek 2 Magický kruh

„Diagram magického kruhu naznačuje úspěšnost. Účinky úspěšnosti a uznání jsou mnohem silnější, než se mnoho učitelů domnívá.“^[14]

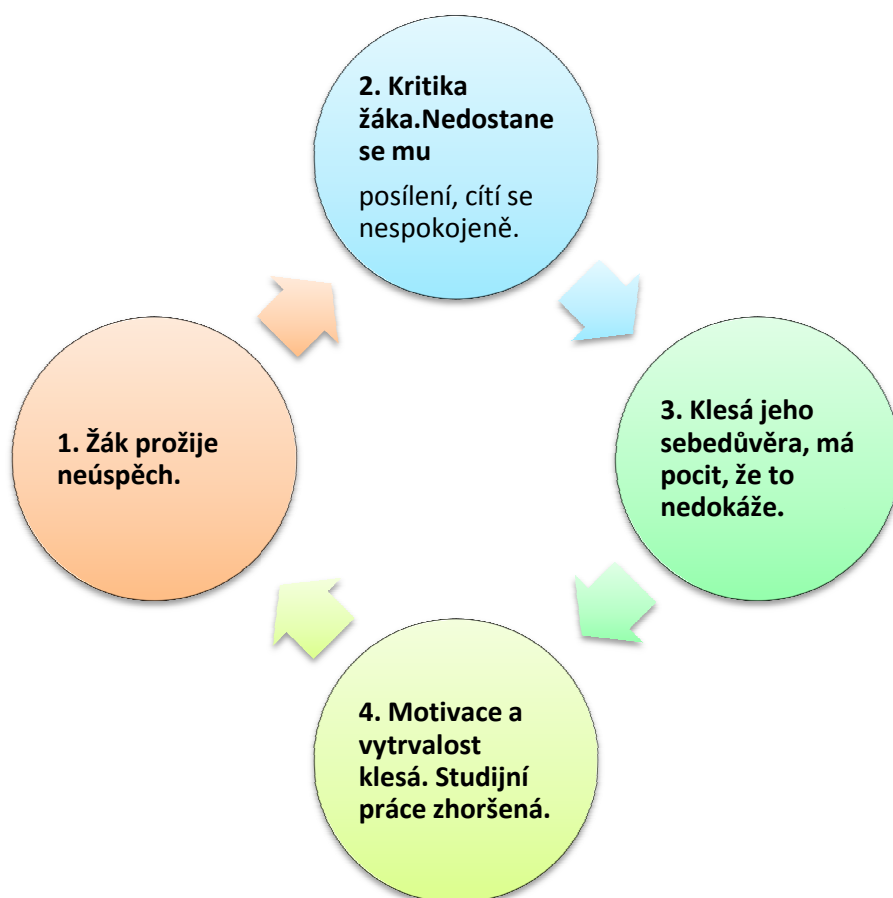
Hnací síla učení:

„Tento mechanismus je motorem pohánějícím veškeré učení. Když se nám tento motor nepodaří uvést do chodu, žák se ničemu nenaučí – a to ani v případě, že všechny ostatní motivační faktory jsou přítomny a spolehlivě fungují. Tento motor ovšem může nasadit i zpětný chod a uvrhnout žáka do *bludného kruhu neúspěchu*.“^[15]

^[14] Petty, G. *Moderní vyučování*. 2002.

^[15] Petty, G. *Moderní vyučování*. 2002.

Obrázek 3 Bludný kruh neúspěchu

Autor uvádí, že mnoho žáků se ocitne v tomto bludném kruhu proto, že nebyli pochváleni ani jinak pozitivně oceněni. Málokdo z nás by ve svém úsilí nepolevil tvář v tvář stálému neúspěchu. Pochvala či ocenění získané úspěchem jsou hnací silou celého učebního procesu. G. Petty představuje následující kritéria, které by si měl pedagog ověřit.

1. Ujistit se, zda žáci vědí, co a jak mají přesně dělat. Měli by vědět, že jsme jim na blízku a jsme ochotni jim pomoci kdykoli to budou potřebovat.
2. Některé úkoly musí být jednoduché, rychle zvládnutelné a provázené dostatečnou korigovanou praxí, aby je mohli úspěšně splnit všichni žáci. Jiné úkoly by měly zaměstnat ty nejschopnější z nich.
3. Učitelé by neměli šetřit chválou a jinými formami ocenění. Pokud některý z žáků dosáhne při učení jakéhokoli úspěchu. Žáci by se měli chválit pravidelně za obvyklé úspěchy, např. za správně vypracovaný úkol. Ocenění žáků by mělo následovat co nejdříve po dokončení práce.

2.8.2 Demotivující činitelé učení

V literatuře většina pedagogů hledá metody, činnosti a jiné možnosti, jak zdokonalit nebo obměnit vyučovací hodiny. Samotná výuka je zajímavější a žáci aktivnější. V první řadě se díváme na to, co funguje a je praxí ověřeno, a to preferujeme. Málokterý pedagog se zamyslí nad opakem. Proč cokoli nefunguje právě v jeho třídě. Kde se stala chyba. Co bylo cílem výuky. Využili jsme vše, co bylo v našich silách? Co tím chci vlastně říci a na co bych chtěla poukázat je fakt, že každý učitel má svou vlastní volbu, jak bude výuku realizovat a co bude využívat, to se odráží od učitelova vlastního „Já“.

S demotivujícími činy úzce souvisejí styly vyučování. Lze je rozdělit a konkrétně charakterizovat.

Podle Zaborowskeho lze pedagogy rozdělit do čtyř skupin, podle stylu jejich práce a to:

- Přísně autokratický styl: Učitel rozhoduje, nařizuje, kontroluje, trestá a striktně vyžaduje dodržování pravidel, které si sám určí. Žáci více poslouchají, než aby produkovali své názory. Důraz je kladen na dodržování disciplíny a poslušnosti. Memorování převažuje nad porozuměním. Učitel nerespektuje přání a potřeby dětí.
- Pracovně autokratický styl: Dominance nad vyučováním, žáky neustále úkoluje a kontroluje. Má pocit, že jen on sám je pro žáky inspirací.
- Liberální styl: Učitel nemá jasně promyšlené cíle, je nerozhodný, je mu vcelku lhostejné, jakým způsobem si žáci osvojí učivo. S jedinci nemá potřebu spolupracovat. Problém s autoritou. Požadavky neklade přímo.
- Demokratický styl: Pedagog vytváří ve třídě prostředí, aby se všichni cítili dobře a měli šanci uspět. Sám se o žáky zajímá. Pomáhá jim. Odměny a tresty jsou v souladu a vyvážené. Pro žáky je příkladem a při řešení jakéhokoliv problému dá možnosti k jeho řešení, nechá o případném potrestání rozhodnout i žáky.

Caselmann rozlišuje osobnost učitele podle toho, na co se zaměřuje více. Zda-li na učební předmět nebo na osobnost žáka.

- Logotrop: logos – slovo, tropos – povaha, zaměření na učební předmět, který je:
 - a) filosoficky zaměřený → pevný světový názor
 - b) odborně orientovaný → orientuje se na svůj obor
- Paidotrop: pais – chlapec, žák
 - a) individuálně psychologicky orientovaný → získání přízně od konkrétních žáků
 - b) všeobecně psychologicky orientovaný → má promyšlenou organizaci práce tak, aby bavila všechny žáky.

Shrnutí: Typologii osobnosti učitele jsem zmínila, abych poukázala na příznivé a méně oblíbené stránky osobnosti pedagoga.

Demotivující činitele podle **Hvozdíka (1986)** uvádím:

- Strnulost vyučovacích metod, přístupů, úkolů, obsahu činnosti ve vyučování, fádnost.
- Málo tvořivosti. Vyučování je zaměřeno na *konvergentní* produkci. Málo se rozvíjející fantazie, imaginace. *Divergentní* myšlení, flexibilita, originalita myšlení a řešení problémů.
- Nízká komplexnost přípravy do života. Žák mnohokrát neví, k čemu mu budou osvojené poznatky v praxi sloužit, kde je bude moci využít.
- Velké množství informací, které musí žák dostat, protože jsou předepsané učebními osnovami.
- Učitel je nucen projít témata vyučování, aniž by je mohl využít pro další motivaci žáků., a nemá čas na aktivizující metody a formy ve vyučování.
- Důraz na školní známky, zejména pokud se jimi vyjadřuje i známka za chování. Když se klasifikuje bez individuálního hodnocení jen pomocí testů, písemných prací. Školní úspěch se měří průměrem.

Žáci se zaměřují na memorování a nerozvíjejí psychické funkce důležité pro život.

- Zdůrazňování soutěží. Demotivačně působí neustále srovnávání s nejlepšími žáky ve třídě. Pokud se soutěží v disciplíně, ve známkách apod., může se negativně odrazit ve fixaci vlastností osobnosti.

2.9. Metody, jak rozvíjet motivaci na základních školách

Každého učitele nejvíce zajímá, co funguje, do jaké míry jsou dané metody osvědčené.

Znají však dnešní učitelé metody a jsou schopni s nimi nakládat na takové úrovni, aby účinně působily? Já osobně si myslím, že většina učitelů načerpá informace o metodách v odborných publikacích a jsou oslněni z možností vyzkoušet je. Problém může nastat tehdy, když nadšený učitel danou metodu vyzkouší a zjistí, že napoprvé to nevyšlo podle jeho představ. Může dojít k demotivaci. Je pravděpodobné, že se pedagog navrátí zpět k tradičnímu vyučování.

Pohledme na problematiku z jiného úhlu pohledu. Motivovaný učitel vyzkouší jednu z níže uvedených metod a zjistí, že to, co právě sám aplikuje ve své třídě, není nejúčinnější. Učitel nezavrhně praktiku. Zamyslí se nad tím, kde udělal chybu. Proč děti nezaujal. Jak je možné, že i po předchozí přípravě se práce nezdařila. Jednoduše řečeno, učitel zhodnotí nejprve svoji odvedenou práci v hodině, a poté se zaměří na to, jak by příště jednal, aby daná práce či metoda, kterou uplatňuje na žáky, dostatečně zaujala.

Podle Hvozdíka 1996 lze motivaci rozvíjet dle těchto několika metod:

- Problémové vyučování: Žákům nejsou sdělovány hotové poznatky, sami bádají a objevují. Cílem je vyvolat zájem o daný problém a nalézt všechna možná řešení, vytváření hypotéz, zapojení co nejvíce jedinců do práce. Problémové vyučování má podle polského pedagoga *W. Okoně* několik etap:
 1. Problémová situace, její rozbor, objevení a formulace problému.
 2. Promyšlení a vytváření hypotéz řešení.
 3. Řešení problému, ověření si hypotéz a nalezení správného řešení.
 4. Kontrola správnosti řešení.

Při řešení této metody se využívá:

- a) pokus a omyl
- b) rozumová analýza – vhledem

- Vyučování hrou: V tomto případě jde o uplatňování didaktických her, kde se využívá soutěživost, radosti ze hry, uvolněné atmosféry, tvořivosti, nápadů dětí a práce s chybou.
- Zajímavé úlohy: Úlohy jsou zaměřeny problémově. Objevuje se v nich dramaticnost, fantazie a představivost dětí, tajuplnost a bádání.
- Soutěže: U soutěží je na místě, aby pedagog dbal na obměňování soutěžních skupin a pokud možno nevyhraňoval žáky silnější a slabší. V případě, že tak učitel činí a skupiny neobměňuje, je zde velká pravděpodobnost, že bude mít hra – hry negativní dopad na stále prohrávající skupinu. Soutěžit by se mělo s rovnocennými partnery nebo vyrovnanými heterogenními týmy. Za úspěch celého týmu má pak učitel možnost ocenit či odměnit jednotlivé členy. Tak mají možnost i méně nadaní žáci získat dobrou známku či pochvalu, která bude pozitivní motivací k další práci.
- Programované učení: Využívá samostatné práce, volby vlastního tempa práce a zpětnou vazbu nalezených možných řešení.
- Dramatizace činností: Z hlediska motivace se nejčastěji využívá jako názorný a živý způsob podání učební látky.
- Odměna a trest: Do této kategorie bych ráda zahrnula různé typy hodnocení např. slovní, pozitivní hodnocení, individuální, skupinové, klasifikace, sebehodnocení, portfolia aj.
- Akceptování jako motivační princip: Každý žák je zodpovědný za své výsledky práce, učitel by měl brát ohled na jeho osobnost, individualitu a jedinečnost jakou pracuje ve skupině.
- Uplatňování principu sebevyjádření žáka: Pedagog toleruje individuální zvláštnosti žáků. Jedinci mají možnost vyjadřovat vlastní názory a poznatky.
- Rozmanitost ve vyučování: Pro začínající učitele dosti náročné. Jedná se o změny ve vyučování, obměny vyučovacích hodin, celková změna rytmu a tempa, jiné metody a formy práce.

- Brainstorming: Metoda skupinového tvůrčího myšlení, jejímž cílem je odbourání zábran a uvolnění fantazie, smích je dovolen – výsměch nikoli. Výsledkem jsou netradiční nápady a náměty či řešení.
- Koncentrace pozornosti: Nácvik koncentrace pozornosti. Soustředění se na vlastní práci a zařazování speciálních cvičení na rozvoj a posilování pozornosti.
- Regenerace sil: Střídání aktivity a únavy. Do vyučovací hodiny je vhodné zařazovat tělovýchovné a relaxační chvilky, které napomáhají žákům jak chvilkovému odpočinku, tak k regeneraci sil. Děti činnosti založené v tomto duchu děti velice baví a navíc je motivují k další práci.
- Tvořivost: Tvořivost je z hlediska osobnostního pojetí učitele považována za jednu z nejdůležitějších dovedností, kterou by měl učitel ovládat. Tvořivé úkoly, úlohy a činnosti podporující motivaci umožňují žákům prožívat pocity úspěchu a uznání.
- Imaginace: Vizuální představy umožňující rozvoj fantazie a představivosti. Ve vyučování je uvolněná pracovní atmosféra. Ta je založena na tvorbě asociací.
- Učení činností: Zásada aktivity je využita ve všech směrech. Žáci propojují aktivitu s učením. Učitel je v takové pozici, kdy řídí výuku tak, aby žáci zapojili celou svoji osobnost.
- Kooperativní vyučování a učení: Dělení žáků do skupin tak, aby docházelo k výměně rolí jak uvnitř tak celkové skupiny.
- Výcvik a rozvíjení citového vztahu k problémům: Řešení problémů, které děti v životě mohou potkat nebo již se s nimi setkaly. Otevřeně hovořit o reálných situacích, které mohou být pro děti přínosem.
- Skupinová dynamika: „K motivaci využívá sociálně psychologické procesy ve třídě, na základě sociometrických analýz ve třídě, respektuje nové role žáků, které vznikají v průběhu vyučovacího procesu.
- Využívání informačních fondů: Žáci si vyhledávají různé informace prostřednictvím internetu, encyklopedií, knížek či časopisů v rámci vlastní iniciativy.

- Rozvoj hodnotícího myšlení a sebehodnocení žáků: Učitel nehodnotí stále sám, ale ponechává hodnocení i na žácích samotných. Děti tak dostávají do svých rukou určitý typ zodpovědnosti, který může zvyšovat motivaci ve třídě.
- Aktuálnost: Aktuálnost k danému tématu, odehrávající se zrovna v České republice, základní škole či ve třídě. Pedagog by měl zdůrazňovat praktičnost a využití osvojovaných poznatků.
- Uplatňování principu hierarchie cílů: S krátkodobými cíly, bychom měly své žáky seznamovat na začátku každé vyučovací hodiny, o dlouhodobých cílech žáky alespoň informujeme.

2.9.1 Odměny a tresty

Učitel může ovlivňovat motivaci žáků na základě vnějších motivačních činitelů, odměnami a tresty. „V běžném životě může působit jako odměna či trest celá řada situací. Uspokojení aktualizovaných potřeb bývá vnímáno jako odměna, frustrace potřeb jako trest.“ ^[16] Odměnu a trest můžeme zařadit ke komunikaci mezi učitelem a žákem. Ta může probíhat jak verbálně, tak neverbálně.

Typické výchovné situace, které působí na dítě, jako odměna shrnuje **Innenhofer** (1977).

- Poskytnutí pomoci, je-li vyžádána.
- Sdílení prožitků, případně názorů dítěte – zaujatě poslouchat.
- Zainteresovaný postoj, zrakový kontakt.
- Mít čas pro dítě.
- V některých situacích udržet odstup.
- Poskytnout čas formulovat problémy, nechat mluvit, při zarážce v řeči vhodně pomoci.
- Nepřerušovat hovor.
- Úsměv.
- Projev radosti.
- Přitakání, souhlas.
- Ocenění před druhými.
- Dodání odvahy.
- Zájem o výsledky činnosti.
- Při provinění zřetelně vyjádřit náš postoj, ohraničit trest.
- Účinná pomoc (klid, soustředění, spolupracující chování, dávat konkrétní jednoznačné požadavky, dávat jasné instrukce, projevit zájem o jejich uskutečnění, přizpůsobení individuálním zvláštnostem dítěte.

Mnoho situací dítě vnímá jako trest (Innenhofer 1977)

- Zklamání očekávání.
- Odvrácení pohledu, když s námi někdo mluví, skákání do řeči.
- Projevy nudy, zívání, projev nezájmu.
- Myslíme na něco jiného, než o čem druhý hovoří.
- Vyloučení z rozhovoru.
- Přehlédnutí snahy o nápravu.
- Kladení osobních otázek, které musí být záporně zodpovězeny.
- Trvalé námitky.
- Vyčítání.
- Netrpělivé naléhání.
- Výsměch, ironie, arogance.
- Agresivní pohledy a pohyby.

^[16] Pavelková, I. *Motivace žáků k učení*. 2002.

- Neúčelná pomoc (přebytečné rady, nejednoznačné rady, netrpělivost).

Nelešovská A. uvádí v (Pedagogické komunikaci v teorii a praxi 2005). „Nejběžnější odměny, které učitel ve škole využívá, jsou pozitivní ústní hodnocení – pochvaly. Pochvala dítěti poskytuje sebeuplatnění se, zvláště pak, je-li pochválen někým, koho si váží. Učitel by měl dbát na to, aby pochvala byla ve vzájemném souladu s provedenou činností. Oddálená pochvala ztrácí na účinnosti. Pedagog by měl mít vytvořenou širokou škálu pochval tak, aby měl možnost diferencovat jednotlivé výkony žáků podle jejich úspěšnosti.“

„**B. Kozéki** uvádí, že pro vypěstování kázně u dítěte není důležité trestat každý sebemenší přestupek, naopak dítěti by měl být dán, co možná nejširší prostor pro volné chování.“ Musí však být přesně určeny hranice, kam až dítě může zajít. Trest může vyvolat strach ze školy a vyhýbání se přímému kontaktu s učitelem. Je nutné si uvědomit, že není třeba při káráni na žáky zvyšovat hlas či dokonce křičet. To, co by mohlo postačit, je naznačení gestem nebo využití mimiky.

V procesu učení by měly odměny a tresty plnit nejen funkci motivační, ale i informační a to hlavně z hlediska výkonu. Zdali odpovídá požadavkům kladeným na dítě. Obecně můžeme předpokládat, že při užití odměn se výkon či chování zvýší. U trestu jako následku nevhodného chování předpokládáme, že se bude výskyt tohoto chování snižovat. Aby byly odměny a tresty účinné, je nezbytné dodržovat určitá pravidla a brát ohled na celý kontext situace, právě tam, kde je chceme využít.

2.9.1.1 Chvála a kritika žáků

Většině populace je kritika nepříjemná. Co je tedy možné učinit, aby ji lidé a hlavně v našem případě žáci, přijatelněji přijímali? Petty shrnul ve svém díle, v čem kritika spočívá.

- Měla by být konstruktivní. Má sdělit, co je špatné, a vysvětlit, jak to napravit. Učitel tím vede žáky k tomu, aby vnímali kritiku jako radu. Je tedy lepší říci: „*Držte hoblík oběma rukama*“, než „*Neděláte to tak, jak jsem vám říkal.*“
- Měla by být spíše pozitivní než negativní: „*Tak, Honzo, dej se do toho.*“, nikoli „*Přestaň se poflakovat.*“ „*Kreslete tužkou*“ je lepší než „*Nekreslete perem.*“
- Je-li to možné, zároveň žáka pochvalte a chválou své hodnocení zakončete.

Výše uvedené rady by měly napomoci tomu, aby žáci kritiku snáze přijímali a snažili se vlastní práci zlepšit. Učitelé by měli zároveň dát žákům příležitost novému pokusu.

Dále autor zdůrazňuje, že chválu posílíme přímým zrakovým kontaktem, zvláště když jej doprovázíme úsměvem.

2.9.2 Pedagogická komunikace

Pedagogickou komunikaci lze chápat z různých hledisek. Podle A. Nelešovské ji považujeme za zvláštní případ sociální komunikace, jejímž prostřednictvím vychováváme a vzděláváme, sledujeme pedagogické cíle.

V publikaci *Pedagogická komunikace v teorii a praxi* **D. Gavora** uvádí definici pedagogické komunikace: „Pedagogická komunikace je výměna informací mezi účastníky výchovně - vzdělávacích cílů. Pedagogická komunikace se řídí osobitými pravidly, určující pravomoce jejich účastníků.

V té samé publikaci jsem našla od autorů **S. Navrátil, J. Fleischman, K. Klimeš**, ti uvádějí: „*Komunikaci je tedy nutné chápat jako základní prostředek uskutečňování výchovy a vzdělávání, který umožňuje zprostředkovaně v podobě verbálních a neverbálních projevů učitelů a žáků realizaci zvolených cílů, obsahu, metod a forem jako prvků vyučovacího procesu.*

2.9.2.1 Komunikace mezi školou a rodinou

Nejoptimálnější pro žáky je, když jejich rodiče rozumí požadavkům od učitelů a naopak. Důraz je také kladen na vzájemné porozumění a styk mezi učiteli a rodiči. Autoři uvádějí informovanost z hlediska učebních návyků, postojů ke škole, sociálních vztahů a školního prospěchu. Tento typ komunikace je nejefektivnější, pokud probíhá oběma směry. Odlišnost by měla být mezi tím, chceme-li jen rodiče informovat nebo jim umožnit a dát jim příležitost komunikovat se školou.

Příklady oboustranné komunikace škola-rodina:

- Setkání rodič – učitel – žák: Na toto setkání si pedagog připraví seznam témat společně s otázkami, umožňující zapojení jak rodiče, tak dítěte. Naším cílem je, abychom předem rodiče informovali, o čem s nimi chceme jednat.
- Žákovská knížka / vysvědčení: Žákovská knížka informuje rodiče o žakově prospěchu ve škole. Autoři uvádějí, že dokument může sloužit k oboustranné komunikaci. V části „sdělení rodičů“, mají nejen učitelé, ale i rodiče možnost napsat, jak se jejich dítě doma či ve škole projevuje v oblastech

týkající se školy (psaní domácích úkolů, čtení pro zábavu). Celkový postoj k učení.

- Školní časopis: V dnešní době mnoho základních škol vydává školní časopis. Informuje rodiče o akcích a dění školy. Chceme-li dosáhnout oboustranné komunikace, neměli bychom se obávat oslovit rodiče o příspěvky do časopisu. Rodiče se rádi pochlubí vlastními zkušenostmi.
- Obrázky, předtištěné kartičky: Obrázky, diplomy, kartičky nebo jen tak vystřižený obrázek doplněný vhodným textem, můžete darovat dětem, vyjádřit pochvalu nebo uznání za určitý výkon. Pedagog nemusí být ten, co stále chválí a obdarovává. Součástí školního časopisu by mohla být příloha, kde by se diplomy či obrázky objevovaly. Rodiče mají možnost hodnotit učitele, ať už kladně nebo záporně.
- Pravidelné konzultační hodiny: Učitel by měl mít vymezený určitý čas. V časovém úseku by pedagog byl k dispozici pro neplánované schůze. Rodiče mají možnost navštívit třídního učitele pravidelně ve stejnou dobu, bez předchozí domluvy.
- Nástěnka pro rodiče: Obecně platí, že informační nástěnky pro rodiče bývají umístěny u hlavního vchodu do školy. Rodiče jsou informováni o dění ve škole. Mohou zde být vyvěšeny úspěchy žáků, kalendář důležitých událostí, konzultační hodiny učitelů, náměty pro cvičení s dětmi, aj.
- Kontakt rodiny s děním ve třídě: Většina rodičů chce mít jasnou představu o tom, co se právě jejich dítě učí. Učitelé zpracují týdenní nebo měsíční plány, které pak ve formě „motivačního“ dopisu rodičům předají. Dopis může obsahovat předměty, kde jsou vypsána právě probíraná témata, společné akce a činnosti školy.
- Deník úkolů: Sešit, do kterého si žáci zapisují domácí úkoly, známky týkající se domácích nebo drobných úkolů navíc. Rodiče jej kontrolují pravidelně a mají možnost napsat učiteli vzkaz.

2.9.2.2 Komunikace mezi rodičem a dítětem

Rodiče se svým dítětem začínají komunikovat již v prenatálním období. Nejvíce s dítětem hovoří matka. Dle mínění společnosti je vhodné na děti hovořit od jejich útlého věku a to bez šišlání a přílišných zdobnělin. Rodiče by měli svým dětem naslouchat. Číst pohádky a příběhy, vyprávět. Vést se svými ratolestmi každodenní rozhovory.

2.9.2.3 Komunikace mezi učitelem a žákem

G. Petty v publikaci *Moderní vyučování* uvádí. „Dobré vztahy mezi učitelem a žákem jsou založeny na vzájemném respektu. Žák si váží učitele pro jeho učitelské schopnosti, osobní kvality, znalosti a profesionalitu. Učitel naopak ctí individualitu každého žáka a váží si jeho studijního úsilí.

Vybudování vztahu mezi učitelem a žákem je dlouhodobý proces. Obvykle je třeba projít dvěma stadii. V první fázi dosáhnete pozice moci na základě své učitelské role. Druhá fáze je založena na autoritě, kterou si učitel postupně u žáků buduje. Hlavně začínající pedagogové.[¹⁷]

Michelle Karnsová ve své publikaci *Jak budovat dobrý vztah mezi učitelem a žákem* uvádí (s.11):

„Většina dospělých mívá z různých důvodů při komunikaci s dětmi problémy.“ Hlavním důvodem by mohla být nezralost dítěte a nevhodný přístup. Dospělí velice často považují za samozřejmé, že děti chápou vše, co se od nich očekává. Mezi další úskalí komunikace bych uvedla podle autorky: „Většinu komunikačních problémů má na svědomí čas – nevěnujeme dostatek času tomu, abychom se ujistili a ověřili si, zda je naše sdělení jasné. Autor sdělení je odpovědný za jeho jasnost a tím také za úspěch komunikace.“

Při jakékoli komunikaci ať už mezi rodiči a dětmi nebo učitelem a žákem bývá vina dávana dítěti.

Většinou se jedná o rozhovory typu, kdy učitel naléhá na dítě, aby odpovědělo hned. Učitel klade otázky typu: „Vnímáš mě vůbec? Kam koukáš, když s tebou mluvím.“ Mnohdy nás ani nenapadne zamyslet se nad tím, jestli otázka, kterou pokládáme, je pro dítě srozumitelná.

Pokud chceme na děti zapůsobit, potom bychom neměli být pasivní. Naším cílem by mělo být stát se součástí života dítěte a být aktivní, pokud chceme pro děti něco znamenat. **M. Karnsová** „Budování smysluplného vztahu od vás vyžaduje ochotu být zranitelnými. To neznamená, že byste měli děti zatěžovat svými tajemstvími nebo bolestmi. Že jste zašli příliš daleko, poznáte tehdy, až na vás převrhnou stůl a budou chtít vzít vaše problémy do svých rukou. Vaše zranitelnost by se měla omezovat na oblast citů a pocitů – na tu část vaší osoby, která reaguje emocionálně.“ [¹⁸]

[¹⁷] Petty, G. *Moderní vyučování*. 1996.

[¹⁸] Karnsová, M. *Jak budovat dobrý vztah mezi učitelem a žákem*. 1995.

To, jak se vztah bude vyvíjet, záleží čistě jen na nás. Z hlediska vývojové psychologie potřebují děti dospělé proto, aby se mohli s nimi identifikovat. Úspěšná komunikace je založena na přístupu pedagoga. Pokud je učitel ochoten naslouchat, usmát se na žáka, zatleskat mu za jeho úspěch, spolupracovat s nimi, svěřovat se jim (s mírou), vzpomínat na své zážitky a hlavně v dětech vzbudit důvěru, je pak více než jisté, že tento učitel bude mít úspěch. Komunikace mívá určitá pravidla.

Základní pravidla komunikace podle M. Karnsové:[¹⁹]

1. Sledujte mluvěho – Neverbální komunikací dáváme najevo svou přízeň a verbálně podněcujeme neustálý tok řeči. S dětmi udržujeme takový kontakt, který v nich vyvolá pocit, že je vnímáme a nasloucháme jim.
2. Parafrázuje mluvěho – To, co jsme slyšeli, bychom měli vyjádřit vlastními slovy. Parafrázovat pouze tehdy, když si chceme potvrdit sdělení.
3. Reflektuje pocity mluvěho – Dovednost je považována za obtížnou. Autorka uvádí, že ji lze lehce ovládnout, jakmile si osvojíte tuto základní podmínku: Úspěšná reflexe pocitů závisí na schopnosti parafrázovat obsah a doplnit ho o pocit, který ve vás pochopené sdělení vyvolalo. Tato metoda může dialog dovést na vyšší úroveň. Technika zrcadlení může podnítit k důvěrnějšímu vztahu a ke sblížení. Výsledek záleží na tom, jak dokážete sdělovat pocity.
4. Shrňte obsah rozhovoru – doslova cituji: „Shrnutí obsahu rozhovoru do hesel se nejčastěji užívá tehdy, když chcete zkontrolovat dohody, úmluvy nebo seznamy úkolů. Všechny zúčastněné strany se tak mohou přesvědčit, zda zpívají tutéž píseň ze stejného zpěvníku.“ Dále je zde konstatováno, že naslouchání, parafrázování, reflexe pocitů mluvěho a shrnutí obsahu jsou základní komunikační dovednosti, kterými příjemce reflektuje přijaté sdělení. Souhlasím s tím, že kdyby se těmito pravidly řídili všichni ti, co pracují s dětmi, výrazně bychom zvýšili kvalitu našich každodenních interakcí.
5. V roli vychovatele se otevírejte jen tehdy, jestliže tak příjemci sdělení nějak prospějete – Vztah učitele a žáka nespočívá ve vzájemnosti, ale v podpoře a povzbuzování. Cílem pedagoga je, aby pomáhal dětem, aby si uměly pomoci samy. Někdy stáčí dát jen dětem příležitost mluvit o sobě. Pokud s námi dítě hovoří o sobě, měli bychom jej nechat a příliš nezasahovat. Úplně postačí vkládat vhodné poznámky typu: „Taky jsem se cítila sama.“ Pedagog by měl stát stranou a

[¹⁹] Karnsová, M. *Jak budovat dobrý vztah mezi učitelem a žákem*. 1995.

nepřebírat nad rozhovorem vedení. Jestliže se budeme chtít partnerovi nebo dítěti v pomáhajícím stavu otevřít, měli bychom si uvědomit některá pravidla, která by nám mohla pomoci.

- mluvit pravdu
- mluvit stručně k věci
- respektovat příjemce
- ctít odlišnosti
- ponechat práci dětem

6. Interpretujte chování – Interpretaci někdy nazýváme intuicí. Pedagogové, ale i rodiče by měli být opatrní. Leckdy úsudky vyplývající z interpretace můžou způsobit komplikace, a to v případě, jestliže budeme své závěry považovat za fakta.

7. Nevyptávejte se příliš - Rodiče a učitelé by se měli ptát jen tehdy, pokud potřebují získat konkrétní informaci. Vyučování by učitel měl využívat k osvojování nových činností.

8. Poskytujte konstruktivní zpětnou vazbu – Obecně platí, že nejvhodnější je reagovat okamžitě, a to pozitivně či negativně. Konstruktivní zpětná vazba je základem každého pedagogického zásahu a následného procesu změn. Některá pravidla vymezená v této publikaci:

- Připomínky omezte na chování a situace, které lze změnit – Uvádějte věci na pravou míru. Pokud něco nevíte, nebojte se zeptat.
- Mluvte z pozice člověka, kterému na dítěti záleží, nikoli člověka, který vzbuzuje strach – Účelem zpětné vazby je pomoc nikoli ničení. Nebraňte se uvádět své pocity.
- Usnadněte provedení potřebné změny uvedením možností – Pokuste se daná východiska probrat a nabídnout svoji účast jako krok k řešení.
- Připomínky si připravte předem
- Věnujte pozornost tónu hlasu
- Mějte na paměti, že poskytovaná zpětná vazba je dar tomu, komu ji poskytujeme
- Připravte se na zvládání reakcí – Pedagog by se neměl nechat ledasčím zakřiknout (pláč, křik, nadávky, agresivita aj). Učitel

by se měl natolik koncentrovat a vést s dítětem otevřený rozhovor, který by neměl trvat déle jak tři minuty. Zaujalo mě autorčino přirovnání, které si propůjčila od Verna Johnsona „viděla jsem“, „cítila jsem“ „udělala jsem“.

Komunikační dovednosti:

Stanovení pravidel – **M. Karnsová** [²⁰] uvádí desatero pro vychovatele:

1. Nešetřete chválou.
2. Dejte dětem možnost vedení a volby.
3. Ve všem hledejte klady.
4. Buďte zodpovědní a předávejte odpovědnost.
5. Uznávejte cenu.
6. Zaměřujte se na to, co je nutné, aby daná otázka byla vyřešena správně, lépe nebo jinak.
7. Pomáhejte si navzájem ke správnému řešení.
8. **Sami jedněte tak, jak si přejete, aby se chovaly děti.**
9. Více si hrajte, více smějte a dělejte více věcí společně.
10. Zprostředkujte dětem okamžiky, na které budou vzpomínat celý život.

Jak navazovat vztahy s dětmi:

- Upoutejte pozornost dětí.
- Ukažte smysl toho, co nabízíte.
- Jedněte ve shodě se svými slovy a nesrovnalosti přiznávejte. Mluvte souvisle a upozorňujte na všechny logické odbočky.
- Mluvte o tom, co je logické, a mluvte pravdu.

[²⁰] Karnsová, M. *Jak budovat dobrý vztah mezi učitelem a žákem*. 1995.

2.10 Motivace – aktuálně v RVP

Citováno z publikace *Když se řekne škola* [²¹]

V Rámcově vzdělávacím programu pro základní školy – dále RVP jsou stanoveny očekávané znalosti a dovednosti dítěte **na konci třetího ročníku** (1. období) jako orientační (**nezávazné**) a **na konci pátého ročníku** (2. Období) a **devátého ročníku jako závazné**.

Učivo je na úrovni reformního rámcového programu postaveno do jisté obecné roviny, je tedy centrálně doporučeno všem našim školám k dalšímu rozpracování do jednotlivých ročníků nebo delších časových úseků. Učivo, které uvede škola ve svém školním vzdělávacím programu, se pak pro školu stává závazným.

V této publikaci mě zaujaly otázky, které vysvětlují rodičům, proč k těmto změnám ve školách dochází.

„Proč dochází k reformním změnám, co by měla reforma přinést?“

Jde především o rozsáhlé změny ve způsobu, jak dítě co nejlépe připravit na další studium, na jeho život a budoucí profesi.

Vždy bylo snahou učitelů připravit žáky co nejlépe, ale dosud to znamenalo předat jim co nejvíce informací. Navíc šlo o hotové informace, které někdo jiný připravil a žák měl povinnost se jim jen naučit, zopakovat, přeříkat, projevit své znalosti před tabulí či v písemce.

Právě probíhající reforma by měla tuto situaci výrazně změnit. Co tedy má dítěti poskytnout, co ho má naučit a jas stanovit, co je to nejdůležitější pro jeho budoucí život?

V první řadě to není obrovská suma poznatků, o kterých ani nevíme, zda je někdy dítě využije. Proto je nemyslitelné chtít po dítěti, aby vše znalo nazpaměť.

Reforma chápe jako základní vědomostní kámen pro dítě jeho **všeobecnou přípravu** – určité základy vědomostí a dovedností. Hlavně jasný a utříděný systém poznání, na kterých bude navazovat konkrétní oborové vzdělávání vašeho dítěte **po celý jeho další život**. Ve všech vyspělých zemích je kladen důraz na celoživotní vzdělávání, v němž by se děti a poté i každý člověk mohli kdykoli a v čemkoli dále zlepšovat (vzhledem ke své profesi a dalším životním potřebám). To, co reforma školství chce vedle základních vědomostí u dětí rozvíjet, je soubor univerzálně využitelných dovedností, schopností orientovat se v problému, rozhodovat se, řešit určité situace atd. Těmto uceleným dovednostem **„poradit si v životních a studijních situacích“** se v reformních textech říká **„klíčové kompetence“** – česky bychom mohli říci **„způsobilosti“** pro řešení praktických studijních a životních situací. Klíčové kompetence reforma rozvíjí od mateřské školy přes základní školu i na úroveň střední školy podle možností dítěte.

[²¹] Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. *Když se řekne škola*. 2007

Změna metod práce

Změny ve školství přinesou i **nové metody a postupy práce**, které mají být značně **příznivější** pro každého člověka.

Jedná se o metody, které staví na aktivní činnosti žáků, na jejich zájmu o spolupráci s učitelem a mezi sebou navzájem a na vlastním poznávání a objevování.

Jde tedy o metody a formy, které nabízejí pestré spektrum postupů, v nichž každé dítě, nalezne způsob práce, který mu bude nejvíce vyhovovat.

Důležité v práci reformního učitele je, aby žáky motivoval. Vaše dítě by mělo samo poznat, proč má to či ono dělat. Aby to nebylo jen proto, že mu to paní učitelka nebo pan učitel řeknou, ale aby bylo vnitřně přesvědčeno, že je to pro něj dobré a přínosné.

Vyučování reformní školy by mělo vycházet ze schopností a **zkušeností dítěte**. Učitel nesděljuje pouze hotové poznatky, ale připravuje situace, v nichž žáci samostatně či ve skupinkách hledají a pracují s informacemi. Zkoumají je a vlastním přičiněním se dobírají výsledku.

Takto získané poznání si dítě mnohem lépe a déle bude pamatovat. Jeho vědění bude pro budoucnost podloženo zkušeností a praktických ověření.

Velikou změnou v reformním způsobu vyučování je **kladný vztah školy a učitele ke spolupráci mezi žáky navzájem**.

Autoři v publikaci uvádějí, že to, co bylo nedávno učitelem vnímáno jako vyrušování, napovídání, opisování a tedy podvádění, se dnes do určité míry stává žádoucím principem vzájemného učení a rozvoje sociálních dovedností.

Umět spolupracovat a komunikovat je v současné době jedním z nejdůležitějších cílů při vyučování.

Pro učitele to znamená organizovat vyučování tak, aby dítě mohlo pracovat ve dvojicích, skupinkách. Spolu s ostatními žáky si mohou vzájemně pomáhat, radit se, porovnávat své zkušenosti a obhajovat své názory.

K aktivním způsobům učení žáků přispívá i skutečnost, že rámcový vzdělávací program a školní vzdělávací program vytvářejí větší prostor pro propojování učiva jednotlivých témat i předmětů. V reformě se více prosazuje výuka v blocích. Učitel řídí délku vyučovací jednotky podle únavy žáků a míry jejich zapojení. Přestávku zařadí dříve, pakliže vidí, že jsou děti unavené.

Reforma tedy podporuje zařazování projektů, kde se výuka soustředí k většímu tématu, které je žáky zkoumáno z různých úhlů pohledu.

Žáci na projektech pracují ve skupině. Často si samy určují čas, tempo, prostředí, pomůcky, zdroje pro zpracování tématu atd.

Projekt se zpravidla týká jednoho nebo více výukových předmětů. Může trvat celé dopoledne, nebo i více dní, i celý rok. Projekt se může týkat všech žáků ve třídě, celého ročníku nebo dokonce celé školy.

Reforma zařazuje jako důležité rovněž metody, které vedou cíleně k rozvoji citové stránky dítěte. Žáci se jimi učí řešit konfliktní situace, které je mohou v životě.

Dále pak přináší výuku individualizovanou a skupinovou.

Frontální výuka, kdy pedagog stojí většinou před tabulí, přednáší a žáci si zapisují a poté jsou zkoušeni z vyloženého učiva, bude mít dál ve školách své místo, ale pouze jako jedna z forem výuky.

Efektivnější výukou než je výše uvedená frontální je tedy výuka skupinová.

Ráda bych ještě uvedla jiné formy hodnocení a sebehodnocení.

Nejčastěji se setkáváme se slovním hodnocením. Součástí slovního hodnocení bývá i motivace k další práci. Lze kombinovat hodnocení známkou se slovním hodnocením.

Sebehodnocení je vnitřní, osobní zhodnocení vlastní práce.

Co se tady odehrává v současné reformní škole?

Je důležité vědět, že první stupeň vždy byl a je i v této reformě věnován tzv. legendárnímu triviu – tedy naučit se číst, psát a počítat. Nově pak budovat a rozvíjet prakticky využitelné dovednosti, to vše v návaznosti na mateřskou školu.

Spolu s triviem se první stupeň zaměřuje na vstup do světa vědy, zejména v předmětech jako je vlastivěda a přírodověda.

Cíle vyplývající z RVP

Na prvním stupni základní **dítě** vstupuje do světa dospělých. V tomto světě musí dítě obstát, musí se uplatnit, a proto **se učí**:

- **Učit se** – vyhledávat potřebné informace z informačních zdrojů (učebnice, encyklopedie, odborné časopisy, mapy, grafy, internet...) a logicky je propojovat, využívat je v praktickém životě.
- **Nestydět se** – za své neúspěchy, ale zaměřit se na to, jak je napravit.
- **Účinně komunikovat** – posilovány jsou chvíle, kdy žáci pracují sami, spolupracují a domlouvají se ve dvojicích a ve skupinkách.
- **Pracovat v týmu** – žáci předkládají důkaz o pochopení základní myšlenky. Ne nadarmo se říká: „Víc hlav, víc ví“.
- **Cítit svoji roli při skupinové práci** – dítě se učí trvale využívat tuto schopnost při práci s ostatními.
- **Řešit problémy** – dítě se učí vnímat problémové situace, chápat a rozpoznávat základní problém, objevovat různé způsoby jeho řešení a vytrvale hledat jeho řešení. Osvědčené způsoby řešení problémů se dítě naučí využívat ve svém budoucím praktickém životě.
- **Žít ve skupině** – spolupracovat s ostatními podle společenských pravidel, umět je respektovat. Upevňovat mezilidské vztahy. Pomoci nebo o pomoc požádat. Vhodně komunikovat při výměně názorů se členy skupiny, třídy, školy, rodiny, vrstevníky, se žáky jiných kultur, jiného sociálního zázemí, žáky tělesně postiženými. Být otevřený k druhým a vytvářet si nová přátelství.

- **Vnímat vlastní svobodu a svobodu druhých** – chápat zákony a společenské normy, uvědomovat si svá práva a povinnosti ve třídě, škole, ve společnosti. Chovat se zodpovědně v krizových situacích a situacích ohrožující život.
- **Umět se prosadit** – uvědomit si, v čem je úspěšné, co se mu daří a umět o tzv. „prodat“

Na závěr této kapitoly uvádím profil žáka, který opouští první stupeň reformní školy.

1. Chce se učit a umí se učit.
2. Zná své přednosti (v čem je dobrý) i rezervy (co mu nejde, v čem se má zlepšovat).
3. Nebojí se zeptat v případě, že něčemu nerozumí.
4. V případě nouze umí požádat o pomoc.
5. Stojí si za svým názorem, který umí podepřít argumenty.
6. Umí dobře číst s porozuměním, ví, co čte a rozumí obsahu.
7. Bez problému tvoří otázky.
8. Vyhledává a zpracovává informace.
9. Umí ohodnotit svou práci, ale i práci druhých.
10. Umí se o sebe postarat v situacích, které odpovídají jeho věku.

III. PRAKTICKÁ ČÁST

3. Cíle praktické části

Cílem mé diplomové práce bylo zlepšení motivačních činností ve vzájemných vztazích a vytvoření motivačního sborníku pro kvalitnější socializaci a integraci dítěte do výchovně vzdělávacího procesu ve škole. Rozšířila jsem jej o následující zkoumání: Zjistit na základě vypracování motivačního sborníku možnost jeho využití ve vyučovacím procesu.

Praktickou část jsem rozdělila na dvě části. V první, je mnou vypracovaný motivační sborník a ve druhé jsem zpracovala hypotézy.

3.1 Hypotézy

Pro zpracování praktické části jsem volila následující hypotézy.

H1 Předpokládám, že motivační sborník bude pro minimálně 70% pedagogů inspirativní.

H2 Předpokládám, že motivační sborník učitelé budou zařazovat alespoň 70% pravidelně do vyučovacího procesu.

H3 Předpokládám, že žáci, kteří měli možnost pracovat se sborníkem, byli více motivováni pro výchovně vzdělávací činnost nežli žáci, kteří pracovali tradiční formou výchovně vzdělávacího procesu.

H4 Předpokládám, že mnou nabídnutý sborník z hlediska motivace a okamžité odměny za úspěšnou činnost, má pro žáky vyšší prožitkové hodnocení.

3.2 Metody výzkumu

Pro zpracování hypotéz jsem volila metody, kterými jsem si ověřovala úspěšnost (neúspěšnost) a validitu vypracovaného sborníku. Použila jsem tyto metody.

Metodu nestandardizovaného osobního dotazníku písemné formy a odpovědi (pro učitele a žáky). Dotazník mi umožnil snadnost administrace a možnost kvantifikovat údaje. Z toho důvodu jsem zadávala otázky parametrické (od jednoho pólu k druhému).

Metodu rozhovoru jsem volila pouze pro učitele a vybrala jsem typ volného nestandardizovaného rozhovoru.

Metodu otevřeného, přímého pozorování jsem volila pro vzorek žáků. Pozorovala jsem je přímo při práci, abych si ověřila reliabilitu odpovědí.

Metoda srovnávací. Porovnávala jsem výsledky tradičního pojetí školní výuky a mnou navržený motivační sborník zařazený do vyučovacího procesu.

Zajímala mě skutečnost, jaký dopad budou mít navržené aktivity ve vyučovací hodině. Při náslechu třetích tříd na Základní škole v Jablonném v Podještědí jsem byla překvapena aktivitou žáků. Ze subjektivního hlediska je pravděpodobné, že byli ovlivněni mou osobní účastí.

Pro získání faktů byla použita metoda dotazníku, který byl anonymní. Otázky související s dotazníkem byly jak otevřené, tak uzavřené. Rozhodla jsem se vytvořit nestandardizovaný dotazník pro pedagogy učící na prvním stupni základních škol a pro žáky třetích tříd základních škol. K porovnání některých odpovědí byla použita metoda srovnávací.

3.2.1 Údaje o výzkumném vzorku

V rámci pedagogické praxe jsme působili na základních školách v Liberci. Fakultní školy jsou ve své podstatě zvyklé na nové přístupy k žákům, ať už se jedná o mnohaleté pedagogy nebo čerstvé absolventy.

Průzkum byl proveden na Základní škole v Jablonném v Podještědí. Volila jsem školu z malého města. Výzkumný vzorek je složen z pedagogů učících na prvním stupni a žáků třetích tříd. Oslovila jsem celkem osm pedagogů a třicet žáků. Přesněji řečeno osm učitelů, osmnáct dívek a dvanáct chlapců.

I. část

3.3 Motivační sborník

3.3.1 Úvod

Dnešní doba nám nabízí nepřehlednou škálu publikací, které jsou zaměřené na různé hry, aktivity, činnosti vyučování aj. Tento sborník, je zaměřený především pro dlouhodobou motivaci žáků, ze které vycházím, až po krátkodobou, tedy z hodiny na hodinu. Mnoha vyučujícím chybí pouze inspirace, aby jejich práce vnesla do vyučovacího procesu tu správnou atmosféru. Proto vnímejte tuto práci jako návrh, jak dětem zpříjemnit jejich každodenní učení. Tento sborník je určen především Vám všem, kteří pracujete s dětmi hlavně na prvním stupni základních škol. Motivační sborník je koncipován do deseti měsíců školního roku. Jednotlivými měsíci prolínají jak české, tak zahraniční pohádky. Pohádky jsem vybírala záměrně. Usilovala jsem o to, aby pohádka měla, jak filmové zpracování, tak knižní. Tímto způsobem bych ráda děti motivovala k samostatnému čtení, které v dnešní době je poněkud opomíjeno. Snažila jsem se je zařadit téměř do všech vyučovacích předmětů. Nabídnout tak několik aktivit, které lze spontánně aplikovat do vyučovacího procesu a uplatnit klíčové kompetence podle RVP. Některé aktivity jsou pro větší přehlednost pouze vyjmenované. Podrobné informace zjistíte v metodického průvodníčku dále MP, který naleznete na konci této práce.

Měsíce jsem dále rozdělila do čtyř týdnů. Navrhla jsem takové činnosti, aby souvisely s danou pohádkou. Mnou navrhnuté aktivity do jednotlivých týdnů jsou pouze orientační. Navržená pravidla je možné modifikovat dle aktuálních podmínek i potřeb dětí. Je možné, že se v některém měsíci vyskytne větší výčet aktivit. Proto je jen na Vás, jak dalece se necháte inspirovat či nabídnuté možnosti upravíte.

Věřím, že materiál osloví některé pedagogy, kteří usilují o to, aby děti navštěvovaly školu rády, cítily se v jejím prostředí příjemně a těšily se na pestrost výuky.

3.3.2 Struktura opakuje se v každém měsíci

- Název pohádky
- Cíl (na celý měsíc)
- Obsah
- Maskot
- Kniha
- Filmové zpracování
- Hodnocení
- Projektový den (je zařazen jednou za měsíc a je součástí pohádky)

3.3.3 Co by měli žáci mít podle RVP za první období osvojené

„Žáci si mají vytvořit potřebné systémy poznatků a mezi nimi by měli nacházet souvislosti. Vzájemné vazby.“^[22] Dále autoři vyčleňují.

1. experimentování
2. vyvozování
3. projektová výuka
4. umět vyhledávat informace a používat je
5. samostatnost
6. komunikace s jinými lidmi
7. čtení s porozuměním
8. znalost cizích jazyků
9. řešení problémů
10. týmová práce

3.3.4 Klíčové kompetence

1. učit se
2. komunikovat
3. řešit problémy
4. spolupracovat
5. projevovat se jako svobodná osoba
6. hájit svá práva
7. rozvíjet vnímavost k lidem, prostředí a přírodě
8. chránit zdraví
9. být tolerantní k jiným lidem a kulturám
10. poznávat vlastní schopnosti pro další život a výběr profese

3.3.5 Průřezová témata

1. osobnostní výchova
2. enviromentální výchova
3. mediální výchova
4. jazyk a jazyková komunikace
5. matematika a její aplikace
6. informační a komunikační technologie
7. člověk a jeho svět
8. člověk a společnost
9. výchova k občanství
10. člověk a příroda
11. umění a kultura
12. člověk a zdraví

^[22] Výzkumný ústav pedagogický *Metodický portál* www.rvp.cz výbor příspěvků. 2007.

- 13. člověk a svět práce
- 14. osobnostní a sociální výchova
- 15. mediální výchova

3.3.6 Využití pohádky ve sborníku

Tabulka 1 Všeobecné rozvržení jednotlivých měsíců.

Měsíc	Pohádka
1. září	Harry Potter a Kámen mudrců
2. říjen	Krteček
3. listopad	O pejskovi a kočičce
4. prosinec	O Popelce
5. leden	Karlík a továrna na čokoládu
6. únor	O princezně Jasněnce
7. březen	Medvídek Pú
8. duben	Malá čarodějnice
9. květen	Šípková Růženka
10. červen	Mach a Šebestová

Tabulka 2 Všeobecné rozvržení týdnů

Obecný rozvrh					
1. září	<i>Harry ..</i>	1. týden	2. týden	3. týden	4. týden
2. říjen	<i>Krteček</i>	1. týden	2. týden	3. týden	4. týden
3. listopad	<i>O pejskovi ..</i>	1. týden	2. týden	3. týden	4. týden
4. prosinec	<i>O Popelce</i>	1. týden	2. týden	3. týden	4. týden
5. leden	<i>Karlík a ...</i>	1. týden	2. týden	3. týden	4. týden
6. únor	<i>O princez.</i>	1. týden	2. týden	3. týden	4. týden
7. březen	<i>Medvídek..</i>	1. týden	2. týden	3. týden	4. týden
8. duben	<i>Malá čar...</i>	1. týden	2. týden	3. týden	4. týden
9. květen	<i>Šípková ...</i>	1. týden	2. týden	3. týden	4. týden
10. červen	<i>Mach a ...</i>	1. týden	2. týden	3. týden	4. týden

3.3.7 Všeobecné pokyny měsíc září

Téma pohádky: Harry Potter a Kámen mudrců, J. K. Rowlingová. Na začátku každého měsíce je důležité, aby paní učitelka představila pohádku, která bude děti provázet celý měsíc.

Motivace pro tento měsíc je založena na skládání obrázků (puzzle), ze kterých by děti měly poznat, o jakou pohádku se jedná. Je jen na učitelích, jaký typ motivace a prezentace pohádky využijí. Existuje celá řada motivačních prostředků. Já jsem se snažila na každý měsíc vybrat to, co je dostupné téměř všem pedagogům.

Cíl: Rozvíjíme dovednost vyhledávání informací, upevňujeme dosavadní znalosti z oblasti matematiky, rozvíjíme samostatnost žáků, seznamujeme žáky s různými typy materiálů, které lze využít k šití oblečení. Snažíme se rozvíjet kompetence k řešení problémů, vlastní vyjádření názoru a přijmutí tvrzení od ostatních.

Obsah: Každodenně zařazené aktivity do výchovně vzdělávacího procesu, dále jen VVP. Vytváření vlastní školní uniformy. Vyhledávání informací. Samostatná, skupinová práce. Diskuse na téma tradiční česká jídla a anglická kuchyně. Třídění informací, která jídla jsou zdravá, bohatá na vlákninu a která jsou na vitamíny velmi chudá, a nezdravá. Matematická pexesa, slovní úlohy.

Maskot: Sova, která se jmenuje Hedvika (plyšák). Usilovala jsem o to, aby měl maskot, tedy Hedvika, ve třídě nějakou funkci. Rozhodla jsem se, že bude střežit čtyři dopisy. Každý z nich symbolizuje jeden týden v měsíci. První dopis přečte paní učitelka. Psaní obsahuje stručné informace o tom, jak bude probíhat celý týden a na co se mohou děti těšit. Jaké je čekají za jejich drobné úkoly odměny, ale zároveň i tresty za přestupky. Každý pátek se otvírá dopis nový. Dopis otvírá ten, kdo nasbírá za týden nejvíce obrázků, které jsou pro daný měsíc aktuální. Při této příležitosti zadává paní učitelka dětem úkol, který se týká vyhledávání informací. Dva dny mají děti čas, aby našly jakoukoliv informaci o autorovi, či jméno autora, rok narození, bydliště aj. Může se stát, že některé děti budou vědět informace ihned a budou Vám je chtít okamžitě sdělit či je vykřikovat na celou třídu. Rozmyslete, jestli by bylo vhodné dát pod nástěnku informační krabici, do které by mohli žáci své poznatky vřazovat. Po stanovených dvou dnech, ji vezměte před žáky a přečtěte jim, co se nastřádalo. Samozřejmě děti pochvalte a pokuste se informace společně s žáky utřídit a postupně vyvěsit na nástěnku. Děti tak budou mít na očích základní informace o autorovi, jeho dílech a je možné, že si je spontánně zapamatují.

Třída: Je přizpůsobena aktuální pohádce. Alespoň jedna nástěnka je vyčleněná pouze pro tyto aktivity. Ve třídě visí obrázky a postupně se zaplňují informacemi, které děti naleznou, texty, které napíší, básničkami, zaklínadly, aj. Nerada bych opomenula fotografii autorky knížky, která na nástěnce může být také. Pod nástěnkou je informační krabice, kam vřazují děti informace.

Knihy – text: Nejsem přesvědčená o tom, že by bylo vhodné číst knížku v originálu s celou třídou. Proto je na místě zdůraznit, zjednodušení a jazykovou úpravu textu tak, aby jej žáci třetích tříd byli schopni číst. Myslím, že většina

pedagogů je schopná text zjednodušit a přepsat na počítači. Nemám na mysli celou knihu, ale některé kapitoly. Stojí za to zjednodušit je a nabídnout dětem tento typ literatury. Na konci každého čtení má paní učitelka připraveno několik otázek, které souvisí s textem. Děti buď odpovídají slovně, kreslí obrázek, vyplňují křížovky či píší odpovědi do sešitu.

Filmové zpracování je plánováno vždy na pátek poslední vyučovací hodinu. Film jsem volila proto, že je důležité dětem říci, o existenci rozdílů v knižním, tak ve filmovém zpracování. Mým cílem je, aby se děti snažily samy rozdílů vyhledat.

Hodnocení: Paní učitelka hodnotí průběžně každý den. Za drobné úkoly, které jsou povinné, ale i nepovinné nebo pomoc spolužákovi, práci navíc, rozdává odměny ve formě obrázků. Za každých pět obrázků by měla následovat jednička do žákovské knížky. Na konci týdne by mělo být celkové vyhodnocení. Za prohlešky se obrázky odevzdávají zpátky učiteli. Otázky ze strany pedagoga by měly směřovat na oblast žákovy sebehodnocení. „Co vás tento týden nejvíce bavilo? V čem jsi byl úspěšný? Co se ti povedlo? Co bylo pro tebe hodně náročné?“ aj.

Psaní: Ve třídě na dveřích je na balicím papíře nakreslená sova jedním tahem. Děti, mající problémy se psaním si pravidelně před psaním uvolňují ruku. Obtahují třikrát tužkou a poté se jdou připravovat na psaní. Ostatní děti mají sovičku u sebe na papíru A4, který mají stále v lavici. Uvolňovací cvik doprovázíme básničkou.

Projektový den je zařazen do každého měsíce a opět jsem usilovala o to, aby úzce souvisel s danou tematikou. Například projektový den na měsíc září je naplánován na konec měsíce a jeho hlavní náplní je přehlídka a soutěž o nejlepší školní uniformu.

Odměna: Obrázek 5X5 cm s námětem pohádky tzn. H. Potter.

Obrázek 4 Odměna Harry Potter

ZÁŘÍ - Harry Potter a Kámen mudrců, J.K. Rowlingová

Obrázek 5 Harry Potter s Hedvikou

září 1. týden

Český jazyk, čtení

- Žáci vyhledávají informace o autorce (z internetu, knihoven, od žáků, z domova aj.). Doba vyhledávání je stanovena na dva dny.
- Třídění informací společně s žáky. Informace vyvěsíme na nástěnku.
- Vymezení pojmu pohádka. Jak ji poznáme, rozdíl mezi umělou a autorskou pohádkou. Dále můžeme „definovat“ kumulační, aj.
- Rozhovor o hlavním hrdinovi, vyvození jeho vlastností, další hrdinové – kamarádi, ...
- Rozdání čtecích karet.
- Začínáme číst upravený text. Čteme s porozuměním, kontrolní otázky k právě přečtenému textu.
- Z upraveného textu domýšlíme příběh dál.
- Vymýšlíme co nejvíce slov na daná písmena (skupinové práce)
- DŮ děti čtou upravený text, který p. učitel(ka) předem připravil(a)
- Film Harry Potter a kámen mudrců – každý pátek promítáme kousek filmu – to, co jsme přečetli, to zhlédneme a formou rozhovoru porovnáme. Co je totožné, zdali jsou hrdinové, jak jsme předvíдали aj.
- *V pátek otvíráme dopis od sovy Hedviky.*
- **Pranostika:** „Ozve-li se v září hrom, bude v zimě zavát každý strom.“
- **Příslloví:** „Žádný učený z nebe nespadl.“

Matematika

- Paní učitelka zařadí téměř do každé vyučovací hodiny matematiky jednu slovní úlohu s tímto tématem.
- Matematické pexeso na sčítání a odčítání – dle ŠVP
- Počítáme matematické hady.
- Hedvičiny rozcvičovací příklady- učitel pouze příklady takto nazve.

Tělesná výchova

- Házíme na cíl Potloukem (medicimbal), Zlatonkou (tenisák).

Pracovní činnosti, výtvarná výchova

- Navrhujeme na papír stříhy školních uniforem, projektujeme vzory a barvy.

Tabulka 3 První týden září

září 2. týden

Český jazyk, sloh, čtení

- Pokračujeme ve čtení upraveného textu. Čteme s porozuměním.
- **Pohybová chvílka** – „**Hláska nás probudí**“ viz. MP
- Odhalujeme vlastnosti hrdinů a ve slohu krátce píšeme o svém spolužákovi, kamarádovi, jaký je. Jeho kladné stránky a slabé stránky.
- Vymýšlíme zaklínadla pro různé příležitosti, které využijeme při rozezpívání v hudební výchově.
- Vymysli pět synonym ke slovu.
- Z daných slabik utvoř všechna možná slova.
- Slovní fotbal
- Před psaním uvolňujeme ruku na obrázku, kde jsou nakreslené brýle.
- *V pátek otvíráme dopis od sovy Hedviky.*

Matematika

- Soutěžíme ve družstvech (v řadách) na tabuli jsou tři sloupečky příkladů. Žáci je postupně počítají. Soutěžení má svá pravidla a je třeba, aby je žáci dodržovali. (vypočítat příklad smí žák, v době, kdy jeho spolužák položí křídlo na stůl, nikdo se nikam neřítí a hlavně počítá správně a bez chyb)
- Slovní úloha propojená s touto tematikou viz. MP
- **Pohybová chvílka** – „**Kouzelná květina**“ viz. MP
- Matematická pexesa na sčítání a odčítání, násobení s dělení

Hudební výchova

- Při rozezpívání užíváme kouzla, která děti vymyslely.
- Písnička „**Čarodějnice**“ z publikace Malým zpěvákům s.220

Tělesná výchova

- „**Na kouzelníka**“ – procvičujeme chůzi, běh, plížení, poskoky. Paní učitelka je jako kouzelník a zaklíná děti.

Pracovní činnosti a výtvarná výchova

- Z látky vystřihujeme předešlé navržené stříhy a modely, které si děti samy zvolily. Látku sešívají s pomocí paní učitelky a rodičů, kteří se mohou zúčastnit vyučování.

Prvouka

- Zmíníme o zemi, kde Harry bydlí. Jakou měnou se v té zemi platí a jakým jazykem se domluvíme. Oblast Surrey můžeme vyhledat na mapě Anglie, pokud máme k dispozici internet. Máme možnost propojit matematiku s prvoukou a díky plánovači tras počítat vzdálenosti kilometrů a metrů.

Tabulka 4 Druhý týden září

září 3. týden

Český jazyk, sloh, čtení

- Dopln chybějící konec věty (slovně, písemně)
- Doplnovačky na tabuli
- Antonyma a jejich využití v básničce. Děti zkoušejí vymýšlet svoje vlastní básničky.
- **Pohybová chvilka – „Mráček nebo zem“** viz. MP
- Pokračujeme ve čtení upraveného textu
- Ve slohu píšeme, jaká byla Harryho pěstounská rodina. Jaký byl jeho nevlastní bratr.
- Paní učitelka se snaží dětem přiblížit hlavní postavy po všech stránkách a poukázat na to, že některé děti v dnešní době jsou stejné a mnohé ještě horší. Snažit se nalézt řešení, aby se k sobě děti chovaly jinak. Všechny tyto rozhovory by měly navazovat na tematiku z knížky, jelikož se tam objevuje mezi dětmi rivalita, nenávisť, lakota, ale i skromnost a ochota pracovat v týmu.
- Vypravování téměř přečtené „knížky“ poupraveného příběhu. Vypravujeme si vše to, co jsme si doposud přečetli. Ať už ve škole při čtení nebo za domácí úkol.
- Podtrhej všechna podstatná jména v textu a pokus se je nahradit jinými slovy.
- *Otvíráme poslední dopis od sovy Hedviky.*

Matematika

- Počtářský král
- **Poštovní příklady** viz. MP
- Slovní úlohy s tematikou pohádky.
- Bludiště s geometrickými tvary.
- **Dominové příklady z kouzelného pytlíčku** viz. MP

Anglický jazyk

- Slovní zásoba (čarodějnice, čaroděj, kouzlo, koště, lektvar...)
- Kreslíme čaroděje a popisujeme anglicky obličej, oblečení...

Hudební výchova

- Písnička „Čarodějnice“ viz. výše

Pracovní činnosti, výtvarná výchova

- Došívání školních uniforem.

Prvouka

- Typická anglická a česká jídla. Rozhovor. Využíváme obrázky s potravinami, které třídíme podle toho, zda jsou zdravé nebo ne.

Tabulka 5 Třetí týden září

září 4. týden

Český jazyk, sloh, čtení

- Dokončení čtení z upraveného materiálu.
- Opakujeme vše, co jsme se dozvěděli o autorovi, jeho životě a dílech.
- V předmětu sloh píšeme 5 vět o tom, jak se nám četla pohádka, co nás bavilo a co naopak nebylo tak zajímavé.
- Skládání příběhu o 8 větách podle logické posloupnosti.
- Uvolňovací cviky zůstávají stále stejné.
- V pátek vyhodnocujeme nejlepšího sběratele Harryho (obrázků), ten dostane do žákovské knížky pochvalu. Navrhovala bych, aby učitel vyhodnotil prvních pět nejlepších.

Matematika

- Matematická pexesa (sčítání, odčítání, násobení, dělení)
- Samostatná práce – slovní úloha, kterou řeší každý sám, každý má jiný typ slovní úlohy.
- Kostkové příklady. Každý má dvě kostky. Samy děti si hodí kostkami a vypočítají jeden příklad na sčítání a jeden na násobení.

Pracovní činnosti, výtvarná výchova

- Zkoušíme si školní uniformy, které si děti samy vytvořily. Určujeme pořadová čísla na přehlídku. A stanovujeme pravidla, jak bude probíhat hlasování o první tři nejlepší.

Tělesná výchova

- „Na krále“ – rychlý běh, rychlá reakce (pomůcky: papírová koruna)

Hudební výchova

- Úvodní melodie k pohádce Harry Potter. Nacvičujeme tanečky na projektový den, který se týká soutěže o nejlepší školní uniformu společně s módní přehlídkou.

Projektový den „Módní přehlídka a soutěž o nejlepší školní uniformu“

- Přehlídka se týká všech žáků třetích ročníků. Každý žák dostane pořadové číslo. Představí svoji uniformu, kterou si oblékne na sebe.
- Ostatní žáci mohou pro tuto uniformu hlasovat.
- Každý žák má možnost hlasovat pouze jednou a nesmí hlasovat pro sebe. První tři, kteří získají nejvíce hlasů, budou vystaveny na chodbě a vyfoceny do školního časopisu.

Tabulka 6 Čtvrtý týden září

3.3.8 Všeobecné pokyny měsíc říjen

Název pohádky: Byl jednou jeden krtek. Uvedení pohádky na tento měsíc.

Motivace: Každý žák má pod židličkou schované psaníčko a v tom hádanku. Za domácí úkol si ji vezmou žáci domů. Správnou odpověď napíší na lísteček. Ten po příchodu do školy vhodí do krabice s víkem, která je připravena pod nástěnkou.

Cíl: Rozvíjíme dovednost vyhledávání informací, kompetence komunikativní, vytváříme vztah k přírodě a seznamujeme žáky s přírodninami, stromy a květinami.

Obsah: Činnosti spojené s přírodou a návštěvou lesa. Poznáváme stromy a květiny. Hledáme krtkovo obydlí. Porovnávání pohádkového krtka a opravdového krtka, jejich rozdíly a společné znaky. Počítáme příklady z krtčince. Pracujeme ve skupinkách, ale i samostatně. Vytváříme vlastní příběh a s ním spojené ilustrace. V rámci projektového dne výstava výtvarů a diskuse s panem ilustrátorem, či paní ilustrátorkou.

Maskot: Pro tento měsíc je krtček. Ten ve svých kalhotkách ukrývá jediný dopis, ve kterém jsou popsány činnosti, na které se děti mohou těšit.

Vyhledávání informací: Žáci mají dva dny na to, aby zjistili jméno a příjmení autora, jméno ilustrátora, jejich věk, aj. Opět nasbírané informace vhazujeme do informační krabice. Prezentace nasbíraných informací, které žáci vyvěšují na nástěnku.

Třída: Ve třídě na učitelském stole je maskot. Znovu vyčleníme alespoň jednu nástěnku, kam budeme vyvěšovat informace. Pod nástěnkou je informační krabice. Fotografie nebo obrázek autora a ilustrátora nejsou na škodu. Práce dětí, různé informace apod.

Knihy: „Byl jednou jeden krtek“ E. Petiška, Zdeněk Miler. V hodinách čtení z této knížky budeme čerpat. Opět jsou zavedeny čtecí karty na domácí úkoly ze čtení.

Filmové zpracování: Každý pátek poslední hodinu jsem vyčlenila na promítání. Děti krtka určitě znají a myslím, že alespoň dvě vyučovací hodiny můžeme Krtkovi věnovat. Vyberte ty díly, které jsou první. Krtek v nich má jinou podobu než v těch dnešních. I toto může být přeci otázkou diskuse pro děti. Jestli vidí nějaké rozdíly a v čem se filmové zpracování posunulo kupředu. Krtek v původních dílech nemluví. V těch dnešních řekne alespoň nějaké slovíčko. Bylo by vhodné, dětem tyto dvě pohádky dětem promítnout.

Hodnocení: Mění se typ obrázku. Děti budou získávat obrázky opět o velikosti 5x5cm a pro tento měsíc je motivem krtek. Za pět obrázků následuje jednička do žákovské knížky. Na konci měsíce prvních pět sběratelů získá pochvalu do žákovské knížky. Za prohlešky se obrázky odevzdávají zpátky učitelům.

Projektový den: Zařazen na konec měsíce. „Den s panem ilustrátorem, či paní ilustrátorkou“ a vlastní výstava ilustrací žáků spojená s příběhem. V MP naleznete seznam některých ilustrátorů z libereckého kraje.

Odměna na tento měsíc:

Obrázek 6 Odměna krtek

ŘÍJEN – Byl jednou jeden krtek

Obrázek 7 Byl jednou jeden krtek

říjen 1. týden

Český jazyk, čtení

- Kontrola správné odpovědi na hádanku.
- Vyhledávání informací o autorovi a ilustrátorovi, jméno, příjmení, datum narození, národnost, díla, která vydal, aj. Stanovená doba na vyhledávání informací - dva dny.
- Třídíme informace. Vyvěsíme je na nástěnku.
- Vymezení pojmu, co je příběh. Opakování pojmu pohádka, jak ji poznáme. Rozdíl mezi autorskou, umělou, nonsensovou, aj.
- Rozdání čtecích karet
- Začínáme číst z knížky „Byl jednou jeden krtek“
- Ve skupinkách vymýšlíme co nejvíce slov na písmena K,R,T,E,(K)
- Žáci dokončují započaté věty.
- Na konci týdne – pátek poslední vyučovací hodinu promítáme pohádku o krtkovi.
- Psaní – uvolňovací cvičení, které mají děti na papíru A4. Motivem pro tento měsíc je ježek. Na dveřích visí ježek, který je nakreslený jedním tahem. Žáci s SPUCH uvolňují ruku na psaní tím, že 3x obtahují na dveřích.
- **Pranostika:** „Je-li v říjnu mnoho mlh, bude v zimě mnoho sněhu.“
- **Příslloví:** „Pes, který štěká, nekouše.“

Matematika

- **Hromádkové příklady** viz. MP
- **Slovní úlohy s tematikou** viz. MP
- Krtkova pexesa (upevňujeme sčítání a odečítání)

Prvouka

- Z encyklopedií, které si děti přinesou nebo ve školní knihovně, vyhledáváme informace o krtkovi. Kde žije, čím se živí aj. Získané poznatky si společně zapíšeme do sešitu na prvouku.

Anglický jazyk

- Kreslíme na čtvrtku krtka, kterého si anglicky pojmenujeme. Děti dokreslí krtkovi jeho kamarádky, které také anglicky pojmenujeme. Vyvodíme slovní zásobu (krtek – mole, myš – mouse, ježek – hedgehog, slunce – sun, tráva – grass, hromádka – huddle ...)

Tabulka 7 První týden říjen

říjen 2. týden

Český jazyk, sloh, čtení

- Pokračujeme ve čtení započaté knížky. Ve třídě je několik dalších knížek, do kterých mohou děti nahlédnout popřípadě si je zapůjčit.
- „**Na popletu**“ viz. MP přísloví
- Ve skupinkách skládáme nová slova z nabídky – krtek, medvídek, broučkové, sluníčko, vodička, myšička aj.
- Jednosměrky, které mohou žáci dostat za domácí úkol.
- Dopln chybějící písmena do slov.
- **Hledej skrytá slova** viz. MP
- Před psaním využijeme uvolňovací cvik spojený s básničkou. Námětem je ježek. Jeden velký visí na dveřích. Je určen žákům s SPUCH, kteří před psaním 2x ježka obtáhnou.
- Dokresli obrázek.
- Krtek na kusy – skládání rozstříhaných obrázků.
- **Uvolňovací cviky** – obrázek ježka doprovázený říkankou viz. MP

Matematika

- **Hromádkové rozcvičky** viz. MP
- Počtářský král. V lavicích po dvojicích soutěžíme o nejlepšího počtáře.
- **Pohybová chvilka** – „Cvičíme podle výsledků“ viz. MP
- Slovní úlohy.

Pracovní činnosti a výtvarná výchova

- Prohlížíme si ilustrace z různých typů literatury. Děti tak mají možnost naleznout inspiraci pro svoji práci.
- Tvorba vlastních ilustrací, které budou doprovázeny velice jednoduchým příběhem. Využíváme čtvrtku velikosti A3, A2, tempery, pastelky, tuše, voskovky. Ne vodové barvy. Čtvrtka je rozdělená na 6 políček – tedy 6 obrázků.

Hudební výchova

- Jazykolamy – artikulační cvičení se zvířecí tematikou. viz MP
- Rytmická deklamace – „**Krtek leze podle meze**“ ze zpěvníku Malým zpěváčkům str. 212. Rytmickou deklamaci můžeme zkusit zhudebnit melodicky. Samostatná práce dětí či skupin. Využití Orffových hudebních nástrojů a klavíru.

Tabulka 8 Druhý týden říjen

říjen 3. týden

Český jazyk, sloh, čtení

- Žáci doplňují vynechaná slova do textu.
- Pracovní listy s dokreslováním obrázků a doplňování názvů k obrázkům.
- „Písmenkový salát“ viz. MP
- *Pohybová chvilka* - „Podstatné jméno nebo sloveso?“ viz MP
- Dále čteme z knížky.
- Najdi ve větě jméno, zvíře.
- Křížovky
- **Sloh:** Vymýšlíme krátký příběh. Ten by měl náležet ilustracím, které žáci vytváří v hodinách pracovních činností a výtvarné výchovy.
- Z vyjmenovaných slov po „B“ vyhledej všechna zvířata a zaznamenej je na papír. (dle ŠVP)
- Básnička – „O vylekané myšce“ viz. MP
- Před psaním uvolňovací cviky doprovázené básničkou viz. MP

Matematika

- **Geometrické tvary spojené s básničkou** viz. MP
- Slovní úlohy
- Barevné počítání – počítáme matematické hady.
- Ve skupinkách řešíme slovní úlohy.
- Hromádkové počítání.
- Na výsledek 35, 72, ... vymysli co nejvíce příkladů na sčítání, odečítání, násobení a dělení.

Tělesná výchova

- „Ocásková baba“ viz. MP
- „Souboj skokanů“ viz. MP
- „Honák“ viz. MP

Prvouka

- Návštěva lesa, kde se děti seznámí nebo si rozšíří své poznatky o stromech a jejich plodech.
- Pracovní list – spojování strom s jejich plody, název stromů.

Pracovní činnosti a výtvarná výchova

- Dodělávání obrázků. Na čistou čtvrtku velikosti A5 krasopisně žáci přepíší příběh, který jsme tvořili v hodině slohu. Příprava výstavy.

Tabulka 9 Třetí týden říjen

říjen 4. týden

Český jazyk, sloh, čtení

- Dočítáme knížku Byl jednou jeden krtek.
- Připravujeme si otázky pro pana ilustrátora/ ku.
- Ve skupinkách na čas skládáme obrázky dle časové posloupnosti.
- Krtečkovo puzzle – rozstříhané obrázky.
- Doplnování začátek vět.
- Dokončování započatého příběhu.
- Hádanky spojené se zvířecí tematikou a přírodou. Žáci vymýšlí vlastní hádanky.
- Vymysli slovo začínající na písmeno ... a končící na písmeno.
- Vyškrtni z řady slov, které tam nepatří a nahraď ho jiným viz. MP
- Vymysli slova rýmující se slovem (pes, láska, křeslo ...)
- Poslední hodinu v pátek promítání.
- Upevňujeme zásady správného chování související s návštěvou pozvaného hosta do školy.
- Před psaním – **uvolňovací cviky** spojené s básničkou viz. MP
- Na konci týdne vyhodnocujeme nejlepších pět sběratelů za celý měsíc.

Matematika

- Krtečkova počítací pexesa
- Srovnej číslice podle posloupnosti. Z pytlíčku si každý vytáhne pět kartiček, které má za úkol na lavici poskládat od nejmenšího do největšího.
- Hromádkové počítání viz. MP
- Počtářský král.

Prvouka

- Určování stromů a jejich plodů podle obrázků – ve skupinkách.
- Shrnutí všech informací o krtkovi, kterého nalezneme v přírodě.

Hudební výchova

- Rytmizace „**Krtek leze podle meze**“
- Melodické rozezpívání podle návrhů, které vymysleli žáci.
- Pohybově předvádíme zvířata, pedagog doprovází melodii na klavír. (Skákal pes, Kočka leze dírou, Káčátka se batolí, Motýlek...)

Projektový den

- Na konci měsíce navštíví základní školu pedagogem pozvaný ilustrátor/ka. Žáci mají předem připravené otázky, na které se budou chtít zeptat. Žáci sami představí svou tvorbu pozvané návštěvě. Ilustrátor/ka může vyhodnotit tvorbu žáků, která by se dala uplatnit v nějaké publikaci.

Tabulka 10 Čtvrtý týden říjen

3.3.9 Všeobecné pokyny měsíc listopad

Název pohádky: „Povídání o pejskovi a kočičce“ J. Čapek. Uvedení pohádky pro tento měsíc.

Motivace: Nahrávka Povídání o pejskovi a kočičce. Dětem nahrávku pustíme a necháme je pár minut poslouchat, zdali poznají, o jakou pohádku se jedná.

Cíl: Seznamujeme žáky s různými typy ras psů a koček, pomáháme žákům uvědomit si povinnosti spojené s domácími mazlíčky, vytváříme u žáků kladný vztah ke zvířatům, upevňujeme dovednost vyhledávání informací a rozvíjíme dovednosti spojené s prezentací práce.

Obsah: Aktivita spojené se skupinovým vyučováním. Samostatná práce založená na pozorování domácího mazlíčka. Vytváříme psí a kočičí atlas. Uvolňovací cviky před psaním s motivem kočičky a pejska. Opět na dveřích jeden z obrázků.

Maskot: Pro tento měsíc budeme mít na učitelském stole pejska a kočičku. (plyšové hračky).

Třída: Ve třídě máme opět vymezenou alespoň jednu nástěnku pro tuto pohádku. Pod nástěnkou je opět připravená krabice na poznatky, které budou žáci zjišťovat. Na vyhledávání informací mají děti opět dva dny.

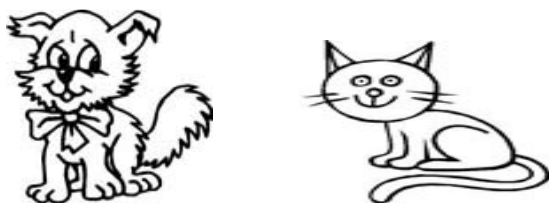
Knih: „Povídání o pejskovi a kočičce“ J. Čapek. Využíváme tuto knihu při vyučovacích hodinách čtení. Opět jsou zavedeny čtecí karty.

Filmové zpracování: Dva pátky posledních vyučovacích hodin věnovat promítání pohádky.

Hodnocení: Žáky hodnotíme průběžně každou vyučovací hodinu za drobné úkoly. Každý pátek vyhlášíme prvních pět nejlepších sběratelů odměn. Za ně žáci získají opět jedničku do žákovské knížky. Na konci měsíce prvních pět má možnost získat pochvalu. Za prohřešky se obrázky odevzdávají zpátky učiteli.

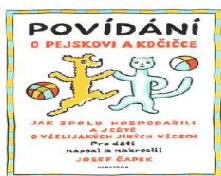
Projektový den: „Návštěva útulku pro psy“! Dotázat se na alergie dětí! Alternativa, pozvání majitele útulku do školy – diskuse.

Odměna: Pro děvčata obrázek kočičky a pro chlapce obrázek pejska.

Obrázek 8 Odměna pejska a kočička

LISTOPAD - Povídání o pejskovi a kočičce

Obrázek 9 Povídání o pejskovi a kočičce

listopad 1. týden

Český jazyk, čtení

- Žáci vyhledávají informace o autorovi (jméno, příjmení, datum narození, město odkud pochází, názvy jeho knížek, které vydal aj.)
- Třídíme nastrádané informace a vzápětí je vyvěšíme na nástěnku. Společně s informacemi na nástěnce visí i obrázek autora.
- Opakujeme co je pohádka, jak jí poznáme – rozdíl mezi lidovou a autorskou pohádkou. Další typy pohádek.
- Prohlížíme si ilustrace v knížce „Povídání o pejskovi a kočičce.“
- Vymýšlíme rýmy na slova – kočka, kočička, pes, pejsek.
- Ve skupinkách píšeme co nejvíce zvířat začínající na písmenko „K“ „P“
- Křížovka na tabuli.
- Uvolňovací cviky – pejsek a kočička doprovázené jednoduchou říkankou.
- V pátek na konci hodiny poslech pohádky nebo filmové zpracování.
- **Pranostika:** „Listopadová mlha zhasíná slunce.“
- **Příслови:** „Darovanému koni na zuby nehleď.“ *Dobré slovo i železná vrata otevírá.*

Matematika

- Kočičí (psí) závody v počítání. Na výsledek například 63 mají žáci vymyslet co nejvíce příkladů – časově omezeno.
- Skupinky mají pracovní listy, na kterých mají několik úkolů.
- **Slovní úlohy** viz. MP
- Kočičí numerická cvičení, psí numerická cvičení – místo známky mají možnost získat obrázek. Za všechny příklady správně. Ti, kdo mají chybu – pro jednu se výjimečně odpouští známka.

Prvouka

- Z knížek, které máme k dispozici ve školní knihovně, vyhledáváme pejsky a kočky. Naším úkolem je zaznamenat ty nejdůležitější informace. Zařadit psy a kočky do řádů – savci. Jejich původ, aj.
- Žáci si z knížky vyberou jednoho psa a kočku. Zapiší si o nich stručné informace – rasu, čím se živí aj.

Anglický jazyk

- Děti si namalují na čtvrtku o velikosti A4 pejska nebo kočku. Vyvozujeme slovní zásobu. (kočka – cat, pes – dog, pes štěká – dog is barking, kočka mňouká – cat is mewling, aj.)

Tabulka 11 První týden listopad

listopad 2. týden

Český jazyk, sloh, čtení

- „Věž“ na písmenko „K“, „S“ ... viz. MP
- Metafora – veselý jako, hebký jako, divoký jako ...aj.
- **Zvířecí hádanky** viz. MP
- Pokračujeme ve čtení.
- Ve slohu popisujeme našeho domácího mazlíčka. Nejprve ústně a poté písemnou formou.
- Pohybová chvilka - kreslíme si písmena na záda a poznáváme je. Ve dvojicích.
- Ve skupinové práci vymýšlíme přídavná jména k podstatným jménům. „Jaká je kočka? Jaké je kotě? Jaký je váš tatínek?“
- Dokonči správně větu – věty jsou kontrolní k právě přečtenému textu, žáci mohou věty přímo hledat v knížce nebo podobně odpovědět.
- Skládáme rozstříhané obrázky pejska a kočičky.
- Uvolňovací cviky spojené s říkankami před každým psaním.

Matematika

- Kočičí a pejskovo matematické pexeso (sčítání, odčítání, násobení a dělení)
- **Kočičí slovní úlohy. Psí slovní úlohy** viz. MP
- **Matematické přesmyčky** viz. MP

Hudební výchova

- Zpíváme písničky s doprovodem klavíru. „**Skákal pes**“, „**Kočka leze dírou**“, „**Svátek zvířat**“ zpěvník Z. Svěráka a J. Uhlíře.
- Rytmizace slov – kočička, pejsek, kočka, pejsánek – využití hudebních nástrojů.
- Zvuky zvířat využijeme při rozezpívání.

Tělesná výchova

- „**Na kouzelníky**“ viz. MP (procvičování chůze, vzpor dřepmo, klus, skoky, plížení aj.)
- „**Molekuly**“ viz. MP
- „**Opičí honička**“ viz. MP

Pracovní činnosti, výtvarná výchova

- Celotřídní práce založená na principu, kdy každý žák si vybere jednu psí rasu a jednu kočičí. Nesmí se stát, že se objeví dvě totožné. Své vybrané mazlíčky nakreslí či namaluje na čtvrtku o velikosti A3. Tedy budou to dva obrázky. Je čistě na žácích, jaké výtvarné vyjádření zvolí.

Tabulka 12 Druhý týden listopad

listopad 3. týden

Český jazyk, sloh, čtení

- **Hledej ve větě zvíře** viz. MP
- Zvířecí přesmyčky (LSNO, PIECO, OSK,...)
- Zvířecí křížovka
- Básnička – „**Náš pes Míša**“, „**Kočka Micka**“ viz. MP
- Doplně slova, která v textu chybí. Nakopírovaný text z pohádky, kterou děti čtou v průběhu čtení.
- Vyhledej v textu podstatná jména a utvoř větu. Vyhledej v první větě sloveso a utvoř novou větu.
- Dokonči započatý příběh.
- Vytváříme řetězec – paní učitelka řekne jednu větu a jeden po druhém se snaží na předchozí větu navázat větou, kterou vymyslí.
- Puzzle pejsek, kočička.

Matematika

- Spočítej, co všechno dali pejsek a kočička do dortu, který pekli.
- Kočičí rozcvička – počítání příkladů (obdoba desetiminutovky)
- **Pohybová chvilka – Střelnice** viz. MP

Hudební výchova

- „**Kočka a pes**“ str. 233 Malým zpěvákům

Prvouka

- Popisujeme části těla zvířat. Pracovní list, který si uč. Připraví sám – popis obrázku.
- Povídáme si o psích a kočičích útulcích, o povinnostech, které mají chovatelé mazlíčků, o venčení psů, odmítnutí psi a kočky, krmení pro zvířata aj.
- Práce ve skupinkách – napsat alespoň pět otázek, které by je zajímaly o útulcích a lidech, kteří se o ně starají.

Pracovní činnosti, výtvarná výchova

- Pokračujeme v kreslení a malování obrázků.
- Vytvořené obrázky abecedně roztřídíme a svážeme je do dvou knížek. Vytvoříme si tak dvě encyklopedie, a to psí a kočičí. Děti pak v hodině slohu napíší na kartičky základní informace o mazlíčcích, které si vybraly. Ty pak vlepíme k jednotlivým obrázkům.

Tabulka 13 Třetí týden listopad

listopad 4. týden

Český jazyk, sloh, čtení

- Ve slohu mají žáci za úkol na kartičky stručně napsat základní informace o mazlíčcích, které si vybraly.
- Dočítáme knížku Povídání o pejskovi a kočičce.
- Shrnutí knížky. Jak se nám čtení líbilo. Který příběh byl nezajímavější, nejvtipnější aj.
- Na slabiku – „KA“, „LA“, „PE“ a vymysli další slova
- Asociace – vytváříme řetězce slov, která nás momentálně na předchozí slovo napadnou.
- Bludiště – pejsek hledá kočičku.
- V pátek poslední hodinu promítání.
- Vyhodnocení nejlepších pět sběratelů za měsíc listopad.

Tělesná výchova

- Opičí dráha
- **Na píd'alky** viz. MP
- **Válka tenisáků** viz. MP

Pracovní činnosti, výtvarná výchova

- Otisky našich prstů – pracujeme ve skupinkách, používáme čtvrtku velikost A1. Každý žák si zvolí jednu barvu a k výtvarnému ztvárnění používá pouze svoje prsty. Těmi tiská tvar zvířete. Na konci vyučování je zhodnocení a poznávání obrázků.

Projektový den

- **„Návštěva útulku pro psy“** Děti mají připravené otázky pro majitele útulku. Žáci mají dovoleno vzít hrst granulí s sebou. Všechny děti mají potvrzení od rodičů, že netrpí alergií na psy!

Tabulka 14 Čtvrtý týden listopad

3.3.10 Všeobecné pokyny měsíc prosinec

Název pohádky: Tři oříšky pro Popelku. Z anglického překladu Popelka podle Walt Disney.

Motivace: Žáci sedí v kruhu na koberci. Všichni mají zavřené oči a ruce mají za zády. Paní učitelka pošle oříšek a děti si ho předávají postupně jeden po druhém. Žáci by měli podle hmatu poznat, o jaký předmět se jedná.

Na základě tohoto předmětu žáci vyvodí pohádku, která s ním souvisí. Stručně si popovídáme o čem pohádka je.

Cíl: Upevňujeme dovednost vyhledávat informace ze všech zdrojů, rozvíjíme smysl pro spravedlnost, rozvíjení slovní zásoby, seznamujeme žáky s lidovými tradicemi v období Vánoc.

Obsah: Tento měsíc jsem rozpracovala pouze do tří týdnů s ohledem na vánoční prázdniny. Sbíráme informace ze všech zdrojů s vánoční tematikou – práce ve skupinkách. Samostatná slohová práce na téma: Oříšková přání. Zpíváme vánoční koledy a píseň Tři oříšky. Vyrábíme přáníčka a vánoční zvonek. Vánoční besídka.

Maskot: Tři oříšky.

Třída: Ve třídě vyčleníme alespoň jednu nástěnku, která bude věnována pouze vánoční tematice a Popelce. Znovu bych se přiklábila k tomu, aby pod nástěnkou byla informační krabice, do které žáci vhazují své nalezené poznatky.

Kniha: Popelka od Walt Disney

Filmové zpracování: Tři oříšky pro Popelku

Hodnocení: Stále zůstává systém pěti obrázků. Obrázkem na tento měsíc jsou ořechy. Za pět dostává žák jedničku do žákovské knížky. Na konci měsíce prvních pět sběratelů získává do žákovské knížky pochvalu. Za prohřešky se obrázky odevzdávají zpátky učiteli.

Projektový den: „Vánoce a tradice“ Je stanoven na poslední den před vánočními prázdninami. Děti z poznatků, které nasbíraly, vyberou ty, jež jsou jim sympatické. Hlavním cílem je, aby se děti seznámily i s tradicemi, které doma nedodržují. Pokud školní podmínky dovolí, je možné v rámci projektového dne některé si prakticky vyzkoušet – s ohledem na bezpečnost dětí.

Odměna: Pro děvčata a chlapce je obrázek stejný – Ořechy.

Obrázek 10 Odměna oříšky

PROSINEC - Popelka

Obrázek 11 Popelka

prosinec 1. týden

Český jazyk, čtení

- Vyhledávání informací o Popelce. Autorech, kteří napsali pohádku Popelka. Čerpáme jak z české literatury, tak ze světové. Žáci mají také za úkol zjistit, kdy byla u nás v České republice poprvé natočená, zdali byla v černobílém nebo barevném zpracování. Je možné, že děti naleznou i pohádku naruby – O Popelákovi, existuje i filmové zpracování. Zvažte, zda nepromítat místo Třech oříšků. Výběr nechám na Vás.
Třídíme informace a podle časové posloupnosti vyvěsíme informace na nástěnku. Přidáváme nejprve české autory, kteří se podíleli na tvorbě a posléze světové. Žáci mají zjistit pouze jména autorů.
- Opakování pojmu pohádka – jaké jsou její hlavní znaky a jak poznáme pohádku. Rozdíl umělá X autorská pohádka.
- Na písmena P,O,P,E,L,K,A vymysli co nejvíce nových slov.
- Ve skupinkách vymýšlíme co nejvíce zvířat začínající na písmeno P
- Rozhovor o české pohádce Popelka a o té ze zahraničí.
- Kniha – začínáme číst Popelku od ..., rozdání nových čtecích karet.
- Uvolňovací cviky s motivem oříšku.
- Promítáme každý pátek poslední hodinu české pohádky Tři oříšky pro Popelku. Vyhodnocení nejlepších pěti sběratelů za tento týden.
- **Příslloví:** „Kovářova kobyla chodí bosa“, „Nové koště dobře mete“ vysvětlení.
- **Pranostika:** „Mnoho sněhu v prosinci – mnoho ovoce a trávy.“
- **Hádanka:** „Červený pán v trní, břicho plné zrní.“ (šípek)

Matematika

- **Oříškové procvičování** viz. MP
- Oříšková pexesa. (násobilka, sčítání, odečítání)
- Ořechové slovní úlohy. (pro náročné počtáře)
- „**Hrách a čočka**“ opakování desítek a jednotek, názorné vyvození násobilky viz. MP
- „**Střevíkové příklady**“. Ve střevíci jsou uloženy příklady viz. MP

Anglický jazyk

- Vyvození slovní zásoby Popelka, princezna, princ, korunka, střevíček, trůn, šaty, aj.
- Kreslíme prince a Popelku.
- Paní učitelka dětem přečte v angličtině úryvek z Popelky.

Hudební výchova

- Písnička s doprovodem CD nebo klavíru „Tři oříšky pro Popelku“.
- Spojení písničky s pohybem.

Tabulka 15 První týden prosinec

prosinec 2. týden

Český jazyk, sloh, čtení

- Vymysli slova na slabiku PO
- Opakování Y,I – signalizační karty. Učitel ukazuje různá slova a děti pouze zdvihají kartičky nad hlavu. Obměna – kartičky zdvihají chlapci a děvčata na přeskáčku a vzájemně se kontrolují. Pouze zadní řada, řada u dveří, aj.
- Gramatické vzorce vět – V1,ale V2, V1 a V2, ale, V3. Na tyto vzorce, které jsou napsané na tabuli žáci vymýšlí věty. Obměna: Vedle na tabuli mohou být věty napsané a žáci pouze spojují a poté vymýšlí vlastní věty.
- **Spoj správná tvrzení:** viz. MP
- Vyškrtni slovo, které do řady nepatří. *Příklad: auto, letadlo, družice, metro.*
- Rozšíření slovní zásoby. Ucho lidské – ucho u tašky, oko lidské – oko na polévce, koruna platidlo – koruna – královská, zámek budova – zámek – ve dveřích, aj.
- Puzzle s motivem pohádky.
- **Omalovánka, bludiště** viz. MP
- **Sloh:** Samostatná práce. Téma: Kdybys našel v lese tři oříšky a zjistil bys, že jsou kouzelné. Jaká tři přání bys měl a proč by sis zrovna to, co máš na mysli přál?“ Nápad a zdůvodnění přání.
- Čtení. Pokračujeme v rozečtené pohádce.

Matematika

- Oříšková pexesa.
- „Zvonečkové počítání“ viz. MP
- „Hrachová násobilka“ viz. MP

Prvouka

- V knihách, na internetu ve svých hlavičkách vzpomínáme na tradice, které jsou pro Vánoce typické. Jednotlivé tradice zaznamenáváme a vyvěšujeme na kartičkách na nástěnku. Pracujeme ve skupinkách. O tradicích si povídáme a vybíráme ty, které bychom rádi vyzkoušely ve škole o vánoční besídce – v části projektového dnu.
- Návštěva lesa. Do krmelců neseme kaštiny, žaludy aj. Sledujeme stopy zvířat.

Tělesná výchova

- Pokud nám počasí umožní – trávíme čas venku (koulovaná, válíme sněhuláka).

Pracovní činnosti, výtvarná výchova

- Tvoříme vánoční přáníčka. Techniku a metody nechám čistě na učitelích. Při činnosti posloucháme vánoční koledy.

Tabulka 16 Druhý týden prosinec

prosinec 3. týden

Český jazyk, čtení

- Křížovky, přesmyčky, rébusy.
- Hledání pohádkových bytostí v textu.
- Dopln chybějící slovo v textu.
- Bludiště, omalovánky a různé doplňovačky.
- Rozhovor o vánočních přáních.
- Vymýšlíme vánoční básničku. Podmínkou je objevení se alespoň jedno z nabídnutých slov: KAPR, VÁNOČKA, SVÍČKA, SNÍH, STROMEČEK, aj. Básničku žáci napíší na čtvertku A4 a pod ní nakreslí obrázky, které s básní souvisejí.
- Čtení dočítáme pohádku. Shrnutí. Jaké má společné znaky s naší pohádkou. V čem je lepší česká a co v ní děti postrádají.
- Srovnej obrázky podle smyslu a přiřaď k nim věty.
- Vyhodnocení za celý měsíc – přikláníla bych se k tomu, aby pedagog zhodnotil dosavadní čtyřměsíční práci žáků a pokud by to bylo možné, dal většině žáků za jejich práci pochvalu.

Matematika

- Pracujeme ve skupinkách, řešíme různé příklady. „Oddechové“
- „Zvonečkové počítání“ viz. MP

Hudební výchova

- Zpíváme vánoční koledy, Tři oříšky aj. Využíváme doprovodné hudební nástroje.

Pracovní činnosti, výtvarná výchova

- „Vánoční zvoneček“ viz. MP

Projektový den

- Poslední den před vánočními prázdninami. „Vánoce a tradice“ Po předchozí domluvě jsme společně s žáky hlasovali, které tradice uskutečníme ve škole. Celkem budeme zkoušet 5 z nich. Žáci si mají do školy přinést pomůcky, které si předem určíme a cukroví. Tento den jsme spojili i s vánoční besídkou, kde si zazpíváme.

Tabulka 17 Třetí týden prosinec

3.3.11 Všeobecné pokyny měsíc leden

Název pohádky: Karlík a továrna na čokoládu. Uvedení pohádky na tento měsíc.

Motivace: Paní učitelka přinese do třídy tabulku čokolády. Dětem vypráví, jakou jim chtěla pro dnešek udělat radost a rozhodla se koupit jim sladkost. Doma si všimla, že je čokoláda trochu rozbalená a kouká z ní kousek nějakého papíru, který tam zřejmě nepatří.

Dětem čokoládu ukáže. „Děti co myslíte, že v té čokoládě je? Děti hádají. Paní učitelka se snaží děti přivést na to, aby přišly na nějaké řešení. Co by s čokoládou udělaly. Jak by se zachovaly, kdyby tam byla bankovka, vstupenka, dárková poukázka či jiná výhra. Děti by měly tímto způsobem odhalit pohádku na tento měsíc.

Cíl: Odhalení vlastností hrdinů v knížce Karlík a továrna na čokoládu a jejich srovnání. Upevňování násobilky a její praktické využití – hrajeme si na cukrárnu. Rozvíjíme u žáků vnímavost k jiným kulturám. Vzájemná tolerance při práci ve skupinkách.

Obsah: Při matematice využíváme názorné obrázky k násobilce. Obrázky si děti zpracují v pracovních činnostech. Píšeme o vlastní továrně. Čteme knížku Karlík a továrna na čokoládu. Pracujeme ve skupinkách, ale i samostatně. Navštívíme opravdovou továrnu. Rozhovor o zdravé výživě.

Maskot: Papírová loutka Karlíka.

Třída: Opět si vyčleníme alespoň jednu nástěnku, na kterou budeme všet informace. Žáci mají stanovené dva dny na hledání informací, které opětovně vloží do informační krabice.

Knih: „Karlík a továrna na čokoládu“ R. Dahl

Filmové zpracování: Karlík a továrna na čokoládu. Opět jsem vymezila pátky poslední vyučovací hodiny nebo alespoň pátek k promítání. Toto je jedinečná možnost, jak v pondělí začít knížku číst a v pátek si promítat k úseku, kam jsme s žáky se čtením došli. Film a knížku následovně porovnat a vymezit to co nám ve filmu chybí či nikoli.

Hodnocení: Od ledna jsem hodnocení změnila. Žáci budou získávat jedničky do žákovských knížek ne za pět, ale za deset obrázků. Budou se tak muset více snažit usilovat o to, aby získali jedničky a následně za celý měsíc pochvaly. Za prohlešky se obrázky odevzdávají zpátky učitelé.

Projektový den: „Škola versus továrna?“ Poslední týden v měsíci je vymezen jeden, kdy navštívíme společně s žáky místní továrnu. Seznam některých továren a závodů v libereckém kraji naleznete viz. MP. Cílem je seznámit děti s danou továrnou a jejím řízením. Všechny tyto informace ohledně továren budeme zpracovávat v předmětu prvouka.

Odměny: Obrázek Karlíka

Obrázek 12 Odměna Karlík

LEDEN - Karlík a továrna na čokoládu

Obrázek 13 Karlík s kupónem

leden 1. týden

Český jazyk, sloh, čtení

- Vyhledávání informací o autorovi. Jméno, příjmení, národnost, aj.
- Třídíme informace.
- Vyvození pojmu fantasy literatury.
- Vysvětlení slova továrna. Od kořene slova tvoříme slova nová. Ve skupinkách vymýšlíme co nejvíce nových ze slov ČOKOLÁDA, TOVÁRNA.
- Uprav věty tak, aby dávaly smysl.
- **Pohybová chvilka:** Opakujeme vyjmenovaná slova. Jeden po druhém v lavicích odříkáváme. Ten, kdo sdělí vyjmenované slovo, tak se postaví. Obměna – řekne slovo vesele, smutně, vyslabikuje, či ten kdo poví slovo, položí si hlavu na lavici.
- „**Písmenkový guláš**“ soutěž v řadách viz. MP
- Ve slohu kreslíme Karlíka podle našich představ a popisujeme, jaký je.
- Začínáme číst knížku Karlíka a továrna na čokoládu.
- Rozdáme nové čtecí karty.
- Uvolňovací cvik s motivem chlapce.
- Každý pátek promítáme část pohádky a porovnáváme co je s knížkou totožné.
- **Příслови:** „*Za dobrotu na žebrotu.*“, „*Neříkej hop, dokud nepřeskočíš.*“
- **Pranostika:** „*Mnoho sněhu v lednu, mnoho hřibů v srpnu*“.

Matematika

- Tabulku čokolády využijeme jako názornou ukázkou pro násobení. Ve skupinkách se žáci snaží vymyslet tři slovní úlohy, které souvisejí s čokoládou – dělíme ji mezi pět dětí apod.
- Karlíkovo matematické pexeso.
- Puzzle geometrické tvary. Rozstříhané obrázky geometrických tvarů.

Anglický jazyk

- Vyvození slovní zásoby: továrna, čokoláda, chlapec – Karlík, cukrovinky.

Prvouka

- V tomto předmětu se zaměříme jednak na všechny dosavadní informace, které o továrnách víme a také na vyhledávání poznatků navíc. Zjišťujeme kolik mají továrny zaměstnanců. Kdo ji řídí, kdo je platí, co dělají zaměstnanci, jaké typy továren máme v našem okolí a zdali neznečišťuje ovzduší.
- Informace zpracováváme ve skupinkách.

Tabulka 18 První týden leden

leden 2. týden

Český jazyk, sloh, čtení

- Opakování abecedy. Nejprve mají žáci na tabuli pět vlastních jmen, které mají podle abecedy seřadit. Poté se rozdělí do skupinek. Každá skupina dostane 10 kartiček a ty rozdělí stejným způsobem. Dále je roztřídí na dívčí a chlapecká jména. Ty srovnají opět podle abecedy.
- Rozšiřujeme slovní zásobu, hra – jméno, město, zvíře, věc.
- „Co kam patří“ viz MP
- Srovnej obrázky podle smyslu.
- Najdi přirovnání k hrdinům pohádky (mazaný jako liška...)
- Pokračujeme ve čtení pohádky.
- Na konci týdne promítání a rozhovor o knížce a filmu.
- Vyškrtni slovo, které do řady nepatří a nahraď ho správným.
- Ke slabice ČO, KO, LÁ, DA, ... vymysli co nejvíce slov.
- V knize vyhledej 3. větu od spodu a přečti ji. Pokus se nahradit podstatné jméno jiným, sloveso jiným. Obměň větu tak, aby neztratila smysl.

Matematika

- Matematická pexesa.
- Obrázky zákusků, které si děti namalovaly ve výtvarné výchově. Počítáme zákusky. Opakování násobky.
- Příklady z kouzelného pytlíčku (pytlíček, v němž jsou příklady). Žáci si vylosují 8 příkladů, které si podepíší, spočítají a odevzdají p. učitelce.

Prvouka

- Nakopírovaný materiál, kde je pracovní list s různými nápisy továren. Vedle nápisů se objevují předměty, které s továrnami souvisí. Úkolem žáků je, aby správně obrázek s nadpisem spojil.
- Práce ve skupinkách. Vymyslete vlastní továrnu, která by zaměstnala 3000 lidí, jak by se jmenovala, co by vyráběla, aj.

Hudební výchova

- Rytmizace slov – čokoláda, bonbonek, mňamka, sůša, žužu, aj.
- Rozezpívání „mňam, mňam“, mňamky, hamky“ aj.
- Artikulační cvičení. „Kája, Karel, Karlíček, funguje nám na klíček.“

Pracovní činnosti, výtvarná výchova

- Na čtvrtku s využitím temper malujeme různé cukrářské zákusky. Žáci mají stanovená pravidla. Zákusků musí být minimálně pět stejných. Velikost obrázků si vytvoříme pomocí pravítka s ryskou a obyčejné tužky. Rozdělíme si čtvrtku na stejný počet dílů. Po namalování obrázky vystříháme. Zákusky pak využijeme v matematice jako názornou ukázkou při násobilce.

Tělesná výchova

- Opičí dráha soutěž družstev.
- Ocásková honička.
- „Seber triko Matěji“ viz. MP
- „Vyvolávaná“ viz. MP

Tabulka 19 Druhý týden leden

leden 3. týden

Český jazyk, sloh, čtení

- **Pusolam** „Karel, párek a Kašpárek“ viz. MP
- Dopln slovo podle smyslu.
- Do slov dopln chybějící písmenka.
- **Pohybová chvilka:** Ve třídě jsou rozmístěné kartičky se slabikami. Úkolem žáků je, aby našli dvě, které k sobě patří.
- Rébusy, obrázkové čtení.
- Vymyšlení rýmů na slova – čoko, mňamka, Kája,
- Pracovní list. Pojmenuj věci na obrázku a vybarvi ty, které obsahují slabiku –NÍ, TI, BA, aj.
- Čteme z knížky.
- V pátek promítáme další úsek pohádky a zároveň srovnáváme.
- Ve slohu píšeme o naší vlastní vysněné továrně, která by vyráběla ...a byla užitečná všem lidem na světě. Pomáhala by...aj.

Matematika

- Ve skupinkách řešíme slovní úlohy se zákusky, které jsme malovali v pracovních činnostech a výtvarné výchově.
- Navrhujeme budovu továrny – rýsujeme.

Hudební výchova

- Písnička „Jede, jede poštovský panáček“

Prvouka

- Seznamujeme se s továrnou, kterou navštívíme v rámci projektového dne. Paní učitelka seznámí žáky se základními pravidly, které tam platí – žáci na ně mohou přijít i sami.
- Píšeme seznam otázek, na které se budeme chtít ptát.
- Pantomima – povolání

Tabulka 20 Třetí týden leden

leden 4. týden

Český jazyk, čtení

- **Básnička „Otázka pro leden“** M. Lukešová viz. MP
- Pokračujeme ve čtení.
- Doplnujeme vhodná slova do textu. Slova, která mají děti doplnit jsou napsaná na tabuli. Žáci na ně vymýšlí nové věty – oznamovací, rozkazovací, tázací. Jednotlivé věty začarují do gramatických vzorců.
- **Doplň do obrázků značky podle vzoru** viz.MP
- **Dokresli do šňůr podle vzoru korálky** viz. MP
- Promítání filmu.
- Zhodnocení vlastností jednotlivých dětí a porovnání vlastností Karlíka, o kterých jsme uvažovali první týden.
- Vyhodnocení pěti nejlepších sběratelů za měsíc leden.

Matematika

- **„Cukrárna“** Stále využíváme vyrobené dortíky ke slovním úlohám, které obměňujeme.

Anglický jazyk

- Na základě zhlédnutí filmu a přečtení knížky bych ráda děti okrajově seznámila s některými vlastnostmi. Obzvláště bych vyzdvihla – milý, kamarádský, ochotný, lakomý, aj.

Projektový den

- Exkurze do místní továrny. Seznam libereckých továren, naleznete v MP. Žáci jsou předem seznámeni s bezpečnostními pravidly a se zásadami slušného chování. S sebou si žáci přibalili záznamníček. V předem určených skupinkách mají odpovědět na předem stanovené otázky, které jsme probírali v hodině prvouky. Samozřejmě mají možnost ptát se na jiné otázky.

Tabulka 21 Čtvrtý týden leden

3.3.12 Všeobecné pokyny měsíc únor

Název pohádky: O princezně Jasněnce a ševci, který létal. Jan Drda

Motivace: Paní učitelka má pro žáky připravené tři indicie. První: Na tabuli je předkreslená křížovka, ve které by mělo vyjít jako tajenka „*princezna*“. V zadní části třídy je několik obrázků, kde jsou ptáci. Žáci by měli přijít na to, čím jsou výjimeční a jakou mají výhodu oproti lidem „*křídla*“. A poslední nápověda pro děti je přesmyčka „*švec*“ – eševvcc“ žáci mají vyškrtat jedno ze stejných písmen. To co jim zbude poskládat tak, aby jim slovo dávalo smysl. Z těchto informací mají děti vydedukovat, o jakou pohádku se jedná.

Cíl: Upevňování násobení. Využívání slovních úloh v praktickém životě. Cvičení postřehu. Podporujeme aktivní odpočinek dětí. Seznámení dětí s krátkými literárními útvary.

Obsah: Skupinové práce, návštěva střediska ekologické výchovy Divizna, práce s pracovními listy, tvoříme třídní leporelo na motiv pohádky.

Maskot: Pro tento měsíc jsem zvolila čtyřlístek jako symbol štěstí. Obrázek čtyřlístku visí ve třídě.

Třída: Opět zůstávám u pravidla, aby ve třídě byla vyčleněna jedna nástěnka. Pod nástěnkou by měla být informační krabice, kam budeme opět sbírat informace.

Knihy: České pohádky od spisovatele Jana Drdy

Filmové zpracování: Pohádka o princezně Jasněnce a létajícím ševci.

Hodnocení: Za deset obrázků bude jednička do žákovské knížky. Na konci měsíce pro pět nejlepších sběratelů čeká pochvala do žákovské knížky. Za prohřešky se obrázky odevzdávají zpátky učitelé.

Projektový den: Na konci měsíce se vypravíme do střediska ekologické výchovy Divizna v Liberci.

Odměna: Obrázek čtyřlístku.

Obrázek 14 Odměna čtyřlístek

ÚNOR - O princezně Jasněnce a létajícím ševci

Obrázek 14 Princezna Jasněnka

únor 1. týden	
Český jazyk, čtení	➤ Vyhledávání informací o autorovi. Jméno, příjmení, národnost, aj. ➤ Třídíme informace. ➤ Opakujeme typy pohádek, které jsme si uváděli. ➤ Ze slova PRINCEZNA, JASNĚNKA, vymyslet nová slova. ➤ Stručně si povídáme o obsahu pohádky. Předpokládáme, že ji děti znají. Hlavní hrdinové a jejich vlastnosti. ➤ Začínáme číst pohádku. Rozdání čtecích karet. ➤ Uvolňovací cvik: Čtyřlístek jedním tahem. ➤ „Písmenkový guláš“ viz MP ➤ Promítání filmu na konci týdne. ➤ Příслови: „<i>Tak dlouho se chodí se džbánem pro vodu, až se ucho utrhne.</i>“ „<i>Jak se do lesa volá, tak se z lesa ozývá.</i>“ ➤ Pranostika: „<i>V únoru sníh a led – v létě nanesou včely med.</i>“
Matematika	➤ Pohádkové pexeso. Opakování násobení, dělení, sčítání, odčítání. Je možné využívat pexesa z předešlých pohádek. ➤ „Létací počítání“ viz. MP
Anglický jazyk	➤ Vyvození či opakování slovní zásoby – princezna, princ, švec, létání, hrad, aj.
Hudební výchova	➤ Písnička: „Sojka“ ➤ Písnička s tanečkem „Čížeček“
Pracovní činnosti, výtvarná výchova	➤ Malujeme ptáky, které můžeme vidět v lese (podle předlohy), je možné je rozstříhat na puzzle a využívat je ve volných chvílích a měnit si je se spolužáky.

Tabulka 22 První týden únor

únor 2. týden

Český jazyk, sloh, čtení

- **Hádkanky:** „Kousá, kousá, nemá zubů.“ (mráz) „Lítá, lítá nemá, křídel.“ (sníh) „Jiné nosí, sama chodit neumí.“ (bota)
- **Obrázkovka:** pět různých obrázků, začínající písmena obrázků se pokusíme dát do řady tak, aby vytvořily větu) Např. Obrázky - hrad, mrkev, potraviny. Vymyšlená věta: Hadi pojídají myši.
- **Ztracení pohádkoví hrdinové viz. MP**
- **Cvičíme si jazyčky** – jazykolamy, které naleznete v MP
- Doplně názvy ptáků – vynechaná písmena a úkolem žáků je doplnit správně chybějící písmena.
- Doplnění správných slov do textu. Text související s pohádkou.
- Vymýšlíme příběh – jeden řekne větu a druhý na ni naváže.
- **Sloh:** Píšeme pracovní postup. Inspirace křídly, které si Jíra vyrobil sám. K tomu, aby je vyrobil, potřeboval seznam věcí a musel si zvolit pracovní postup. Žáci si mají vybrat, o čem budou chtít psát. (výroba nějakého předmětu, vaření, ...)
- Pokračujeme ve čtení pohádky.
- Povídáme si o hradu, kde se pohádka natáčela.
- V knize vyhledej 3. větu od spodu a přečti ji. Pokus se nahradit podstatné jméno jiným, sloveso jiným. Obměň větu tak, aby neztratila smysl.
- Na konci týdne promítání a srovnání společných znaků pohádky.

Matematika

- **Slovní úlohy s tematikou pohádky viz. MP**
- Matematická pexesa.
- Měření látky (krejčovský metr, skládací metr, zkoušíme naměřit určité rozměry látky) – měření materiálu na křídla, které si Jíra vyráběl sám.

Prvouka

- Obrázky a povídání o ptácích, které můžeme spatřit volně v přírodě.
- Puzzle ptáků. (práce ve skupinkách)

Tělesná výchova

- Cvičíme s hudbou – při pobytu venku občas můžeme spatřit skákající vrabce. Pustíme hudbu a děti předvádějí ptačí tanec. Dále děti předvádějí medvěda – medvědí tanec, psí tanec, aj.

Tabulka 23 Druhý týden únor

únor 3. týden

Český jazyk, čtení

- Práce ve skupinkách. Na tabuli jsou napsaná písmena P, R, N, C, E, Z, N, A, na tyto písmena mají postupně žáci ve skupinkách vymyslet co nejvíce zvířat, ovoce nebo zeleniny, věci v našem bytě, ...
- Hra na schovaná slovíčka – *Orel letí vysoko, vrabčák jenom nízko. Kde vy ptáci bydlíte? Daleko či,...? Mraky plují oblohou, oráč oře pole. Oblaka jsou nahoře a to pole*
- Opakování vyjmenovaných slov – opakování vyjmenovaných slov. Jeden po druhém. Slovíčka říkáme vesele, smutně, roztomile ...
- Přesmyčky pohádkové bytosti (ÁLKR, NÍPA LÁBÍ, ...)
- Pokračujeme ve čtení pohádky.
- **Pohybová chvíle:** Píšeme písmena sousedovi na záda. Navzájem hádají, jaká písmenka soused na jejich záda napsal.
- Vymyslete vtipnou větu, kde všechna slova musí začínat vždy na písmeno „J“ Jaruška jí jablko. Jirka jí jelena.

Matematika

- Matematické řetízky – na tabuli jsou napsané příklady obdoba mat. hada
- Kartičky s číslicemi – každý žák dostane jednu kartičku, na které je napsané číslo v rozmezí 50-100. Úkolem je, aby se žáci srovnali podle velikosti a vytvořili číselnou osu od nejmenšího do největšího. Potom si svoji kartičku ponechají. Do sešitu na desetiminutovky mají vymyslet 10 příkladů, aby výsledek byl roven číslici na kartičce. Tento typ aktivity můžeme využít v tělesné výchově.
- **Poštovní příklady** viz. MP
- Měření látky a převody jednotek.

Hudební výchova

- Písnička Čížek s tanečkem a doprovodem klavíru.
- Písnička Sojka s doprovodem klavíru a hudebních nástrojů.
- Písnička Žezulička s doprovodem hudebních nástrojů.

Prvouka

- Paní učitelka připraví obrázky (puzzle) hradů a zámků v Čechách. Pracujeme ve skupinkách. Žáci mají za úkol poskládat tři typy obrázků. Poté obdrží tři názvy hradů či zámků. Ty mají přiřadit i za cenu, že si nejsou jistí, zda je jejich volba správná. Zpětná kontrola je z druhé strany na tabuli, kam chodí jednotliví zástupci skupinek. V jedné skupince je ukryt hrad, na kterém se natáčela pohádka O princezně Jasněnce. Obrázek mají žáci možnost odhalit díky popisu, který paní učitelka provede. Děti z nakopírovaného materiálu čtou zajímavosti, které se hradu týkají.

Tělesná výchova

- V rámci tělesné výchovy navštívíme les. Hry v přírodě. Pozorování ptáků, o kterých jsme se učili.

Tabulka 24 Třetí týden únor

únor 4. týden

Český jazyk, sloh, čtení

- Práce s knihou – v pohádce vyhledáváme v jakékoli první větě všechna podstatná jména a nahrazujeme je zájmeny. Dále můžeme vyhledávat slovesa a ty následně časovat nebo je nahrazovat jinými, číslovky aj.
- Doplnovačka na tabuli. Přesmyčky na téma zaměstnání.
- Pantomima – zaměstnání.
- Ke slovům LES, NÁBYTEK, AUTODÍLNA, DIVADLO aj. vymyslet slova podřazená a opačně.
- **Sloh:** Ve třídě je „kouzelná“ krabice, ve které jsou ukryté tři předměty – nejlépe přírodniny – kámen, šiška, kaštan. Úkolem je, aby si všichni postupně předměty ohmatali. Poté do svých sešitů mají popsat, co nahmatali a jaký pocit to v nich vyvolalo. Využíváme přídavná jména, vlastnosti. Dokonce si mohou daný předmět nazvat podle sebe a vymyslet místo, kde bychom ho mohli najít.
- Dočítáme pohádku, vyprávíme si o ní. Promítáme souběžně s tím, co jsme během týdne přečetli - hledáme společné znaky s knihou a nedostatky.
- Vyhodnocení nejlepších pět sběratelů.

Matematika

- **Příklady z hradní truhlice** viz. MP
- Matematická pexesa.
- Numerická cvičení s využitím domina.

Prvouka

- Soutěž skupinek. Paní učitelka ukazuje 6 obrázků s hrady a zámky. Ta skupinka, která napíše všechny správně, získává jedničku do žk. Obměna: Žáci ve skupinách poznávají ptáky.

Anglický jazyk

- Povolání – švec, truhlář, malíř, učitel, aj. Každý žák si vybere jedno z těch povolání a nakreslí jej na papír. Poté si postupně popíšeme typy povolání a obrázky si vyvěsíme na nástěnku.

Projektový den

- Navštívíme středisko ekologické výchovy v Liberci.

Tabulka 25 Čtvrtý týden únor

3.3.13 Všeobecné pokyny měsíc březen

Název pohádky: Medvídek Pú, A.A. Milne

Motivace: „Zašifrovaná zvířátka“ práce ve skupinkách. Na základě opakování abecedy připraví paní učitelka několik kartiček. Na nich jsou napsaná – zašifrovaná zvířátka, která jsou hlavními hrdiny v pohádce o medvídkovi Pú. Šifra je číselná – např. medvídek bude v přepisu vypadat takto: 16, 7, 5, 29, 12, 5, 7, 14. Tímto způsobem rozepíšeme např. pět zvířat. Žáci by měli písmena odpočítat a doplnit vhodná písmena. Každá skupinka odhalí jedno zvířátko. Cílem je, aby seskupili všechny kartičky a zamysleli se nad tím, o jakou pohádku se jedná.

Cíl: Upevňování čtení s porozuměním. Rozvíjíme dovednosti spojené s odhalováním podtextu v pohádce. Podporujeme kladný vztah k přírodě, rozvíjíme estetické vnímání. Pomocí her zlepšujeme orientaci v čase. Cvičíme paměť a soustředění.

Obsah: Při činnostech vyplývajících z této nabídky, pracujeme ve většině případů ve skupinkách. Pracujeme s obrázky při hodinách čtení. V matematice stále využíváme matem. pexesa s tematikou Medvídky Pú. Vyrábíme si vlastní loutku, kterou využijeme v rámci projektového dne.

Maskot: Máme-li možnost, využijme plyšového medvěda Pú.

Třída: Volná alespoň jedna nástěnka, kterou budeme využívat stejně jako doposud. Pod nástěnkou je informační krabice, do které žáci opět strádají informace.

Knihy: Ráda bych s dětmi využila knihu od autora A.A.Milne - Medvídek Pú. Rozhodně nejsem proti, abychom si přečetli úryvky z knížek od Disney. Pro srovnání těchto dvou publikací to bude jen výhodné. Je dobré také děti úkolovat, aby vyhledaly informace, jak vypadal úplně první Medvídek Pú. Jak ho vidí děti v Anglii, u nás v České republice. Na obrázcích tak mohou děti vidět velké rozdíly, které je určitě pobaví.

Filmové zpracování: Pokud uznáte za vhodné, je možné opět dětem pustit známé pohádky Medvídky Pú – rozhodnutí nechám pouze na Vás.

Hodnocení: Za deset obrázků mají žáci nárok na jedničku do žákovské knížky. Na konci měsíce prvních pět nejlepších sběratelů má nárok na pochvalu do žákovské knížky. Za prohrašky se obrázky odevzdávají zpátky učiteli.

Projektový den: „*My umíme taky hrát*“ V rámci výtvarné výchovy a pracovních činností si vyrobíme vlastní loutku. Projektový den je zaměřený na divadelní představení, které si připraví v rámci čtení a slohu. S pomocí učitele si navrhne krátké scénáře. Na konci dne hlasujeme o nejlepší představení.

Odměna: Obrázek Medvídky Pú

Obrázek 15 Odměna Medvídky Pú

BŽEZEN - Medvídek Pú, A. A. Milne

Obrázek 16 Medvídek a jeho přátelé

březen 1. týden

Český jazyk, čtení, sloh

- Vyhledáváme informace o autorovi. Jméno, příjmení, místo narození, rok narození, popřípadě rok úmrtí, další díla, která napsal. Na vyhledávání informací mají žáci vymezené dva dny. Své poznatky opět ukládají do informační krabice pod nástěnkou.
- Třídíme informace. Vyvěsíme je na nástěnku. Je dobré opět vyvěsit i obrázek autora.
- Na tabuli jsou napsaná slova – MEDVĚD a děti vymýšlejí zdobněliny, z jednotlivých písmen mají vymyslet slova jiná.
- Od písmena M vymýšlíme postupně nová slova tak, abychom vždy přidali o jedno písmeno navíc. Tvoříme tzv. schůdky (M, Mi, Moc, Máma, Modrá) a další postupně přibývají.
- Začínáme číst pohádku. Rozdání čtecích karet.
- Opakujeme vyjmenovaná slova – paní učitelka rozdává lístečky, kde je napsaná na každé straně jedna věta. Každý dostane jeden lísteček a ten vyplní. Děti je chodí jednotlivě doplňovat a zároveň si své věty zkontrolují.
- **Uvolňovací cvik:** Na dveřích je obrázek medvídka jedním tahem. Ostatní děti mají své medvídky na A4 a před každým psaním si společně s říkankou uvolňují ruku.
- **Pohybová chvíle:** Paní učitelka má připravené kartičky se slovy. Žáci mají pohybem předvést jaké i/y se ve slově píše. Tvrdé y předvedou upažit povýš rukama nad hlavu – jako písmeno Y, na měkké I žáci vyskočí z lavice a postaví se jako „prkno“.
- Ve slohu čteme text, který je rozčleněn na několik rolí. Žáky rozdělíme do skupinek a zkusíme text číst podle předlohy. V další hodině si žáky rozdělíme podle rozhodnutí, jaké loutky budou děti vyrábět.
- **Příslloví:** „Kdo hledá, najde“. „Za dobrotu ne žebrotu.“
- **Pranostika:** „Jak prší v březnu, tak také v červnu“. „Březnové slunce má krátké ruce.“

Matematika

- Matematická pexesa s tematikou medvídka a jeho kamarádů.
- „Medová numerická cvičení“ obdoba desetiminutovky, kdy pedagog zadá snadné jednoduché příklady, aby měli všichni žáci možnost být úspěšní.
- Slovní úlohy s tematikou viz. MP
- Na hodináře – pohybová hra viz. MP

Prvouka

- Žáci mají zjistit zajímavosti o těchto zvířatech – medvěd, osel, prase, sova, tygr a o včely. O poznatcích budeme hovořit v této hodině a můžeme si je zapsat do sešitu popřípadě si k nim nakreslit obrázky. (Kde zvířata žijí, čím se živí, zdali máme možnost spatřit je i v jiných státech, jak přezimují aj.) Děti mohou zjistit, jaké druhy medů u nás můžeme koupit a jaký mají význam. Povídáme si, jak se med vyrábí.

Tělesná výchova

- Cvičíme s hudbou a předvádíme zvířata.
- „Na Honáka“ viz. MP
- „Na veverky a kuny“ viz. MP

Hudební výchova

- Písnička „Já jsem muzikant“
- Písnička **Svátek zvířat**“ od Z. Svěráka, J. Uhlíře
- **Artikulační cvičení:**
„Kotě v bytě hbitě motá nitě.“ „Všechny myši v šedé chýši mají šaty šedé.“ „V naší peci piští myši, v naší peci psíci spí.“ „Letěl jelen jetelem.“

Anglický jazyk

- Vyvození slovní zásoby na základě doplňování písmen do slov. Např. B-ar, P-g, Ow-, a jiné. K jednotlivým slovíčkům, která doplníme přilepíme lepicí gumou obrázky. Dále si můžeme okrajově říci, čím se zvířata živí. Např. *The Bear eats meat and lives in a wood.* Opět si mohou žáci nakreslit obrázky a opsat si věty z tabule viz. výše.
Dále bych dětem napsala na tabuli, jak se jmenuje Medvídek Pú v anglickém jazyce, a to „*Winni the Pooh*“

Tabulka 26 První týden březen

březen 2. týden

Český jazyk, čtení, sloh

- Hledáme slovíčka – paní učitelka řekne písmeno a žáci mají samostatně napsat co nejvíce slov začínající na tato písmena, obměna – vymýšlíme slova na začínající slabiky.
- **Básničky s jarní tematikou** viz. MP
- Sešity – paní učitelka dětem nadiktuje tři slova, která mají správně gramaticky napsat, ten, kdo je má všechna správně, napíše si sám jedničku. Takto nadiktuje 3 série slov. Celkem devět slov.
- **Pexesová písmenka** viz. MP
- Doplnujeme chybějící slova do textu související s pohádkou.
- Pokračujeme ve čtení pohádky.
- **Hádanky:** „*Je had, v těle samá díra, nejlí, přece neumírá.*“ (řetěz) „*Do čeho se nedá vyvrtat díra?*“ (voda) „*Kdo do sítě loví, ale do vody nevzkročí?*“ (pavouk).
- **Sloh:** Žáci v rámci projektového dne mají zahrát krátké divadelní představení s loutkou, kterou si sami vyrobí. Paní učitelka žáky rozdělí do stejně početných skupinek tak, aby si mohli společně vymyslet vlastní scénář. V této hodině nabídneme dětem některé náměty, o čem by jejich pohádka mohla být. Vlastní zpracování textu, necháme na dětech, pokud to zvládnou.

Matematika

- „**Mincovník**“ upevňování násobilky viz. MP
- Početní král
- „**Medová numerická cvičení**“
- Označ čísla, která nepatří do číselné řady podle logického uvážení. (5, 8, 16, 18, 24, 27, 32... a další.

Prvouka

- Vytváříme si netradiční kalendář. (Žáci si mají zapsat první jarní informace do svého kalendáře). Kalendář představuje čtverek velikosti A5, kam si jednotlivě zapíší věty nebo je mohou mít od paní učitelky předtištěné a pouze je doplní.
„Na jarní odpolední vycházce jsme byli dne....“
„První jarní květinu jsem viděl(a) dne....., název rostliny....., místo....., nakresli ji.“
„Rozkvetlý strom jsem viděl(a) poprvé dne....., kde Namaluj ho.“
„Prvního motýla jsem viděl(a) dne....., kde.... Namaluj ho.“
„Poprvé na kole jsem letos jel(a) dne, kam....“

Pracovní činnosti, výtvarná výchova

- Děti si přinesou potřebné pomůcky, které budou nezbytně potřebovat pro vytvoření vlastní loutky. Jakou formu a metodu práce zvolíte, nechám čistě na Vaší volbě.
 Žáci mají na vytvoření loutky vymezené tři týdny.
 Nejprve je důležité, aby si vytvořili své návrhy, jak bude jejich loutka vypadat. Postačí náčrt obyčejnou tužkou.

Tabulka 27 Druhý týden březen

březen 3. týden

Český jazyk, čtení

- Upevňujeme vyjmenovaná slova. Kartičky se slovy – každý žák dostane 5 kartiček a jejich úkolem je přepsat slova do sešitu a správně gramaticky doplnit. Po splnění úkolu si vymění se sousedem a vzájemně si sešity opraví.
- Nacvičujeme představení – v rámci čtení si jednotlivé skupinky zkoušejí své scénáře.
- Tajenka na tabuli. Zpětná vazba ze čtení. Různé přesmyčky.
- Soustředění se – v řadě písmen nalezni zvířata. Např. klerofokozaj, sdkjeerppes, a jiné.
- U sloves urči osobu, číslo a čas – BĚHAL, ZLÁMALA, KOPNULI, ...
- Věty na pokračování – jeden po druhém řekne větu, která musí souviset s větou předchozí. Postupně nabalujeme na předešlé věty.
- Pokračujeme ve čtení pohádky.

Matematika

- „Mincovník“ viz. MP
- Matematická pexesa
- „Medová numerická cvičení“
- Slovní úlohy viz. MP

Hudební výchova

- Rytmická cvičení – tleskání, pleskání. Předlohou jsou napsaná slova na kartičkách – medvídek ve třídobém taktu, méďa ve dvoudobém, medvědice, zapisujeme noty na tabuli.
- Písnička „Medvídek“ str. 196 Malým zpěvákům.
- S žáky se domluvíme, zdali budou potřebovat nějaké hudební nástroje či doprovod na klavír.

Anglický jazyk

- Bylo by vhodné dětem nabídnout několik slovíček z oblasti divadla. Samozřejmě s doprovodem obrázků. Např. Loutka – puppet, divadlo – theatre, herec – actor, herečka – actress, a jiné. Nevylučuji možnost přinést knížku Medvídka Pú v angličtině a přečíst si nějaké úryvky.

Tabulka 28 Třetí týden březen

březen 4. týden

Český jazyk, čtení, sloh

- Ve skupinkách nacvičujeme divadelní představení s doprovodem loutek, které si děti vyrobily.
- Dočítáme pohádku a hodnotíme, jak se nám knížka líbila, co bychom na ní vylepšili, zdali si ji ještě někdy přečteme apod.
- Skládáme obrázky puzzle s náměty pohádky.
- Na lístečcích mají žáci předepsané čtyři věty, které mají správně gramaticky doplnit. Společná kontrola. Práce s těmito lístečky – v první větě nahrad' sloveso za jiné. Ke slovu př. osel, vymysli nadřazené slovo, u slovesa ve třetí větě urči osobu, číslo a čas.
- Vyhodnocení pěti nejlepších sběratelů obrázků. Celkové zhodnocení měsíce, **jak se žákům pracovalo, co je bavilo a naopak.**

Matematika

- Matematické řetízky – na tabuli jsou napsané příklady obdoba mat. hada
- „Počítám se sousedem“ viz. MP

Pracovní činnosti, výtvarná výchova

- Dokončujeme loutky a připravujeme se na představení. Společně se domluvíme, zdali žáci budou potřebovat nějaké kulisy apod.

Projektový den

- „*My umíme taky hrát*“ žáci si vylosují pořadí, ve kterém budou své pohádky prezentovat. Třídu přizpůsobíme tak, abychom měli vyčleněné hlediště a podium. Sám učitel je uvaděč. V době, kdy se všichni žáci vystřídají, uvaděč rozdá hlasovací lístečky. Žáci mohou hlasovat pouze jednou, a to ne za své představení. Po skončení hlasování uvaděč vše zaznamená a vyhlásí vítěze. Cena pro vítěze: Loutky budou vystaveny ve škole a jejich scénář bude přiložen a zároveň vytištěn ve školním časopise.

Tabulka 29 Čtvrtý týden březen

3.3.14 Všeobecné pokyny měsíc duben

Název pohádky: Malá čarodějnice Ottfried Preussler

Motivace: Paní učitelka si připraví krátký text, který je napsán na opáleném papíře. Na papíru je napsán recept na lektvar – elixír mládí. Bohužel však tento recept není dokončen. Žáci mají tedy za úkol, aby se zamysleli a vymysleli – ústně - dokončení. Z toho bychom měli vycházet pro vyvození pohádky.

Cíl: Rozvíjíme slovní zásobu, podporujeme komunikační schopnosti, postřeh a upevňujeme naučené vědomosti s praktickým využitím v životě. Zlepšujeme naši třídu. Seznamujeme se s rostlinami jak léčivými, tak upozorňujeme na jedovaté.

Obsah: Vytváříme čarodějnice, které budou zdobit naši třídu. V hodinách matematiky procvičujeme postřeh. V českém jazyce se zaměříme na upevňování vyjmenovaných slov a jejich praktické využití. Ve třídě měníme umístění lavic a snažíme se třídu vylepšit. Práce s atlasem rostlin.

Maskot: Pro tento měsíc jsem zvolila Malou čarodějnici – papírová loutka.

Třída: Ve třídě opět vyčleníme jednu nástěнку, která nám poslouží k aktuálnímu tématu. Pod nástěnkou je připravena informační krabice.

Kniha: Malá čarodějnice – Ottfried Preussler

Filmové zpracování: večerníček Malá čarodějnice

Hodnocení: Za deset obrázků následuje jednička do žk. Na konci měsíce pět nejlepších sběratelů obdrží pochvalu za aktivitu v hodinách. V případě pokárání žáka můžeme obrázek dítěti sebrat.

Projektový den: „Čarodějnické radovánky“

Odměna: obrázek Malé čarodějnice s havranem

Obrázek 16 Malá čarodějnice

DUBEN - Malá čarodějnice, O. Preussler

Obrázek 17 Čarodějnice a havran

duben 1. týden	
Česká jazyk, čtení ➤ Vyhledáváme informace o autorovi a ilustrátorovi. Jméno, příjmení, místo narození, jejich další knížky, které vydali nebo se na tvorbě podíleli. Informace shromažďujeme do informační krabice pod nástěnkou. ➤ Třídíme sebrané poznatky a vyvěšujeme je na nástěnku. Opět by bylo vhodné vyvěsit autorovu i ilustrátorovu fotografii. ➤ Z písmenek sestav slova. Pracujeme buď, ve skupinkách nebo samostatně. RODČARĚINECJ, ASABXASR, ŠTĚKO, OCN, ➤ Uvolňovací cvik: Před psaním obrázků kostěte. ➤ Povídáme si o Malé čarodějnici, vše, co si děti pamatují. Seznámení dětí s tradicí „Slet čarodějnic“ pochopení mravního symbolu dobra a zla. ➤ Začínáme číst pohádku. Rozdání čtecích karet. ➤ Apríl – víš co je Apríl? Znáš nějakou knížku, která se týká Apríla? Myslíš, že existuje Apríl v jiném jazyce? Pokud myslíš, že ano, tak co znamená. ➤ Pranostika: „Mokřý duben - hojnost ovoce.“ „Bouřky v dubnu zvěstují dobré léto.“ ➤ Příслови: „Když ptáčka lapají, pěkně mu zpívají.“ „Jez do polosyta, pij do polopita, dožiješ se dlouhá léta.“	
Matematika ➤ Začarované příklady – na tabuli jsou napsané dva sloupce příkladů, kde buď chybí začátek příkladu a děti mají podle výsledku a sčítance poznat, co mají správně doplnit (spočítat) ➤ Čarodějnické slovní úlohy viz. MP ➤ Pohybová chvilka: Ve třídě je rozmístěna spousta příkladů. Žáci mají za úkol vyběhnout z lavice a sbírat příklady jeden po druhém a spočítat výsledek. Sebrat další lísteček smí tehdy, pokud má předešlý spočítaný.	
Prvouka ➤ Rozhovor o tom, kde se vzaly čarodějnice. Jak vypadají. Můžeme se zmínit o autorovi, který napsal pohádku s prvky hororu, která se jmenuje Čarodějnice. Autorem je R. Dahl stejnojmenný autor díla Karlík a továrna na čokoládu. ➤ S dětmi nahlédneme do atlasu rostlin, kde si vyhledáváme známé rostliny, které nalezneme v naší blízkosti a upozorníme samozřejmě na nebezpečí jedovatých rostlin. Můžeme si nakreslit obrázek rostlin a popsat je.	

➤ Seznámení se s některými léčivými a jedovatými rostlinami a jejich účinky na zdraví člověka.
Anglický jazyk ➤ Na čtvrtku A4 kreslíme čarodějnici. Nakreslíme jí obydlí, kde přebývá. Její zvířecího kamaráda havrana. Vyvodíme slovní zásobu (čarodějnice- witch, havran – crow, skála – rock, chýše – hut, a další).
Tělesná výchova ➤ Na čarodějnici – žáci běhají po tělocvičně. Paní učitelka je vždy začaruje za nějaké zvíře, které mají převádět (střídání běhu s chůzí).

Tabulka 30 První týden duben

duben 2. týden
Český jazyk, čtení, sloh ➤ Hádanky: „Škopíček bezedný, plný masa nacpaný.“ (prsten) „Kolik udělá vrabec kroků za sto roků?“ (ani jeden, skáče) „Běží, běží, až se třese, bílý šátek v ruce nese.“ (pěna na vodě) „Housátka se máchala – chmýří v trávě nechala.“ (pampelišky) ➤ Procvičujeme si správnou výslovnost. „Malá tuň je tuňka, malá loď je loďka, malá laň je laňka, malá lať je laťka.“ ➤ Dopln chybějící slovo v textu. ➤ Bludiště, omalovánky a různé doplňovačky. ➤ Básnička o čarodějnici, kterou vymyslí děti samy. ➤ Vyšrafuj obrázky v naznačeném směru (procvičování jemné motoriky) Např. obrázek motýlka, rybička. Učitel naznačí směr a děti dokreslují. ➤ Slovo čarodějnice – vyslabikuj. Jednotlivé slabiky si napiš na papír. ČA, RO, DĚJ, NI, CE – na slabiky vymysli jiná slova. ➤ Pokračujeme ve čtení pohádky. Vyhledávání dobra a zla ve vlastnostech hrdinů. ➤ Sloh: Paní učitelka přinese opálený papír, na kterém je napsán vzkaz, ale bohužel není celý – kus a vlastně to hlavní tam chybí. Žáci mají za úkol napsat do svých sešitů. Jak by daná situace mohla skončit. Jaké řešení by navrhovali atd.
Matematika ➤ Kartičky s příklady bez výsledků. Hrajeme ve dvojicích. Každý žák má deset kartiček. Hrajeme na princip, větší bere. Žáci si v hlavě vypočítají příklad. Svůj výsledek porovnají se sousedem, který má ale jiný příklad. Pokud má svoji kartičku s větším výsledkem, vezme si tu sousedovu. Vyhrává ten, kdo má nejvíce kartiček. ➤ Slovní úlohy s tematikou pohádky.
Hudební výchova ➤ Písnička „ Motýl “ ze zpěvníku Malým zpěvákům str. 231 s doprovodem klavíru a žáci předvádějí pohyb motýla. ➤ Písnička „ Čarodějnice “ ze zpěvníku Malým zpěvákům str. 220

Tabulka 31 Druhý týden duben první část

Pracovní činnosti, výtvarná výchova

- Malujeme abstraktní obrázek. Na čtvrtku velikost A3 tužkou předkreslíme nějaký tvar – čistě nechat na dětech, jestli to bude více tvarů v jednom či nikoli. Poté, co si tužkou navrhnu, přistoupíme k dalšímu kroku. Ten spočívá v tom, že si žáci namíchají barvy. Mohou použít pouze tři typy barev a samozřejmě jejich odstíny. Obrázek si vybarví tak, aby se tam objevily všechny tři barvy a zároveň některé jejich odstíny. Techniku práce se štětcem a jejich možnosti nechám na dětech. Záleží jen na jejich fantazii, zda zvolí linie, tečkování či malování jako takové. Po zaschnutí obrázků si je žáci vystříhnou do tvaru např. šestiúhelníku, nepravidelného čtverce, lichoběžníku, aj.

Tabulka 32 Druhý týden duben druhá část

duben 3. týden**Český jazyk, čtení**

- Opakování vyjmenovaných slov. Po dvojicích mají žáci za úkol vypsát z doposud naučených vyjmenovaných slov všechna zvířata.
- Opakování abecedy – děti stojí v lavici, jeden po druhém říkají slova na počáteční písmena např. Alena, bačkory, citron, česnek...ten, kdo řekne své slovo, se posadí.
- **Pohybová chvilka:** Paní učitelka má připravené kartičky se slovy. Žáci mají pohybem předvést jaké i/y se ve slově píše. Tvrdé y předvedou upažit povýš rukama nad hlavu – jako písmeno Y, na měkké I žáci vyskočí z lavice a postaví se jako „prkno“.
- Stále pokračujeme ve čtení pohádky.
- Skupinová práce – každá skupinka má napsat co nejvíce podstatných jmen, co nejvíce sloves, přídavných jmen. Soutěž je časově omezená. Z vymyšlených slov mají vybrat jedno podstatné jméno, sloveso a přídavné jméno a vymyslet větu, tak aby dávala smysl.
- Vymýšlíme zaklínadla, která by lidem byla užitečná. Můžeme si je zaznamenat do sešitů popřípadě si je vystavit na nástěnce.

Matematika

- „Čarovný pytlíček s příklady“ paní učitelka má v „kouzelném“ pytlíčku schované příklady. Počet by měl odpovídat tomu, aby si každý žák vytáhnul 7 příkladů. Poté, co je vyjmou, vypočítají. Nakonec je prohodí se sousedem, který je opraví.

Pracovní činnosti, výtvarná výchova

- **Čarodějnice** – z tvrdého kartonu vystříhneme obrys. Ze zbytků látek naměříme kalhoty nebo sukni, popřípadě triko. Žáci křídou nakreslí na látku obrys oblečení pro čarodějnici a poté jej vystříhnou. Nalepí na tvrdý

karton a dokreslí oči, pusy, ...Někdo si může zvolit, že namaluje tričko a kalhoty vystřihne z látky nebo naopak. Každopádně se látka musí na papírové loutce objevit. Vlasy můžeme vytvořit z papíru, který vybarvíme. Nakonec loutku připevníme na špejli. S loutkami si vyzdobíme třídu. Některé může dát do rostlin.
Tělesná výchova   ➤ Cvičení s hudbou – v rámci uvolnění a vydovádění dětí mají na hudbu tančit jako na čarodějnickém honu. ➤ Využití hudby při rozcvičce. ➤ Děti s pomocí kamarádů a vlastního těla mají vytvořit písmeno A, S, L...fantazie je jen na nich, jak pohyb předvedou. Obměna: převed'te medvěda – celá skupina dětí musí být jako jeden medvěd. Vytvořte jako skupina slona a jiné.

Tabulka 33 Třetí týden duben

duben 4. týden
Český jazyk, čtení, sloh   ➤ Pomalu dočítáme pohádku. Na konci měsíce je vhodné si o pohádce více popovídat a zhodnotit její provedení. Jak se nám četla, jestli si ji někdo přečte znovu, co se dětem nejvíce líbilo a jiné. ➤ Pracovní list, týkající se tematiky. Žáci doplňují odpovědi na otázky. ➤ Bludiště s čarodějnicí. ➤ „(Vy)jmenovaný král“ - Žáci stojí srovnání ve dvojicích u dveří. Paní učitelka drží v ruce kartičky související s opakováním vyjmenovaných, ale i příbuzných slov. Ten, kdo odpoví správně, jaké i/y se ve slově píše společně s odůvodněním, postupuje do dalšího kola. Ostatní žáci se posadí do lavic. ➤ Křížovka, jednosměrky. ➤ Celkové zhodnocení měsíce a vyhodnocení nejlepších pět sběratelů.
Matematika   ➤ Havraní příklady – obtížnější zadání příkladů, které by bylo vhodné nakopírovat. „Myslím si číslo, které je dvojnásobkem 24, k výsledku přičti 8 a odečti 12. Výsledek zapiš. Tímto způsobem 7 příkladů. ➤ Slovní úloha z havraního hnízda – <i>Havranovi se narodilo několik dětí. 7 ptáčátek uletělo ještě ani nezačalo chodit, zbylo jim 8 chlapců a 5 děvčat. Kolik měli celkem ptáčátek?</i> ➤ Rýsujeme plánec naší třídy. Navrhujeme, jak bychom mohli naši třídu vylepšit. Žáci si mohou metrem naměřit rozměry lavic apod.
Tělesná výchova   ➤ Hra „Všichni proti všem“ viz. MP ➤ Hra „Na zajíce a myslivce“ viz. MP

Hudební výchova   ➤ Písnička „Motýl“ ze zpěvníku Malým zpěvákům s. 231 s doprovodem klavíru a žáci předvádějí pohyb motýla. ➤ Písnička „Čarodějnice“ ze zpěvníku Malým zpěvákům s. 220 využijeme hudební nástroje a doprovod klavíru.
Prvouka   ➤ Vylepšujeme naši třídu. Využíváme plánky, které děti samy narýsovaly. Stěhujeme lavice, rovnáme si své věci ve skřínkách. Paní učitelka děti zároveň seznámí s programem, který se týká projektového dne.
Projektový den   ➤ „Čarodějnické radovánky“ Dopoledne zahájíme na koberci, kde si budeme povídat o čarodějnicích. Využijeme básniček, které žáci sami vymysleli. Děti si je rozstříhají na větší kusy a jejich soused se pokusí básničku opět složit dohromady. ➤ Ve skupinkách vymýšlíme vtipné rýmy. ➤ Ve školní kuchyňce připravujeme čarodějnický koktejl. ➤ Návštěva lesa, kde si zahrajeme pár her, tančíme na muziku, aj. ➤ Promítání pohádky Malá čarodějnice nebo Čarodějnice od R. Dahla.

Tabulka 34 Čtvrtý týden duben

3.3.15 Všeobecné pokyny měsíc květen

Název pohádky: Šípková Růženka

Motivace: Paní učitelka si připraví krátké vyprávění, ve kterém se bude častěji opakovat slovo růže. Na základě opakujícího se slova mají děti přijít na to, o jakou pohádku se jedná. Pokud neví, na tabuli je připravená tajenka, kterou můžeme samozřejmě při té příležitosti využít.

Cíl: Vedeme děti k samostatnosti, budujeme týmovou práci, upevňujeme vztahy k rodičům a prarodičům. Zdokonalujeme techniku čtení s porozuměním. Upevňujeme doposud naučené učivo. Vytváříme vztah k pohybu a sportovním aktivitám.

Obsah: Pracujeme ve skupinkách, které se snažíme alespoň jednou týdně zařadit do jednoho předmětu. Cvičíme na školním hřišti a zkoušíme různé typy sportovních aktivit. Zajímáme se o sportovní aktivity, beseda o správném stravování a sportování. Plánování školního výletu na zámek v našem blízkém okolí. Děti zámek vyberou samy a hlasujeme o něm. Návštěva Vědecké knihovny v Liberci, kde si celý komplex prohlédneme. Nabídneme žákům několik knížek, které mohou přes prázdniny číst.

Maskot: Pro tento měsíc je maskotem pravá květina Růže.

Třída: Ve třídě opět vyčleníme jednu nástěnku, kam budeme vyvěšovat své poznatky.

Knihy: Je možné využít knížky od W. Disney, bratří Grimmů. Samozřejmě máme možnost vybrat i pohádku a promítat jí na konci týdne. Rozhodnutí nechám na Vás. V anglickém jazyce můžete využít knížku Sleeping beauty a dětem část přečíst.

Filmové zpracování: Pohádka Šípková Růženka

Hodnocení: Deset obrázků s motivem růže musí žáci nasbírat za svoji aktivitu, aby získaly jedničku do žákovské knížky. Na konci měsíce prvních pět získá pochvalu. Hodnotíme průběžně a na konci každého týdne shrneme celkovou práci dětí. Jak se nám pracovalo, co nás bavilo, co bychom udělali jinak aj.

Projektový den: „Umíme anglicky“ dramatizace pohádky v angličtině.

Odměna: Obrázek růže

Obrázek 18 Odměna růže

KVĚTEN - Šípková Růženka, bratři Grimmové

Obrázek 19 Pohádky bratří Grimmů

květen 1. týden

Český jazyk, čtení

- Žáci vyhledávají informace ze všech zdrojů, které mají k dispozici. Za úkol mají zjistit křestní jména autorů, kde se narodili, z jakého státu pocházejí, jaké bylo jejich dětství a jiné.
- Poznatky třídíme a vyvěšujeme na nástěnku. Opět by bylo vhodné vytisknout portréty autorů.
- Přesmyčkováná – z nabídky písmen, vytvoř co nejvíce slov Š, P, K, Í, O, Á, V, R, Ž, Ů, N, A, K, E pracovat můžeme ve skupinkách.
- Hovoříme s dětmi o autorech, kteří napsali pohádku o Šípkové Růžence. Hledáme rozdíly. Paní učitelka pro představu přinese na ukázkou několik knížek s touto pohádkou, nezapomeneme na zjednodušenou anglickou verzi.
- Slovní fotbal. Využíváme pouze začáteční písmena Š, P, K, O, A
- Dokončujeme započatý příběh.
- Ke Dni matek vymýšlíme básničku, do které by měli žáci zařadit alespoň dvě slova z nabídky: láska, maminka, květina, krása, milé, apod. (v prac. činnostech tvoříme vlastní přáníčko, kam básničku vlepíme).
- Začínáme číst pohádku. Rozdání čtecích karet.
- Hra: „**Zakázané písmenko**“ viz. MP
- **Uvolňovací cvik:** obrázek květiny.
- **Pranostika:** „*Jestli v máji neprší, červen to dovrší*“.
- **Příslloví:** „*V květnu kuká žežulička, raduje se ze sluníčka*.“

Matematika

- **Šípkové slovní úlohy** viz. MP
- Matematická pexesa sloužící k upevnění násobení, dělení, sčítání, odčítání.

Prvouka

- Povídáme si o využití šípků ze zdravotního hlediska. Kreslíme si šípkový keř do sešitu.
- Manipulace s obrázky, které žáci mají třídit na dvě skupiny zdravé a nezdravé potraviny.
- Připomeneme si zásady správného stravování.
- Žáci píší svůj jednodenní jídelníček, o kterém si popovídáme.
- Za úkol mají zjistit, jaké jsou pro ně vhodné sportovní aktivity z hlediska věku.

Anglický jazyk

- Paní učitelka přinese na hodinu obrázky z pohádky Sleeping Beauty. Na úvod vymyslí krátký rozhovor mezi princeznou a princem. Vyvození slovní zásoby princezna - princess, princ - prince, šípek – hip, meč – sword, a další.
- Žáci ve skupinkách skládají rozstříhané obrázky z pohádky.
- Podle smyslu je mají seřadit, jak jdou za sebou.
- Paní učitelka dětem rozdá jednoduché větičky v angličtině, které mají k obrázkům přiřadit. Žáci je opakují po p. učitelce a poté zkouší sami číst.

Hudební výchova

- Zpíváme písničky s doprovodem klavíru či hudebního CD o princeznách. Odkaz Písničky z pohádek a dětských filmů.
- Balet Šípková Růženka od P.I. Čajkovského

Tabulka 35 První týden květen

květen 2. týden

Český jazyk, sloh, čtení

- Pracovní listy, kde jsou ve dvou sloupcích vypsány dosavadní hrdinové, se kterými jsme se setkali v knížkách. Úkolem dětí je, aby našly dvojice.
- „Na řemesla“ viz. MP jsem zvolila záměrně, jelikož na zámcích pracovalo dříve mnoho lidí, kteří vykonávali různé činnosti.
- „Jak máš dobré uši?“ hra viz. MP
- Vyprávíme příběh podle náhodných obrázků. Opět můžete vytvořit skupinky.
- Pokračujeme ve čtení pohádky.
- **Sloh:** V těchto hodinách se zaměříme na vyprávění podle obrázků. Paní učitelka by měla mít určitou zásobu obrázků, na kterých se něco odehrává. Každý žák si vybere jeden obrázek, se kterým před tím ještě neměl možnost pracovat. Na tabuli je napsaná struktura otázek, kterými se žáci budou řídit (obsah). Maximálně v deseti větách mají vymyslet krátký příběh a zaznamenat je do svých sešitů.
Např. *Kde a kdy se situace odehrává. Jak se jmenují hrdinové a co dělají. apod.*

Matematika	➤ Matematická pexesa. ➤ „Hádej, kolik mám v ruce kuliček“ viz. MP ➤ Početní král
Tělesná výchova	➤ „Na dvojníky“ viz. MP ➤ „Přihrávaná“ viz. MP ➤ „Ufo – létá daleko“ viz. MP ➤ Cvičíme na školním hřišti a využíváme netradiční pomůcky – létající talíře.
Prvouka	➤ Rozhovor s dětmi na téma „Já a sportování“. Co je správné dělat v jejich věku, jak předcházíme úrazům, význam sportování. Jaký vztah mají rodiče a prarodiče ke sportu. Hovořit s dětmi o tom, zda se s rodiči podílejí na sportovních aktivitách. ➤ Vytváříme žebříček nejoblíbenějších sportovních činností – nakreslíme na tabuli dva barevně odlišené sloupečky. Jeden holčičí a druhý klučičí. Děti se mezi sebou domluví (děvčata a chlapci), jaké sportovní aktivity zařadí od jedničky do desítky. Postupně je vypisují na tabuli. ➤ Podporujeme vztahy s rodiči. ➤ Za úkol mají žáci navrhnout, kam pojedeme na výlet. Jaký zámek v naší blízkosti navštívíme. Hlasujeme do krabice, která je na učitelském stole. Žáci mají na svá rozhodnutí celý měsíc.
Pracovní činnosti, výtvarná výchova	➤ Vytváříme přání ke Dni matek. Pomocí vlnitých barevných čtvrtků a různých doplňků vytvoříme přáníčka pro maminky. Nesmíme zapomenout na místo, kam mají děti napsat svoji básničku pro maminku (techniku a další pomůcky nechám na Vás) [²³] odkaz na internetovou stránku.

Tabulka 36 Druhý týden květen

[²³] <http://www.i-creative.cz/2007/08/14/prani-tulipany/>

květen 3. týden

Český jazyk, čtení

- Rozstříhané věty – každý žák složí větu podle smyslu. Ve větě najde podmět, přísudek, přídavné jméno. Za úkol má na papír nebo do sešitu sloveso vyčarovat ve všech osobách v množném i jednotném čísle. Nakonec větu obměnit tak, aby neztratila smysl.
- **Pohybová chvílka:** „(Vy)jmenovaný král“ - žáci jsou v zástupu ve dvojicích. Paní učitelka postupně ukazuje kartičky se slovy. Žáci mají zdůvodnit, jaké i/y doplní. Ten, kdo si napočítá nejvíce kartiček je král – může se tedy stát že dětí bude více, proto mějme připravenou velkou zásobu slov.
- *Opakování zásad slušného chování na veřejnosti - v rámci exkurze do liberecké vědecké knihovny.*
- Slova opačného významu – na koberci je tolik kartiček, aby měli žáci možnost vzít si dvě. Na druhou stranu kartičky mají napsat slovo opačné. Mají tedy dohromady čtyři slova i s dvěma předešlými, které byly předepsané. Jejich úkol spočívá v tom, aby vymysleli hádanku tak, aby kořen slova nebyl prozrazen. Vybrat si mohou jakékoliv ze čtyř slov.
- Na tabuli je napsáno deset slov v různých pádech. Žáci mají určit, v jakém pádě jsou. Zachovat slovo v původním tvaru a vymyslet větu.

Matematika

- Květy růží z papíru, na kterých je jen malým písmem napsané jméno žáka. Na obou stranách růží jsou napsané příklady. Tedy celkem dva. Žáci je vypočítají a podle výsledků, které se shodují s pěti žáky, si paní učitelka děti rozdělí do skupinek tak, že bude vyvolávat jednotlivé výsledky (doporučení, jak rozdělit žáky do skupinek).
- **Slovní úlohy ze zámku** viz. MP

Prvouka

- Připravujeme si otázky pro hosta, který nás navštíví a bude nám povídat o sportech a zdravé výživě.
- Beseda s hostem.

Anglický jazyk

- Paní učitelka připraví pro děti velice zjednodušený text a angličtině. Zábavnou formou se ho naučíme všichni. Využíváme obrázky a slovíčka, která mají děti zafixovaná pomocí obrázků. Dalším krokem je, aby paní učitelka rozdala žákům jednotlivé role. Znamená to, že si vytvoříme tři až čtyři skupinky po pěti dětech. Každý žák dostane scénář, kde bude mít max. 8 vět, které odříká v rámci dramatizace pohádky.
Je čistě na učiteli, jak si tuto hodinu povede. Naším cílem je, aby žáci získali důvěru a sebevědomí v tom, že dokážou

mluvit anglicky, ba dokonce, že jsou schopni zahrát zjednodušenou pohádku. V hodinách pracovních činností si vyrobí papírové loutky, které představují jejich role.

Pracovní činnosti, výtvarná výchova

- Vyrábíme si papírové loutky, které budeme využívat při dramatizaci anglické pohádky. Loutky můžeme zvolit buď na, špejle nebo jako škrabošky.

Tabulka 37 Třetí týden květen

květen 4. týden

Český jazyk, čtení,

- Dočítáme pohádku. Hodnotíme, jak se nám pohádka četla. Připomeneme dětem, že v pohádce opět zvítězilo dobro nad zlem. V životě to tak, ale bohužel nebývá, proto bychom se měli chovat tak, abychom se za své chování a jednání nemuseli stydět. Žáci vymýšlejí přísloví, které se hodí jako zhodnocení pohádky, že dobro vždy vítězí nad zlem. „Každý je strůjcem svého štěstí“. „Boží mlýny melou pomalu, ale jistě.“
- Na tabuli jsou napsaná vlastní jména. Společně je označíme čísly, jak jsou podle abecedy správně za sebou. Poté vytvoříme skupinky po třech. Žáci mají podle abecedy seřadit všechny své spolužáky – podle křestního jména.
- Přesmyčky – KODÍŘ, JOOKP, CÍĚMS, PTKOYO, a další. Žáci mají vymyslet vlastní přesmyčku z vyjmenovaných či příbuzných slov a naspat ji na tabuli. Ostatní hádají.
- Doplní vhodná slova do textu. Zpětná vazba týkající se pohádky.
- „Květinové hádanky“ viz. MP

Matematika

- Škrtni čísla, které nejsou násobky 6, 7, 8
3, 4, 24, 42, 43, 45, 54, 60, 62, 63, 72, 78, 80
- Matematická pexesa.
- Matematické řetízky – obdoba hadů

Anglický jazyk

- Jednotlivé skupinky si zkouší dramatizaci pohádky. Využívají při tom loutky, které si vytvořily. Paní učitelka dětem pomáhá. (příprava na projektový den).

Projektový den

- „Umíme anglicky“ tento den je věnován angličtině. Žáci jsou rozděleni do několika skupinek, kde má každý určenou roli. Na začátku vyučování máme připraveno několik zábavných her a činností, které se týkají tematiky pohádky. (puzzle, vymýšlíme anglické rýmy – cat/pet).

V prvních dvou hodinách se věnujeme představení, které si děti nacvičily. Postupně se všichni vystřídají. Nakonec společně vyhodnotíme. V další hodině pustíme dětem anglickou pohádku, Šípková Růženka. Pokud neuznáte za vhodné ji dětem pustit, sáhněte po českém vydání. Na konci vyučování paní učitelka vyhodnotí prvních pět nejlepších sběratelů za celý měsíc. Děti odpovídají na otázky, co je tento měsíc nejvíce bavilo, co se jim podařilo, co naopak potřebují vypilovat apod.

Tabulka 38 Čtvrtý týden květen

3.3.16 Všeobecné pokyny měsíc červen

Název pohádky: Mach a Šebestová.

Motivace: Písnička Mach a Šebestová od skupiny Maxim Turbulenc.

Cíl: Rozvíjíme dovednost práce s obličejem (mimika) při dramatizacích. Upevňování učiva, co se děti v uplynulém roce naučily. Upevňujeme zásady, které je nutné dodržovat i v období prázdnin.

Obsah: Tento měsíc jsem se rozhodla nabídnout aktivity pouze na tři týdny. Z důvodu předprázdninových činností, které škola může mít dopředu naplánované. Didaktické hry, soutěže a Relaxační hry. Píšeme o našich vysněných prázdninách. Rozloučení s učivem třetího ročníku. Zhodnocení celého školního roku. Školní výlet. Rozloučení s dětmi a upozornění na možná prázdninová nebezpečí a úrazy.

Maskot: Papírové loutky Macha a Šebestové.

Třída: Ve třídě máme připravenou jednu nástěnku, kam budeme vyvěšovat informace.

Kniha: Mach a Šebestová ve škole. Mach a Šebestová na prázdninách, Miloš Macourek.

Filmové zpracování: Výběr nechám na učitelích.

Hodnocení: Za deset obrázků žáci dostanou jedničku do žákovské knížky. Na konci měsíce vyhodnotíme pět nejlepších sběratelů.

Projektový den: „Kreslíme křídami na školním dvoře.“

Odměna: Obrázek Macha a Šebestové

Obrázek 20 Odměna Mach a Šebestová

ČERVEN - Mach a Šebestová

Obrázek 21 Žáci z III.B

červen 1. týden

Český jazyk, čtení

- Vyhledáváme informace o autorovi a ilustrátorovi, kde se narodil, kdy, rodné město a další.
- Třídíme informace. Vyvěšíme je na nástěnku.
- Ve slově ŠEBESTOVÁ nalezní anglické slovíčko. (*best* – upozorníme, že se pojí s předložkou *the* – the best a znamená – nejlepší, další, které mohou nalézt je *bet* - sázka)
- Slovní fotbal
- **Přesmyčky** – ve větách nalezní zvíře viz. MP
- **Špatný tiskař** – hra viz. MP
- Ze slov JONATÁN – MACH, MACOUREK – MILOŠ, vytvoř co nejvíce slov.
- Puzzle Macha a Šebestové.
- Posloucháme vyprávění z nahrávek CD, MC
- Začínáme číst příběhy Macha a Šebestové. Rozdání čtecích karet.
- Zábavnou formou procvičujeme vyjmenovaná slova.
- Skupinová práce. Paní učitelka má na kartičkách napsané jednotlivě písmena. Jeden žák z každé skupinky si jde vylosovat do pytlíčku jedno písmeno. Poté, co usedne, řekne paní učitelka, jaká slova mají vymýšlet – z jakého okruhu. Př. Žák si vylosuje B. Za úkol vymýšlejí slova, která budou začínat tímto písmenem na téma „města“. Každá skupina má jiné písmeno, ale vymýšlejí na stejné téma.
- **Uvolňovací cvik před psaním:** Obrázek chlapce
- **Pranostika:** „Když je červen deštivý, polehává obilí.“ „Červnové večerní hřmění – ryb a raků nadělení.“
- **Příслови:** „Kdo chce kam, pomozme mu tam.“ „Práce kvapná, málo platná.“

Matematika

- Matematická pexesa s opakováním násobilky.
- Slovní úlohy o Machu a Šebestové.
- **Řetěz** viz. MP využití kancelářských sponek.

Anglický jazyk

- Vyvozujeme, ale zároveň opakujeme již známá slovíčka. (dívka – girl, chlapec – boy, pes – dog, sluchátko – earphone...)
- Doplnujeme chybějící písmena do slov. Na tabuli je několik odepsaných slov s chybějícími písmeny.

Prvouka

- Děti již vědí, jak se jmenuje zámek, který v brzké době navštíví. Dopředu mají za úkol zjistit zajímavé poznatky z místa, které navštíví. Paní učitelka připraví obrázky místního zámku či hradu. Obrázky jsou rozstříhané a děti je mají ve skupinkách poskládat.

Hudební výchova

- Písnička od skupiny **Maxim Turbulenc. Zpíváme s CD.**
- Písnička **My jsme žáci z III.B**
- Písničky na přání. Opakujeme písničky z celého roku.

Tělesná výchova

- Žáci cvičí na školním hřišti. Netradiční opičí dráha na školním hřišti.

Tabulka 39 První týden červen

červen 2. týden

Český jazyk, čtení, sloh

- Pantomima – téma povolání, prázdniny
- Doplnovačky, rébusy, bludiště.
- Omalovánky, dokreslování obrázků.
- Hrajeme si na herce. Paní učitelka má zásobu kartiček. Na nich jsou napsané různé typy nálad – veselý, smutný, zoufalý,...Každý jedinec si vylosuje jednu kartičku. Jednotlivě předvádíme dané nálady bez doprovodu zvuku a ostatní hádají.
- Pokračujeme ve čtení.
- **Sloh:** Píšeme o našich vysněných prázdninách.
- Srovnej zpřeházené věty do správného pořadí.
- Na novináře. Práce ve skupinkách. Děti mají k dispozici mnoho slov vystříhaných z novin. Za úkol mají ze slov sestavit větu.
- **Zmatkové čtvrtky** – vyhledej co nejvíce podstatných jmen aj. viz. níže

Matematika

- „Červená a modrá“ hra viz. MP
- **Slovní úlohy s tematikou** viz. MP
- Využití **Zmatkové čtvrtky**, kterou si žáci vyrobili v pracovních činnostech. Princip: Soutěž dvojic. P. uč. vylosuje jednu Zmatkovou čtvrtku a předloží je žákům před oči. Chvilí se na ni zadívají a poté mají vyjmenovat co nejvíce obrázků, které viděli.

Prvouka

- Několik obrázků spojené s dopravní situací. Pexeso s motivy dopravních značek. Rozhovor o bezpečnosti na silnicích. Dále je rozhovor směřován k zásadám bezpečnosti, které se týkají prázdnin. Ve skupinkách na velké čtvrtky – mají žáci vymyslet max. deset zásad, které je nezbytné v době prázdnin dodržovat. Výtvary si vylepíme ve třídě.
- „Na zdravotníky“ viz. MP
- „Znáš dopravní značky?“ viz. MP

Pracovní činnosti

- **Zmatková čtvrtka** – žáci si na hodinu přinesou hodně obrázků

z časopisů, které si mohou vystříhnout až na této hodině. Každý žák dostane čtvrtku velikosti A4. Na ni nalepí své vystřižané obrázky tak, aby na čtvrtce nezbylo ani jedno bílé místo. Obrázky mohou být nalepené přes sebe. Výtvořiny využijeme v hodinách matematiky a českého jazyka.

Tělesná výchova

- **Hra telefon** viz. MP využití matematiky v tělesné výchově.

Tabulka 40 Druhý týden červen

červen 3. týden

Český jazyk

- Filmové promítání Macha a Šebestové.
- Dočítáme knížku.
- Kouzelné sluchátko – pomůcka sluchátko. Žáci mají možnost díky starému kouzelnému sluchátku přát si nějaké přání. Do svých sešitů o svém přání píší. Povídáme si o vysněných přáních.
- Opakujeme vyjmenovaná slova venku na školním hřišti. Paní učitelka má lístečky se slovy. Paní uč. čte slova a žáci reagují pohybem (tvrdé y ruce vzpažené povýš, měkké i stojíme jako prkno). Dále pak kartičky rozmístí ve velkém prostoru na hřišti, či školním dvoře. Žáci mají správně doplnit i/y.
- Děti si mohou přinést do školy společenské hry, které mohou využít při posledních vyučovacích hodinách.
- Hádanky

Matematika

- Matematická pexesa.
- **Slovní úlohy s tematikou** viz. MP
- **„Červená a modrá“** hra viz. MP
- Žáci si připravují matematické hrátky, které využíváme v hodinách.

Hudební výchova

- Písnička od skupiny Maxim **Turbulenc Mach a Šebestová.**
- **Písnička My jsme žáci z III.B** - využijeme hudební nástroje.
- Zpíváme písničky na přání dětí.

Projektový den

- **„Kreslíme křídami na školním dvoře“** Kreslíme motivy z pohádky. Ke každému obrázku mají děti za úkol vymyslet nějakou hádanku, rébus, přesmyčku apod.
- Po dokončení obrázků, procházíme obrázek po obrázku. Jednotlivé obrázky hodnotíme a zkoušíme o rozluštění přesmyček, rébusů apod.

Tabulka 41 Třetí týden červen

Závěr školního roku a jeho celkové ukončení nechám čistě na učitelích.

Je vhodné, pokud se rozhodnete pro tento typ celoroční motivace, na konci školního roku zhodnotit celý pohádkový rok. Pochválit děti a popřípadě motivovat do dalšího ročníku, aby se měli žáci nač těšit.

3.4 Metodický průvodník

Září 1. týden

➤ Čtecí karta na měsíc září

Datum	Název knížky	Hodnocení	Podpis rodičů
1.9.			
2.9.			
3.9.			
4.9.			
5.9.			
6.9.			
7.9.			
8.9.			
9.9.			
10.9.			
11.9.			
12.9.			
13.9.			
14.9.			
15.9.			
16.9.			
17.9.			
18.9.			
19.9.			
20.9.			
21.9.			
22.9.			
23.9.			
24.9.			
25.9.			
26.9.			
27.9.			
28.9.			
29.9.			
30.9.			

Hodnocení: napiš značku, jak jsi četl.

* četl jsem sám pro sebe

/ četl jsem nahlas

☀ četl jsem společně s rodiči

2. týden září

- **„Hláška nás probudí“** [²⁴] Žáci sedí v tureckém sedu na koberci, různě v prostoru nebo v řadách, dlaně položeny na kolenou, zavřené oči. Učitel určí hlásku, na kterou budou žáci reagovat *probuzením*. Učitel říká různá slova. Uslyší-li žák slovo, které začíná na určenou hlásku (končí příslušnou hláskou), žáci reagují různým, předem domluveným způsobem – vzpažením, potlesky, vzporem klečmo, dřepem, lehem na záda aj.

- **Slovní úlohy:**
 1. *Harry nastupoval do vlaku, který měl celkem 77 vagónů. Strojvedoucí zjistil, že bude moci vlak cestovat pouze s 69 vagóny. Kolik vagónů bylo rozbitých?*
 2. *Na nástupišti stálo v řadě celkem 7 dětí. Když je pan učitel kontroloval, zdali jsou všichni, všiml si, že řad je tu celkem 8. Kolik dětí dohromady napočítal?*
 3. *Žáci bradavické školy seděli ve vlaku po čtyřech až šesti dětech v jednom kupé. V jednom vagónu je 20 kupé. Vypočítej, kolik dětí sedělo v jednom vagónu, pokud seděly po čtyřech. Po šesti.*

- **„Kouzelná květina“** [²⁵] hra se dá hrát nejen ve třídě, ale také na chodbě nebo venku. Princip spočívá v přípravě nákresu květiny a čísel, která učitel použije do jednotlivých okvětních lístků a listů v květině. V této hře pracují žáci ve skupinkách.
 1. Přeskákej k číslu 1, 4, 5, 15.
 2. Skoč na číslo, které je hned za číslem 6, které je hned před číslem 15.
 3. Přeskákej z lístku na lístek od nejmenšího čísla k největšímu.
 4. Skoč nejprve na číslo 4, pak na číslo 6, tyto čísla pak mezi sebou sečti, vynásob.
 5. Podle čísla, které je na okvětním lístku, udělej stejný počet dřepů.
 6. Spočítej čísla postupně podle toho, jak přeskakuješ.

[²⁴] Jonášová, D., Michálková, J., Mužík, V. *Učení v pohybu aneb výuka pro neposedy*. Brno [2006].

[²⁵] Jonášová, D., Michálková, J., Mužík, V. *Učení v pohybu aneb výuka pro neposedy*. Brno [2006].

3. týden září

- **„Mráček nebo země“** ^[26]
Při této hře žáci opakují tvrdé a měkké souhlásky. Na pokyny učitele se pohybují po třídě. Při měkkých souhláskách jsou ve výponu a tleskají rukama nad hlavou ve vzpažení. Při tvrdých souhláskách si kleknou a ťukají do země. Zpočátku říká tvrdé nebo měkké souhlásky pouze učitel a to tak, jak jsou za sebou. Později je říkají žáci spolu s učitelem. (učitel říká slova která na souhlásky začínají – hydrant, chytrý, kyslík, rydlo, ..)
- **„Poštovní příklady“** Na čtyřech balících papírech (pruhy papíru) jsou napsané v řadě příklady – jako matematický had. Příklady jsou rozmístěny po třídě. Pod každým matematickým hadem je připravena obálka, kam budou žáci vhazovat své výsledky. Každý žák dostane čtyři lístečky, které si podepíše. Na znamení vypočítají všechny čtyři hady a výsledky jak je uvedeno výše, vhodí do obálky. Potom učitel zvolí čtyři děti, které výsledky zkontrolují.
- **„Dominové příklady z kouzelného pytlíčku“** paní učitelka má „kouzelný“ pytlíček, ve kterém jsou kostičky z domina. Každý žák si vylosuje dvě kostičky. Za úkol mají příklad napsat do sešitu a vypočítat. Sečíst všechny puntíky ($2+4+6+4 =$). Obměna - první kostičku sečtou – napíší výsledek, druhou kostičku sečtou – napíší výsledek a poté oba výsledky mezi sebou vynásobí.

4. týden září

- **„Na krále“** ^[27] Procvičení rychlý běh, rychlá reakce. Pomůcky – papírová královská koruna.
Říkanka „*Král sedí na trůně v papírové koruně. Kdo korunu z hlavy sejme, na královský trůn si sedne.*“
Popis hry: Děti utvoří kruh. V jeho středu sedí na židli dítě – král. Na hlavě má papírovou korunu a předstírá, že spí. Děti v kruhu odříkávají říkanku, během které učitelka určí jednoho z dětí, jež na poslední slovo říkanky vezme králi korunu z hlavy a obíhá kruh. Král se probudí a snaží se dítě chytit. Když si honěné dítě po oběhnutí kruhu sedne na uvolněnou židli dříve, než jej král chytí, stává se králem.
Metodické náměty a odměny: děti mohou pochodovat, král musí mít zavřené oči, při honičce musí obě děti vyběhnout místem, kde stálo dítě, které vzalo králi korunu.

^[26] Jonášová, D., Michálková, J., Mužík, V. *Učení v pohybu aneb výuka pro neposedy*. Brno [2006].

^[27] Mazal, F. *Pohybové hry a hraní*. Olomouc [2000].

Říjen 1. týden

- **„Hromádkové příklady“** paní učitelka využije krabičku, kterou polepí hnědým papírem nebo ji nabarví. Do krabičky připraví dostatečnou zásobu příkladů. Příklady může využívat při numerických cvičení, či jen tak na zahřátí před počítáním na známky. Každý žák si nabere plnou hrst příkladů, které spočítá do sešitu. Druhé kolo – nabere si opět hrst. Předpokládáme, že žáci vědí, co je bude čekat a vezmou si méně příkladů, proto řekněte žákům, aby své příklady z hrsti věnovali sousedovi. Opět spočítají příklady do sešitů.
- **Slovní úlohy:**
 1. *Krtek si nechal na kalhotky nastříhat látku, který byla 3 metry dlouhá. Rákosníček krtovi slíbil, že mu nastříhá i na kapsy. Na jednu kapsu spotřeboval 50 centimetrů látky a krtek měl kapsy dvě. Kolik zbylo celkem látky?*
 2. *Krtečkovi je 6 let. Jeho kamarád ježek je o 5 let starší, myška je o tři roky mladší než ježek. Kolik je ježkovi a myšce roků?*
 3. *Krtek sázel květiny. V jedné řadě jich vysázel 9. Kolik květin je vysázeno v 6 ti řadách?*

2. týden říjen

- **„Na popletu“** Na tabuli je napsáno několik přísloví, které nedávají smysl. Žáci je mají upravit tak, aby byla správně.
 - „Komu se jelení, tomu se zelení.“
 - „Kdo jinému hroudu kopá, sám do ní padá.“
 - „Darovanému hadovi na zuby nehleď.“
 - „Čistota půl praví.“
 - „Bez koláčů není práce.“
- **„Hledej skrytá slova“** Na tabuli nebo na pracovní list napíšeme slova, která jsou ukryta mezi písmeny.
kehocsnpesokew, njoaholkamnb, edAdammme aj.
- **„Pohybová chvilka – cvičíme podle výsledků“** Žáci dostanou 5 kartiček s příklady. Ty si vypočítají. Paní učitelka vyvolává výsledky a děti mají předvádět různé pohyby.
 1. Všichni ti, kdo mají výsledek 5, udělají tři dřepy
 2. Všichni ti, kdo mají výsledek 18, udělají 5 skoků snožmo
 3. Všichni ti, kdo mají výsledek větší než 27, šestkrát tlesknou rukama nad hlavou aj.

- „Jazykolamy“
 „Čistý s čistou čistili činčilový čepec.“
 „Strč prst skrz krk.“
 „Cvrček cvrká, cvrk ,cvrk ,cvrk.“

3. týden říjen

- **„Písmenkový salát“** pracujeme ve skupinkách, každá skupinka si vylosuje jednu kartičku – jedno písmeno, na povel mají napsat co nejvíce slov, které je napadnou, podstatných jmen, sloves, druhů ovoce aj.
- **Básnička „O vylekané myšce“** Michal Černík
 „Běžela myšička šedá a maličká.
 Běžela přes dvorek, lekla se sýkorek.
 Běžela ze vrátek, lekla se housátek.
 Běžela z vesnic, lekla se slepice.
 Běžela z kopce, lekla se ovce.
 Na poli pšenice lekla se zajíce.
 Pod listem lopuchy lekla se ropuchy.
 Běžela po stráni, lekla se mňoukání.
 Zapískala: „Ach, ach, ach!
 Všude mě honí strach!!
 V díře se schovala a už se nebála.“
- **„Geometrické tvary spojené s básničkou“** Jitka Dolejšová
Kruh – „Kruh je slunce, talíř, tečka,
 had stočený do kolečka,
 kruh je volant, koláč, míč,
 kdopak půjde z kola pryč?“
Trojúhelník – Trojúhelník, kýho víra,
 vypadá jak kousek sýra
 nebo značka „přednost dej“,
 čekej, nikam nespěchej.
Čtverec – Stejně jsou tu všechny strany,
 čtyři rohy, čtyři hrany,
 dlaždice či šachovnice
 nebo kostka stavebnice.
Obdélník – Dvě strany tu delší jsou
 a dvě kratší zůstanou,
 dveře, dopis, lednice
 či na boty krabice.
- **„Ocásková baba“** honička na zahřátí. Žáci běhají v prostoru tělocvičny. Každý dostane šátek, který si dá za kalhoty jako ocásek. Na povel mají žáci jeden od druhého šátky sbírat. Ten, kdo jich má nejvíce, stává se

vítězem. Obměna: Ocásek mají všichni kromě baby. Baba musí v časovém limitu nasbírat co nejvíce ocásků.

- **„Souboj skokanů“** ^[28] Zaměření na sílu dolních končetin, rovnováha, obratnost. Hráče rozdělíme na stejně početné a zdatné skupiny stojící proti sobě na kratších stranách hřiště.
Popis hry: Hráči založí ruce na prsa a na signál se přemísťují poskoky jednonož na opačný konec hřiště. Při míjení se snaží napadnutím (tělem či rameny) vychýlit soupeře z rovnováhy. Kdo se dotkne podlahy duhou nohou či oběma, je vyřazen z boje a dojde bez napadání soupeře na výchozí čáru soupeře. Kdo přeskáče např. po pravé noze až na čáru, získává bod. Přesun se opakuje poskoky na levé noze, hrají opět všichni. Body se počítají a družstvo, které má nejvíce bodů, zvítězí.
- **„Honák“** honička na zahřátí. Pomůcka – 10 metrové lano. Vytyčíme hrací plochu, kde se bude smět běhat. Všichni hráči se pohybují v hrací ploše. Jeden je určen jako „honák“. Ten drží v ruce lano a na povel začíná chytat ostatní. Koho se dotkne, ten se chytí lana a honí s „honákem“. Hra končí v době, kdy se všichni drží lana.

4. týden říjen

- **Vyškrtni z řady slov, které tam nepatří. Nahrad' ho jiným slovem**
pes – kočka – *myš* - kráva
sešit – pero – pastelky – *rákoska*
Vltava – Labe – *Temže* – Berounka
hokej – kopaná – tenis- házená
kapr – štika – *žralok* – pstruh
- **Uvolňovací cvik** – obrázek ježka spojený s říkankou
Ježek dupe dupy, dupy
míří rovnou do chalupy.
Běž si ježku, běž si ven
a dupej si s medvědem.
- **„Hromádkové příklady“** paní učitelka využije krabičku, kterou polepí hnědým papírem nebo ji nabarví. Do krabičky připraví dostatečnou zásobu příkladů. Příklady může využívat při numerických cvičení, či jen tak na zahřátí před počítáním na známky. Každý žák si nabere plnou hrst příkladů, které spočítá do sešitu. Druhé kolo – nabere si opět hrst. Předpokládáme, že žáci vědí, co je bude čekat a vezmou si méně příkladů,

^[28] Mazal, F. *Pohybové hry a hraní*. Olomouc [2000].

proto řekněte žákům, aby své příklady z hrsti věnovali sousedovi. Opět spočítají příklady do sešitů.

- **„Ilustrátoři v libereckém kraji“** ŠÁRKA ČEŠKOVÁ, ZDENKA BAŽANTOVÁ

Listopad 1. týden

- **Čtecí karta na měsíc listopad** – stejná struktura mění se pouze obrázek a data.
- **Slovní úlohy:**
1. *„Pejsek s kočičkou bydleli v lese. Cesta za jejich přáteli jim přes louku trvala 20 minut a po lesní cestě 45 minut. Která cesta je kratší? A o kolik minut? Jak dlouho pejskovi a kočičce trvá cesta po lesní cestě tam a zpět?“*
 2. *„Kočka se velice ráda koupe. Na koupání spotřebuje 8 litrů vody. Pejsek už tolik čistotný není. Stačí mu 4x méně vody na to, aby se vykoupal. Kolik spotřebuje pejsek vody?“*
 3. *„Pejsek s kočičkou pekli dort. Na jeden dort potřebují 5 kostek másla, 2 pytlíky cukru, vodu, 42 vajec a mnoho dalších. Kolik budou potřebovat másla a vajíček pokud budou chtít upéci 5 dortů?“*

2. týden listopad

- **„Zvířecí hádanky“**
- „Velkou sílu obr má, nosem stromy oškubá.“ (slon)
 - „Slova opakovat umí, ale moc jim nerozumí.“ (papoušek)
 - „Pruhovaný kabátek má koník i na svátek.“ (zebra)
 - „Zuby stromek porazí, hráz na vodě postaví.“ (bobr)
 - „Na dlouhé pochody chodí často bez vody.“ (velbloud)
- **„Matematické přesmyčky“** na tabuli jsou napsané přesmyčky číslovek. ŠETS, TPĚ, SETDED, ...
- **„Kočí slovní úlohy“**
1. *Na výstavišti bylo celkem 245 koček. Z toho bylo 160 kocourů a 25 koťátek. Kolik bylo kočiček a kolik koťátek?*
 2. *„Kočka se na louce seznámila se dvěma kočkami. Obě dvě kočky měly u sebe 12 koťat. Kolik koťátek má každá, aby jich měly stejně?“*
- **„Psí slovní úlohy“**
1. *„Na závodech uběhl pejsek 45km dlouho trať. Jeho kamarád Alex uběhnul 5x menší trať. Kolik km uběhl Alex?“*
 2. *„Po závodech vypil pejsek 9 misek vody. Jeho kamarád Alex vypil kupodivu 2x tolik více misek s vodou. Kolik misek Alex vypil? Myslíte*

si, že je to možné? A co kdyby Alex vypil udaný počet misek, ale byly poloviční? Kolik by pak misek vypil celkem?“

- **„Na kouzelníky“**^[29] Procvičujeme chůzi, běh, lezení, plížení, poskoky. Děti jsou volně rozestoupeny v prostoru tělocvičny. Učitelka je v roli kouzelníka. Na slova „čáry máry, fuk, ať jsou z vás....“ Proměňuje děti ve zvířátka. Děti napodobují jejich charakteristické pohyby.
- **„Molekuly“** Žáci jsou rozestoupeni v prostoru tělocvičny. Paní učitelka říká různé počty. Na povel pět – se mají žáci seskupit a vytvořit skupinku po pěti.
- **„Opičí honička“** Honička. Žáci jsou rozestoupené v prostoru tělocvičny. Paní učitelka určí jednoho opičáka. Ten má za úkol předat babu. Opičák si vymyslí nějaký pohyb, který žáci předvádějí po něm - dobu než babu předá.

3. týden listopad

- **„Hledej ve větě zvíře“**
Na **levou** ruku jsem slabá.
Pěťo, podej prosím tě Janě **kapesník**.
Karel **nesl** **ondatru** v tašce do školy.
Leporelo je knížka pro děti.
- Básnička **„Náš pes Míša“** a **„Kočka Micka“** *Jana Ondráková*
Náš pes Míša umí kousky,
třeba tuhle snědl mámě všechny housky.
Minule zas tátovi, poslintal i kalhoty.

Sousedovic kočka Micka,
chodí přes noc lovit myši.
Ale kdeže, samá lež,
kočka s myší honí veš.
- **Pohybová chvilka Střelnice** ^[30] Žáci stojí ve větší části třídy. Pozorně naslouchají a pohotově reagují na učitelova slova. Jejich úkolem je umět rozeznat slovesa a podstatná jména. Pokud učitel řekne např. sloveso běhat, žáci pobíhají v prostoru všemi směry. S dalším slovem mění pohyb.

^[29] Mazal, F. *Pohybové hry a hraní*. Olomouc [2000].

^[30] Jonášová, D., Michálková, J., Mužík, V. *Učení v pohybu aneb výuka pro neposedy*. Brno [2006].

Uslyší-li žáci podstatné jméno, udělají dřep. Žáci se mohou smát, skákat, chodit.

4. týden listopad

- **„Na Píd’alky“** Děti rozdělíme do skupinek po 6-10 osobách. Skupinky se z lehu na zádech zvednou do podporu ležmo vzadu s pokrčenýma nohama, opírají se rukama a chodidly pokrčených nohou. Tuto polohu zaujmou všichni členové a napojí se do sebe. Celá skupinka se snaží o pohyb dopředu. Všichni se drží za nártý nohou kromě prvního.
- **„Válka tenisáků“** V tělocvičně jsou rozmístěné tenisové míčky. Vytvoříme dvě družstva. Vymezíme prostory. Na povel mají žáci kutálet co nejvíce máčků na soupeřovu polovinu. Vítězí družstvo, které má na své polovině nejméně míčků.

Prosinec 1. týden

- **Čtecí karta** – stejná struktura, mění se pouze obrázek.
- **„Oříškové počítání“** Paní učitelka v ruce drží dva oříšky. Žáci mají zavřené oči a pouze poslouchají údery s ořechy. Paní učitelka a oříšky ťuká o sebe. 4x4 žáci mají říct výsledek.
- **„Hrách a čočka“** Opakujeme desítky a jednotky. Každý žák dostane 10 kuliček hrachu a 10 kusů čočky. Hrách jsou desítky a čočka představuje jednotky. Paní učitelka říká čísla a žáci mají na lavici vytvořit příklad.
- **„Střevíkové příklady“** Paní učitelka inovuje starou botu, která bude vypadat, jako střevíček od princezny ☺ Do tohoto střevíčku naskládá co nejvíce příkladů, které si žáci losují, aby je vypočítali.

2. týden prosinec

- **„Spoj správná tvrzení“** viz. opakování přísloví
Komu se nelenítakový syn.
Jaký otec.....nepadá daleko od stromu.
Jablko.....má za tři.
Kdo šetří.....tomu se zelení.

➤ „Omalovánka a bludiště“

Obrázek 22 Omalovánka a bludiště

- „**Zvonečkové počítání**“ Ze čtvrtky vystříháme tvary stejně velkých zvonečků. Rozdělíme je na dvě hromádky. Na první z nich napíšeme barevným fixem části početních příkladů, které děti znají z vyučování. Např.+ 56 = 70,- 6 = 10,+ 12 = 24. Tyto zvonečky položíme na stůl. Druhá hromádka zvonečků bude popsána číslem, které při dosazení k části příkladu utvoří správné řešení (soutěž dvojic).
- „**Hrachová násobilka**“ Paní učitelka má k dispozici plechovou nádobu. Žáci mají zavřené oči a poslouchají. P. učitelka vhadzuje postupně hrách do nádoby a žáci počítají kolik hrachu je v nádobě. Obměna: P. učitelka má nádobu předem naplněnou. Žáci odhadují, kolik hrachu v ní je. Poté hrách vysype a opět děti zavřou oči a poslouchají vhadzování do nádoby.

3. týden prosinec

- „**Zvonečkové počítání**“ Ze čtvrtky vystříháme tvary stejně velkých zvonečků. Rozdělíme je na dvě hromádky. Na první z nich napíšeme barevným fixem části početních příkladů, které děti znají z vyučování. Např.+ 56 = 70,- 6 = 10,+ 12 = 24. Tyto zvonečky položíme na stůl. Druhá hromádka zvonečků bude popsána číslem, které při dosazení k části příkladu utvoří správné řešení.(soutěž dvojic)
- „**Vánoční zvoneček**“ Žáci si na tuto hodinu přinesou starý květináč, korálek a tlustý špagát. Technikou, kterou využijete, nechám na Vás. Jde o to, abychom si vyrobili vánoční zvonek. Můžete využít různou škálu barev, ubrouskovou techniku aj. Ze staré tužky a korálku si mohou děti vyrobit paličku. (některé zvonečky můžeme využít i v hudební výchově).

Leden 1. týden

- **„Písmenkový guláš“** obdoba písmenkového salátu. Pracujeme ve skupinkách, každá skupinka si vylosuje jednu kartičku – jedno písmeno, na povel mají napsat co nejvíce slov, které je napadnou, podstatných jmen, sloves, druhů ovoce aj.

2. týden leden

- **„Co kam patří“** ^[31] Ve volném prostoru třídy jsou umístěné krabice, na kterých jsou napsána nadřazená slova. Krabice jsou kousek od sebe. Na druhé straně třídy jsou rubem vzhůru rozmístěny obrázky, které označují slova podřazená. Učitel vybere dva žáky, kteří mají v určeném časovém limitu umístit do krabic co nejvíce obrázků. Žáci se mezi sebou střídají např. při soutěži v řadách. Každý si může vzít pouze jednu kartičku.
- **„Seber triko Matěji“** ^[32] Zaměření na rychlost, obratnost, odvaha. Pomůcka – stuha nebo triko. Hráče rozdělíme do dvojic přibližně stejné výkonnosti. Nejvhodnější je využití čar volejbalového hřiště. Používáme zadní, střední a přední útočné čáry.
Popis hry: Jeden hráč leží na břiše, nohy na zadní čáře volejbalového hřiště, druhý hráč naproti na druhé straně volejbalového hřiště, také nohy na zadní čáře. Oba mají obličej směrem ke středu. Před jedním z nich asi 3 m od střední čáry je triko nebo stuha. Na signál, nejlépe zvednutí ruky vedoucího hry, vystartují oba hráči proti sobě. Ten hráč, který má stuhu blíže k sobě, se snaží vzít ji co nejrychleji a vrátit se zpět za čáru záchrany. Pokud se mu to podaří dřív, než se jej hráč běžící proti němu dotkne rukou, vyhrává a má bod. Pokud se jej proti němu běžící hráč dotkne rukou, prohrává a má bod on. Hráči nesmí měnit směr a vybíhat z dráhy.
- **„Vyvolávaná“** Zaměření na rychlost, obratnost. Žáky rozdělíme do dvou družstev. Obě družstva se posadí proti sobě do dvou řad. Každý z řady dostane číslo. Obě řady mají tedy shodné 1, 2, 3. Na povel učitel vyvolá 3 a dva žáci, kterým byla 3 přidělena, vybíhají ze svého místa a mají za úkol oběhnout celé své družstvo a posadit se na své místo. Bod získává ten, kdo doběhne dříve. Paní učitelka může vyvolat více čísel najednou.

^[31] Jonášová, D., Michálková, J., Mužík, V. *Učení v pohybu aneb výuka pro neposedy*. Brno [2006].

^[32] Mazal, F. *Pohybové hry a hraní*. Olomouc [2000].

3. týden leden

- **Pusolam „Karel, párek a Kašpárek“** *František Charvát*

*Karla potkal Kašpárek.
Řekl, jde se na párek.
Jistě, jistě, Kašpárku.
Mám však sestru v kočárku,
kam ji dáme, Kašpárku?
Vezmeme ji do parku!*

*Všichni tři jdou do parku.
Tam je stánek, Kašpárku,
kde se hřejí mňam, mňam párky
pro děti i pro Kašpárky.
Karel houpá kočárek,
párky snědl Kašpárek.*

4. týden leden

- **„Otázka pro leden“** *Milena Lukešová*

*Ledne, ledne, ledne,
Proč je tma i ve dne?
Černo, bílo, jo a ne –
proč máš slunce schované?
Jestli ho pustíš z ledničky,
dostaneš hned dvě jedničky:
1. měsíc v roce je jen 1 –
LEDEN*

- **„Doplň do obrázku značky podle vzoru“** V řádku na papíře je předtištěno několik tvarů. Např. * + - □ * + žáci mají za úkol podle smyslu doplnit, jak se obrázky opakují.

- **„Dokresli korálky“** Obdobný příklad. Na předem nakreslenou šňůrku mají žáci podle smyslu dokreslovat tvary.

- **„Nabídka některých továren a závodů v Liberci a jeho okolí“**

Florian – továrna na komíny
Auto Závod Český Dub
Kovalex – výroba a prodej keramických souprav
Termizo – společnost zabývající se likvidací odpadu
Eco Plastic – výkup a recyklace plastového odpadu
Preciosa Jablonné v Podještědí – výroba bižuterie
Trimco Stráž pod Ralskem – výroba autopotahů

Únor 1. týden

- **„Písmenkový guláš“** obdoba písmenkového salátu. Pracujeme ve skupinkách, každá skupinka si vylosuje jednu kartičku – jedno písmeno, na povel mají napsat co nejvíce slov, které je napadnou, podstatných jmen, sloves, druhů ovoce aj.
- **„Létající počítání“** Paní učitelka má připravenou dostatečnou zásobu příkladů. Soutěžíme každý za sebe. Děti stojí ve dvojích vyrovnané ve dvou řadách. Paní učitelka na povel „sbírej“ vyhodí několik lístečků do vzduchu. Úkolem žáků je, než napočítá p. učitelka do deseti, aby vzali lísteček a příklad vypočítali. Žáci si nesmějí brát nový lísteček, dokud nespočítají první.

2. týden únor

- **„Ztracení pohádkoví hrdinové“** Říkáme dětem názvy pohádek. Přiřazujeme k nim však hrdiny z jiných příběhů. Úkolem dětí je správně seřadit názvy pohádek a hrdinů, kteří k nim patří.
 - Perníková chaloupka – Bajaja
 - Zlatovláska – Holena
 - Princ Bajaja – Beruška
 - Dobrodružství Ferdy Mravence – Ivánek
 - Hrnečku vař – Štaflík
- **„Cvičíme si jazýčky“** říkej rychle:
 - Vávro, vidle vem,*
 - vyžej vlka ven.*
 - Vávra vidle vzal,*
 - vlka ven vyhnal.*

 - Kuku – kluku – kuku – kluku.*
 - Klepity – klepity – klepity – klap, kopyta kobyly klapala.*
- **Slovní úlohy:**
 1. *Princezna Jasněnka byla uvězněna ve věži, aby za ní Jíra nemohl. Chůva, která Jasněnku hlídala, usnula v šest hodin. Jíra přiletěl o hodinu déle a byl s princeznou do jedenácti hodin. Chůva po celou dobu spala. Jak dlouho spala?*

3. týden únor

- **„Hádej konce slov“** Na tabuli je napsán krátký příběh. Paní učitelka záměrně některým slovíčkům umazala konce. Žáci mají vhodná písmena doplnit.
- **„Poštovní příklady“** Na čtyřech balících papírech (pruhy papíru) jsou napsané v řadě příklady – jako matematický had. Příklady jsou rozmístěny po třídě. Pod každým matematickým hadem je připravena obálka, kam budou žáci vhazovat své výsledky. Každý žák dostane čtyři lístečky, které si podepíše. Na znamení vypočítají všechny čtyři hady a výsledky jak je uvedeno výše, vhodí do obálky. Potom učitel zvolí čtyři děti, které výsledky zkontrolují.

4. týden únor

- **„Příklady z truhlice“** Pokud má paní učitelka možnost, může do třídy přinést šperkovnici, ve které budou početní úlohy.

Březen 1. týden

- **„Na hodináře“** Připravíme si jednoduché hodiny z kartonu, které mají pohyblivé ručičky. Jednomu hráči zavážeme oči, druhý nastaví na ciferníku celou hodinu. S ciferníkem nesmí nikdo pohnout, aby soutěžící se zavázanýma očima, věděl, kde je dvanáctka, a mohl se podle ní orientovat. Při určování času se děti vystřídají. Vítěz je ten, kdo se ani jednou nezmylí.
- **„Honák“** Honička na zahřátí. Pomůcka – 10 metrů dlouhé lano. Vytyčíme hrací plochu, kde se bude smět běhat. Všichni hráči se pohybují v hrací ploše. Jeden je určen jako „honák“. Ten drží v ruce lano a na povel začíná chytat ostatní. Koho se dotkne, ten se chytí lana a honí s „honákem“. Hra končí v době, kdy se všichni drží lana.
- **„Veverky a kuny“** Pomůcky – 4 lavičky, 15 míčů (tenisáky, volejb., basketbalové). Lavičky sestavíme do tvaru čtverce. Mezi dětmi určíme 3 kuny, které se budou pohybovat v prostoru uvnitř laviček. Mají za úkol vyhazovat míče. Ostatní - veverky, co jsou kolem, se je snaží zase naházet zpět. Hra je časově omezená. Vyhrávají kuny v případě, že vyházejí všechny svá vajíčka – míče. V případě, že se veverkám podaří naházet oříšky zpět do pole, vítězí ony.

2. týden března

- „**Pexesová písmena**“ žáci hledají dvojice malých a velkých písmen
- „**Mincovník**“ Paní učitelka má připravenou plechovou nádobku, do které bude postupně vhazovat mince. Žáci mají zavřené oči a počítají potichu kolik mincí je uvnitř.

3. týden března

- „**Mincovník**“ Paní učitelka má připravenou plechovou nádobku, do které bude postupně vhazovat mince. Žáci mají zavřené oči a počítají potichu kolik mincí je uvnitř.
- **Slovní úlohy:**
 1. *Spočítej, kolik má celkem medvídek Pú kamarádů.*
 2. *Pú se vydal na výlet do sousedního lesa, který je od jeho domova 12 km daleko. Na na více než polovinu cesty se rozhodl, že se vrátí domů. Dá se určit, kolik km Pú ušel???*

4. týden března

- „**Počítáme se sousedem**“ Děti mají ve dvojicích vypočítat např. 20 příkladů.

Duben 1. týden

- **Slovní úlohy:**
 1. *Na čarodějnický slet přiletělo celkem 81 čarodějnic. Loni jich přiletělo devětkrát méně. Kolik bylo loni na sletu čarodějnic?*
 2. *Čarodějnice na svém sletu vařily lektvar mládí. Do velkého hrnce nasypaly 45 kg zkaženého mléka, 6 myších ocásků, 7 dračích zubů a samozřejmě nezapomněly na dračí krev. Kolik tam čarodějnice přidaly dračí krve?*
Slovní úloha nedourčená.
 3. *Nejvyšší čarodějnice měla na jedné ruce 7 prstů a na jedné noze 9 prstů. Kolik měla celkem prstů na celém těle?*

2. týden duben

—

3. týden duben

—

4. týden duben

- **„Všichni proti všem“** Zahřátí, honička. Hrajeme v prostoru volejbalového hřiště. Jeden je vybíječ, který má za úkol vybít. Ten, kdo je vybitý vystoupí z hřiště a dělá např. deset dřepů, výskoky aj. a vrací se zpět do hřiště. Využít můžeme více míčů.

Květen 1. týden

- **„Zakázané písmenko“** Paní učitelka stanoví, jaké písmenko je zakázané. Např. „Nechci slyšet písmeno K., jaké znáte potraviny?“ Žáci jeden po druhém říkají názvy potravin takových, aby se v nich nevyskytovalo písmeno K. Ten, kdo se splete, vypadává ze hry.
- **„Šípkové slovní úlohy“**
 1. *Šípková Růženka měla zakázáno sahat na růže. Král však zapomněl nechat vysekat dva záhony po 12 ti růžích. Kolik král zapomněl nechat vysekat celkem růží?*
 2. *Na zámek bylo pozváno 9 princů na každý den. Kolik princů přijelo za celý týden?*
 3. *Princům se podával šípkový čaj. Každý si dal dva čaje. Kolik se vypilo za týden čajů?*

2. týden květen

- **„Na řemesla“** Pantomima, jeden žák předvádí pohyby, které jsou charakteristické pro určité povolání. Ostatní hádají název.
Obměna: Na stůl položíme obrázky jednotlivých zaměstnání. Soutěžící mají za úkol v hromádce obrázků najít alespoň 3 pracovní nástroje, které jsou pro určité povolání.
- **„Jak máš dobré uši“** Soutěžící mají zavázané oči šátkem. Na zem pustíme postupně tři předměty, které žáci znají. Žáci mají hádat, o jaké předměty se jedná. Obměna: Kolik lidí prošlo za tvými zády?
- **„Hádej, kolik mám v ruce kuliček“** Paní učitelka vezme hrst kuliček a děti hádají, kolik jich v ruce drží. Ten, kdo uhodne, má bod. Všichni si počet zapíší na papír a za to znaménko plus. Další kolo se opakuje a Tento způsob 5x. Žáci tak získají 5 příkladů, ze kterých vytvoří hada. Spočítají ho.
- **„Na dvojníky“** Žáky rozdělíme do družstev. První utvoří kruh levým bokem do středu a druhé s menším poloměrem pravým bokem ke středu.

Na povel se kruhy pohybují. Na znamení se dvojice žáků snaží co nejrychleji dostat k sobě. Dvojice jsou předem určeny. Jakmile žáci utvoří dvojice a zvednou ruce nad hlavu.

- **„Přihrávaná“** Žáci se rozdělí na dvě družstva. Úkolem družstev je přihrávat si mezi sebou (spoluhráči) míč, co nejvíce krát, aby jim míč nespadl.
- **„Ufo, dálkový let“** Pomůcka – létající talíř. Žáci jsou v tělocvičně nebo na školním hřišti. Vyznačíme startovací čáru. Každé dítě hodí létajícím talířem co nejdále. Děti si počítají body.

3. týden květen

- **„Slovní úlohy ze zámku“** viz. úlohy 1. týden květen

4. týden květen

- **„Květinové hádanky“**
*Zdobí ji moc krásný květ, kdo chce, ten smí přivonět.
Ale pozor! Píchat může, jako každá jiná (růže)*

*Na zeleném stonečku spousta bílých zvonečků. Tiše „cvilinky“
poznali jste(konvalinky)*

*Když na louce žlutě kvetou, dívky si z nich věnce pletou.
Ozvěna z nich dělá lišky, poznali jste ... (pampelišky)*

*Vykvete do sedmi krás, v louce ji zná každý z nás.
Uzavírám s vámi sázku, že poznáte ... (sedmikrásku)*

Červen 1. týden

- **„Přesmyčky“** – hledej zvířata nebo řeku.
„**My** šrotíme každý den.“
„**Ela bere** s sebou sestru.“
„**Mrak** se blížil víc a víc.“
„**Domů** raději ještě nepůjdu.“
„**Jani sama** tam nechod.“
- **„Špatný tiskař“** Na papírky napíšeme v přeházeném pořadí slova, která jsou obsažena ve známých písničkách a básničkách. Děti je bezpečně znají. Soutěžíme o to, kdo dříve správně verše složí.

zahradník, šel, zahrady, do
zelená, moje, potěšení, travička, to, je
pes, oves, skákal, přes

- **„Řetěz“** Využijeme kancelářské sponky. Paní učitelka má připraveno několik řetězů, které jsou ze sponek poskládané. Žáci mají odhadovat, z kolika sponek se skládají. Žáci mohou skládat sami a soused odhaduje počet.

2. týden červen

- **„Červená a modrá“** [³³] Připravíme si červené a modré kartičky. Na červené napíšeme znaménko = a za něj číslo. Dětem řekneme, že červená barva označuje výsledky úloh. Na modré kartičky napíšeme čísla od nuly do sta – na přeskáčku a na dvě další znaménka + a - . Všechny karty otočíme čísly dolů. Hráč si vezme jednu kartu z červené hromádky a snaží se co nejrychleji vyhledat na modrých kartičkách čísla a znaménka tak, aby číslo na červené kartičce bylo výsledkem operace naznačené na modrých kartičkách.
- **„Na zdravotníky“** Pomůcky – různé druhy obvazů. Ve dvojicích nacvičujeme správné techniky obvazování.
- **„Náš dopravní značky?“** Pomůcka – dopravní značky. Žáci do skupinek dostanou pět rozstříhaných dopravních značek. Úkolem je, aby je poskládali a poté pojmenovali.
- **„Hra telefon“** [³⁴] Na velký papír případně na zem nakreslíme telefonní přístroj a vyplníme číselník jako na skutečném telefonu. Úkolem žáka je snožmo přeskakovat z čísla na číslo podle toho, které číslo z telefonního seznamu právě učitel čte. Číslo, které vyskáčou, tak zároveň počítají. Např. $1+6+5+9+9 = ?$

3. týden červen

- **„Červená a modrá“** [³⁵] Připravíme si červené a modré kartičky. Na červené napíšeme znaménko = a za něj číslo. Dětem řekneme, že červená barva označuje výsledky úloh. Na modré kartičky napíšeme čísla od nuly do sta – na přeskáčku a na dvě další znaménka + a - . Všechny karty otočíme čísly dolů. Hráč si vezme jednu kartu z červené hromádky a snaží se co nejrychleji vyhledat na modrých kartičkách čísla a znaménka tak,

[³³] Holeyšovská, A. *Rok ve školní družině*. Praha [2003].

[³⁴] Jonášová, D., Michálková, J., Mužík, V. *Učení v pohybu aneb výuka pro neposedy*. Brno [2006].

[³⁵] Holeyšovská, A. *Rok ve školní družině*. Praha [2003].

aby číslo na červené kartičce bylo výsledkem operace naznačené na modrých kartičkách.

➤ **Slovní úlohy:**

1. *Mach a Šebestová chodí spolu do jedné třídy. V této třídě je s Machem 13 chlapců. Pokud počítáme i Šebestovou, tak třídu navštěvuje celkem 17 děvčat. Kolik je ve třídě celkem dětí?*
2. *Mach s Šebestovou zavolali do sluchátka, že si přeji navštívit dobu ledovou. Sluchátko jim přání splnilo. Nejen, že jim tam byla zima, ale měli možnost spatřit mamuta, který vážil bezmála 5 tun (1 tuna = 1000 kilogramů). Kolik kilogramů vážil mamut, kterého žáci III.B potkali?*

➤ **„Hrady a zámky v libereckém kraji“**

Lemberk, Zákupy, Valdštejn, Frýdlant, Houska, Trosky, Sychrov, Grabštejn, Hrubý Rohozec, Bezděz

II. část

3.5 Ověření hypotézy H1

H1 Předpokládám, že motivační sborník bude pro minimálně 70% pedagogů inspirativní.

Účelem bylo zjistit, zdali je motivační sborník pro pedagogy inspirativní. V dotazníku pro pedagogy prvního stupně jsem volila formu uzavřené otázky.

Otázka související s hypotézou: „*Je pro Vás motivační sborník inspirativní?*“

Učitelé měli možnost výběru ze čtyř parametrických otázek, na které odpovídali.

- určitě ano
- ano
- spíše ne
- ne

IMS	f	%
určitě ano	5	62,5
Ano	3	37,5
spíše ne	0	0
Ne	0	0
Celkem	8	100

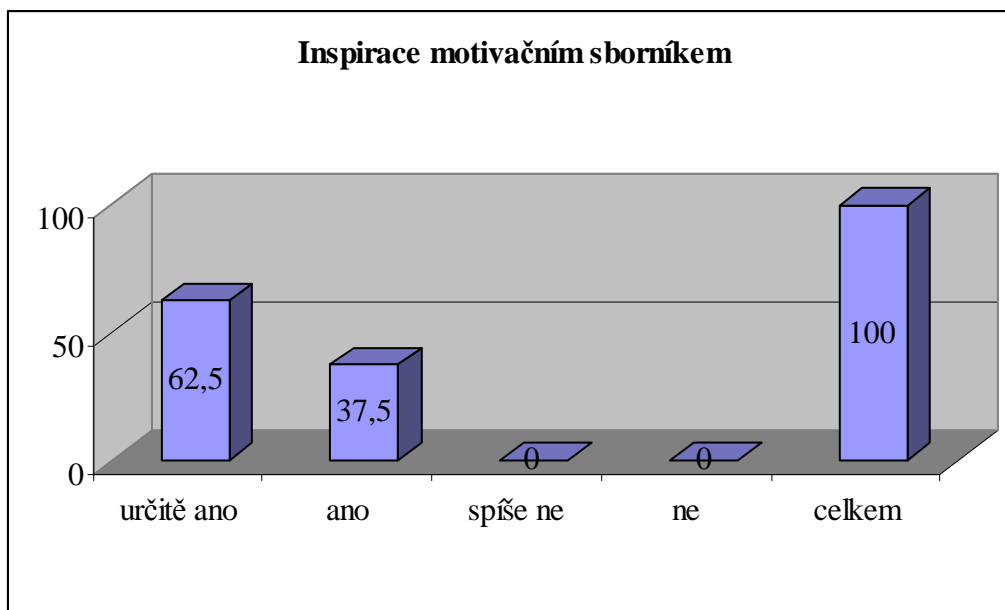
Tabulka 42

IMS = inspirace motivačním sborníkem

f = frekvence – počet učitelů

n = celkový počet učitelů, pro něž je sborník inspirativní

$$n = \frac{\sum}{8} \cdot 100(\%)$$

graf 1

3.5.1 Diskuse

Do tabulky jsem zanesla informace získané z dotazníku. Pedagogové odpovídali zaškrtnutím jedné z odpovědí. Celkem odpovídalo osm pedagogů. Z tabulky můžeme vyčíst, že by motivační sborník určitě využilo pět pedagogů z osmi, což je 62,5 %. Zbývající procenta, tedy 37,5 %, by jej částečně využilo. Výsledkem bylo zjištění, že ze zkoumaného vzorku sborník využili všichni dotazovaní učitelé. Předpokládala jsem, možnost, že někteří pedagogové nebudou ochotní se sborníkem pracovat a zůstanou u tradičních metod.

3.5.2 Závěr

Platnost hypotézy **H1** se potvrdila.

3.6 Ověření hypotézy H2

Předpokládám, že motivační sborník učitelé budou zařazovat alespoň 70% pravidelně do vyučovacího procesu.

Otázka související s hypotézou H2:

„Zařazovali byste aktivity pravidelně do vyučovacích hodin?“

Použila jsem otázky parametrické uzavřené.

- ano pravidelně 50%
- nepravidelně 25%
- občas 20%
- ne 5%

ZSVP	f	%
ano pravidelně	4	50
nepravidelně	3	37,5
Občas	1	12,5
Ne	0	0
Celkem	8	100

Tabulka 43

ZSVP = zařazení sborníku do vyučovacího procesu
f = frekvence (počet učitelů)

graf 2

3.6.1 Diskuse

V tabulce čtyřicet tři jsem vysledovala 50% využití sborníku a jeho zařazení do výchovně vzdělávacího procesu. Graf s tabulkou se dostává do rozporu se zaokrouhlováním procent. Došlo k vygenerování 49% na grafu dvě. Bylo možné předpokládat, že se platnost hypotézy H2 nepotvrdí.

Sborník, který jsem navrhla, obsahuje hojnou zásobu aktivit. Proto lze na tomto základě usuzovat jejich využití do vyučovacích hodin. Pedagogové jsou schopni aktivity modifikovat a přizpůsobit věku a možnostem třídy.

Dále jsem se zaměřila na pedagogy třetích tříd. Ti měli k vyplnění dva dotazníky. Jeden všeobecný uvedený výše a druhý zaměřený na konkrétní činnosti z určeného měsíce (říjen „Byl jednou jeden krtek“). Obrátila jsem se tyto pedagogy se žádostí využít a vyzkoušet sborník v průběhu čtrnácti dnů. Předem jsem jim připravila pomůcky, které by mohly být pro pedagogy náročné na přípravu. Např. matematická pexesa, obrázky odměn, puzzle krtek a jeho kamarádů. Přepsala jsem text z knížky, s nímž mohli okamžitě pracovat. Celkem se průzkumu zúčastnily dvě paralelní třídy celkem 30 žáků, z toho 18 děvčat a 12 chlapců.

3.6.2 Údaje třetí třídy

Učitelé třetí třídy využili zvolenou aktivitu daného měsíce. Jelikož byl průzkum prováděn v říjnu, podle navrženého plánu měsíce října, byla pohádka, Byl jednou jeden krtek.

Z dotazníku určeného pro pedagogy třetích tříd jsem zpracovala tři otázky uvedené viz. níže.

3.6.2.1 Využití pohádky ve vyučovacích předmětech

Učitelé odpovídali zaškrtnutím odpovědi. Na výběr bylo celkem osm předmětů.

„Do jakých předmětů jste zařazovala předložené téma pohádky?“

	Čj	M	Aj	Prv	Hv	Tv	Pc	Vv
U1	x	x	-	-	x	x	-	x
U2	x	x	-	x	-	x	x	x
Celkem	2	2	0	1	1	2	1	2

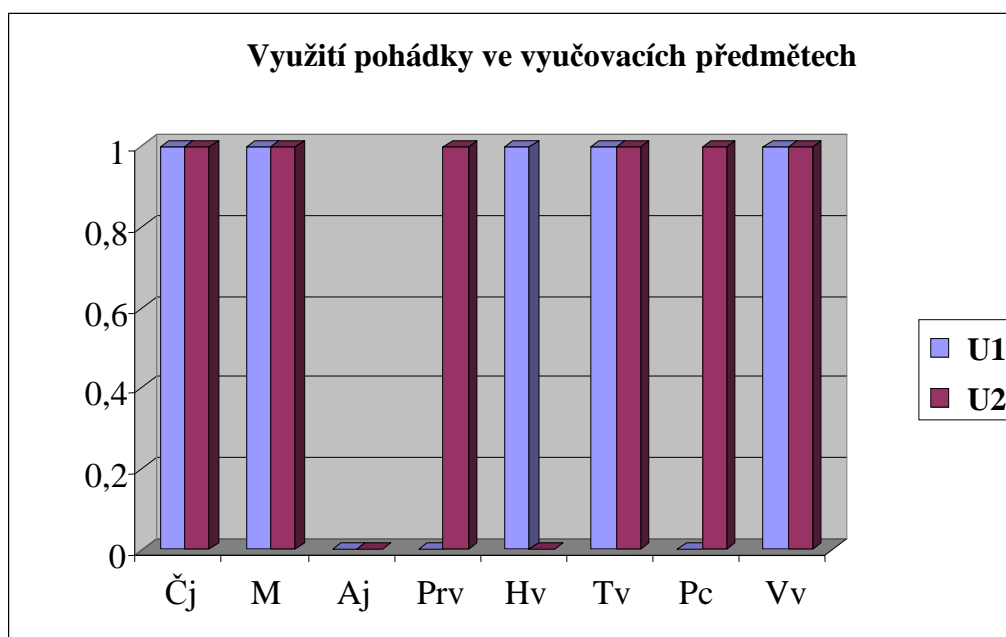
Tabulka 44

U1 = učitel 1

U2 = učitel 2

x = ano využila jsem toto téma v předmětu

- = ne nevyžila jsem toto téma v daném předmětu

graf 3

3.6.2.2 Diskuse

Z tabulky čtyřicet čtyři lze vyčíst, do kterých disciplin byla pohádka aplikována. Křížkem jsem označila ty předměty, ve kterých aktivity učitelka využila, pomlčkou neuplatnění aktivit v daném předmětu.

Byly využity všechny předměty. Výjimkou je označení anglického jazyka. Učitelé pravděpodobně sami anglický jazyk nevyučují.

Na grafu tři je názorně vidět nepoměr anglického jazyka oproti ostatním předmětům. Obě dvě paní učitelky se shodují v českém jazyce, matematice, tělesné výchově a výtvarné výchově.

3.6.3 Aplikace nabízených aktivit do vyučovacího procesu

Další otázka se vztahovala konkrétně k aktivitám, které pedagogy zaujaly. Učitelé slovně vypsali činnosti, o kterých byli přesvědčeni, že jsou do vyučovacího procesu přínosné.

Do tabulky uvedené níže jsem zapsala všechny aktivity související s daným tématem na tento měsíc. Křížkem jsem označila využití aktivity. Pomlčka označuje opomenutí činnosti.

Aktivity na měsíc říjen	U1	U2
Motivace hádankou	x	-
Vyhledávání informací o autorovi	x	-
Vymýšlení nových slov	x	x
Dokončování započatých vět	x	-
Uvolňovací cviky	x	x
Hromádkové příklady	x	x
Slovní úlohy s tématem pohádky	-	-
Krtkova pexesa	-	-
Na popletu	-	x
Jednosměrky	-	-
Doplň chybějící písmena do slov	x	x
Hledej skrytá slova	x	x
Puzzle krtka	-	-
Hromádková rozcvička	x	x
Cvičíme podle výsledků	-	-
Jazykolamy	-	-
Písmenkový salát	-	x
Geometrické tvary spojené s básničkou	-	-
Ocásková baba	x	-
Honák	x	-
Souboj skokanů	x	-
Vlastní ilustrace	x	x
Promítání pohádky	-	x
Počtářský král	-	-

Tabulka 45

- U1** = učitel 1
U2 = učitel 2 Z grafu dvě lze usuzovat, že platnost hypotézy nelze potvrdit.

3.6.3.1 Diskuse

V tabulce čtyřicet pět jsem se zaměřila na jednotlivé aktivity a jejich využití. Časový limit, který měli pedagogové umožněný k aplikaci, byl dva týdny.

V dotazníku pro pedagogy třetích tříd jsem zadala otevřenou otázku. Tázala jsem se vyučujících, jak se mnou navržená metoda hodnocení uplatnila. Připomínám, jednalo se o obrázky související s pohádkou. V našem případě obrázek krčka.

Za nasbírání deseti obrázků, měli žáci nárok na jedničku do žákovské knížky. Odměna se udělovala především za jakoukoli práci navíc, aktivitu ve vyučování, nezištnou pomoc spolužákovi, prospěšnou práci třídě, aj.

Jak jsem již uvedla výše, otázka byla otevřená.

UMH	Názor
U1	děti velice aktivní, snaha dosáhnout co největšího počtu obrázků
U2	zvýšená aktivita, úspěšná, snížila prohřešky, je však důležitá obměna

Tabulka 46

UMH = uplatnění metody hodnocení

U1 = učitel jedna

U2 = učitel dva

Byla předpokládána větší aktivita žáků a to z důvodu přínosu nové metody hodnocení. Ve třídě je možné pozorovat zvýšenou soutěživost, která by neměla být čas od času na škodu. Žáci byli schopni pro odměnu udělat cokoli. Tento typ odměňování jsem navrhla z jediného prostého důvodu, a to proto, aby dostali možnost být oceněni hlavně ti žáci, kteří si svoji práci nebyli tak zcela jisti a neměli příležitost být častěji odměňováni. Odměnu považuji za významný aktivačně motivační činitel.

3.6.4 Názor učitelů z hlediska nereálnosti aktivit

Na závěr ověření této hypotézy jsme se ještě vrátili k otázce uvedené v dotazníku. Pokládala jsem otázku otevřenou v tomto znění:

„Co se Vám jeví ve sborníku jako nepoužitelné, problematické?“

Učitelé měli možnost vypsát slovy všechny aktivity, které považovali za nereálné. Pro snazší přehlednost jsem volila stručně vpsané aktivity, o nichž byli

pedagogové přesvědčení, že by v praxi neobstály. Ve zkratce jsem uvedla jejich zdůvodnění.

Neuplatnění aktivit učitel U1

- Promítání pohádky každý týden. Děti jsou přesyceny.
- Práce s ilustracemi je pro děti složitá, pokud nejsou výtvarně vedené.

Neuplatnění aktivit učitel U2

- Promítání pohádky. Ve škole není dostatek časového prostoru k promítání.

Souhlasím s názory pedagogů. Promítání každý pátek nemá smysl, ale za čím si stojím je, aby se promítalo alespoň jednou do měsíce. Přes některé námitky, byť podnětné, chci v budoucí praxi motivační sborník využít i za cenu neúspěchu a znovu vyhodnotit.

3.6.5 Závěr hypotézy H2

Ke zjištění platnosti hypotézy jsem využila především otázky z dotazníků. Vraťme se k výše uvedené hypotéze **H2 Předpokládám, že jej učitelé budou zařazovat alespoň 70% pravidelně do vyučovacího procesu.**

Platnost hypotézy **H2** se nepotvrdila.

3.7 Ověření hypotézy H3

H3 Předpokládám, že žáci, kteří měli možnost pracovat se sborníkem, byli více motivováni pro výchovně vzdělávací činnost nežli žáci, kteří pracovali tradiční formou výchovně vzdělávacího procesu.

Pro získání kvalitních informací jsem opět zvolila metodu dotazníku pro pedagogy učící na prvním stupni základních škol a žáky třetích tříd. Obrátila jsem se na všechny pedagogy prvního stupně, kteří měli možnost vybrat si jednu ze tří možných odpovědí. Odpovědi mohly být uzavřené nebo polouzavřené. V prvním a druhém případě měli možnost svá tvrzení zdůvodnit.

Abych zjistila, jak dalece jsou na tom s motivací žáci navštěvující třetí třídy základní školy, připravila jsem krátký dotazník i pro tuto věkovou skupinu.

Otázka pro pedagogy byla kladena touto formou:

„Myslíte si, že žáci budou touto formou více motivováni do výchovně vzdělávacího procesu? Napište několika slovy, proč tak míníte.“

- ano _____
- je to možné, ale _____
- ne _____

Jak jsem již výše uvedla, v prvním a druhém případě měli vyučující zdůvodnit. Odpovědi jsem uvedla v následující tabulce.

VMŽ	Odpověď	Důvod
U1	Ano	dítě není na zadaný úkol samo, rozvoj spolupráce, vzájemné pochopení
U2	Ano	více vtáhlo žáky do VVP
U3	Ano	netradiční, zajímavé
U4	Ano	zvýšená aktivita práce
U5	Ano	žáci stále něco nového objevovali sami a to je správné
U6	Ano	vždy děti přitahuje vše co je jim blízké
U7	Ne	budou motivováni žáci aktivnější, žáci, kteří mají podporu v rodině, ti slabší, pomalejší se budou cítit pozadu a neuspějí

Tabulka 47

VMŽ = větší motivace žáků

U1 = učitel 1

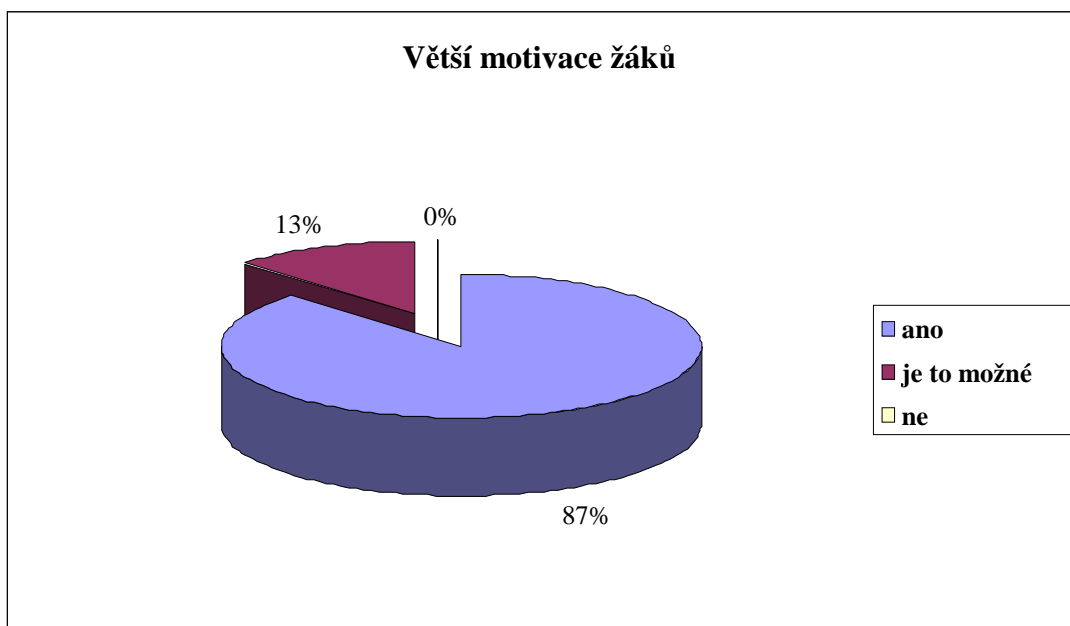
U2 = učitel 2

VMŽ	f	%
Ano	7	87,5
je to možné, ale ...	1	12,5
Ne	0	0
Celkem	8	100

Tabulka 48

VMŽ = větší motivace žáků

f = frekvence (počet učitelů)

graf 4

3.7.1 Diskuse

Zaměřila jsem se na tabulku čtyřicet sedm, kde jsou uvedeny konkrétní odpovědi pedagogů. Nepředpokládala jsem, že by byly všechny odpovědi kladně hodnoceny. Na základní škole, kde jsem praktickou část vykonávala, učí učitelé středního věku. Domnívala jsem se, že jejich názory budou v rozporu s mým návrhem motivačního sborníku, který jsem předložila.

V tabulce 87,5% vyučujících odpověděli na otázku ano. Potvrdila jsem si předpoklad hypotézy H3. Pokud měli žáci možnost se sborníkem pracovat, byli více motivováni do vzdělávací činnosti, nežli žáci, kteří pracovali tradiční formou. Učitelka U7 měla jiný názor, uveden v tabulce sedm. Její tvrzení vyvracím a nesouhlasím. Domnívám se, že paní učitelka nepochopila můj celkový záměr. Tento sborník jsem v první řadě vytvořila pro pedagogy, kteří hledají inspiraci do svých vyučovacích hodin, a v druhé řadě jsem myslela právě na ty jedince, kteří nemají zas až takovou možnost vhodného projevení se ve vyučování. Proto

jsem navrhovala metodu hodnocení obrázky, aby za jakoukoli snahu byly jejich kvality oceněny a vyzdviženy.

Z grafu čtyři můžeme vyčíst, že 87% pedagogů je přesvědčených o větší motivovanosti žáků do vyučování. Pouhých 13% mělo o navržené metodě jiné mínění.

Z pohledu žáka mě zajímala skutečnost, jaký typ vyučování je nejvíce zajímavá. V dotazníku určeném právě pro žáky třetích tříd odpovídalo celkem třicet žáků. Z toho dvanáct chlapců a osmnáct dívek.

Volila jsem uzavřené odpovědi.

Jak jsem již několikrát zmínila, sborník je přizpůsoben novému pojetí výuky a s tím související formy vyučování. Proto jsem se rozhodla začlenit otázku týkající se těchto forem. Mým cílem bylo zjistit, jaký typ výuky žáci upřednostňují.

Otázka a možné odpovědi byly navrženy takto:

„Jaké pojetí výchovně vzdělávacího procesu upřednostňuješ?“

Předem jsme si s žáky vysvětlili význam této otázky. Usilovala jsem o to, aby správně děti pochopily zadání otázky.

- když jsme celou hodinu v lavicích
- když jsme v lavicích a občas pracujeme na koberci
- když pracujeme častěji na koberci a v lavicích moc nesesíme
- když nemusíme v lavicích sedět vůbec

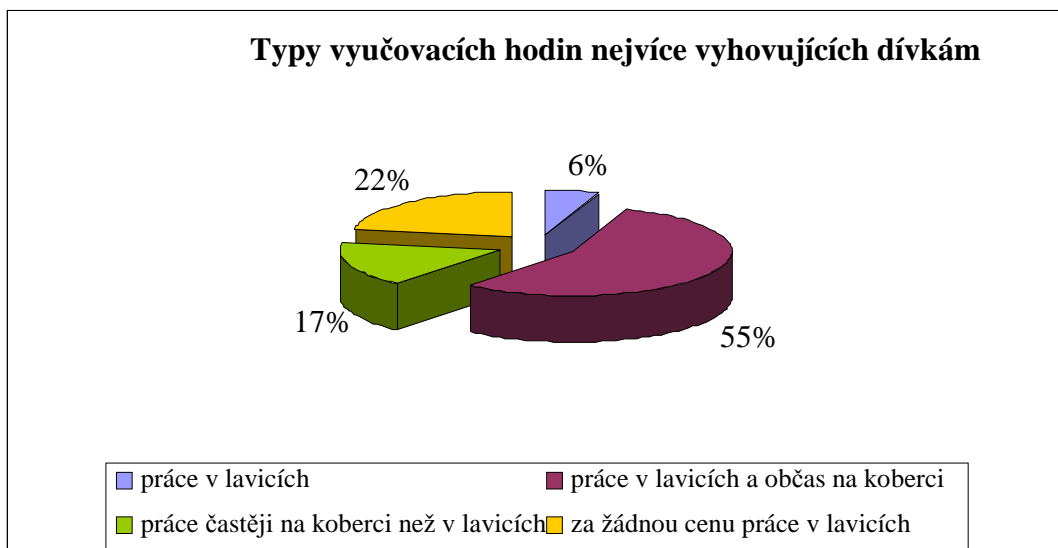
FVH	f (d)	% (d)	f (ch)	% (ch)
práce v lavicích	1	5,6	0	0
práce v lavicích a občas na koberci	10	55,6	4	33,3
práce častěji na koberci než v lavicích	3	16,6	1	8,3
za žádnou cenu práce v lavicích	4	22,2	7	58,3
Celkem	18	100	12	100

Tabulka 49

FVH = formy vyučovacích hodin

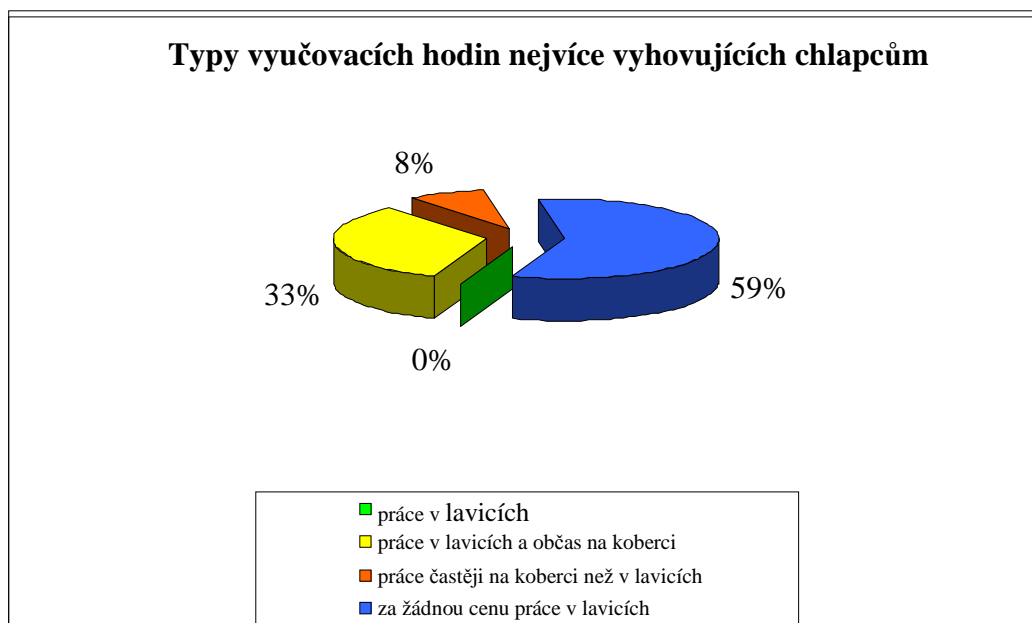
f (d) = frekvence (počet dívek)

f (ch) = frekvence (počet chlapců)

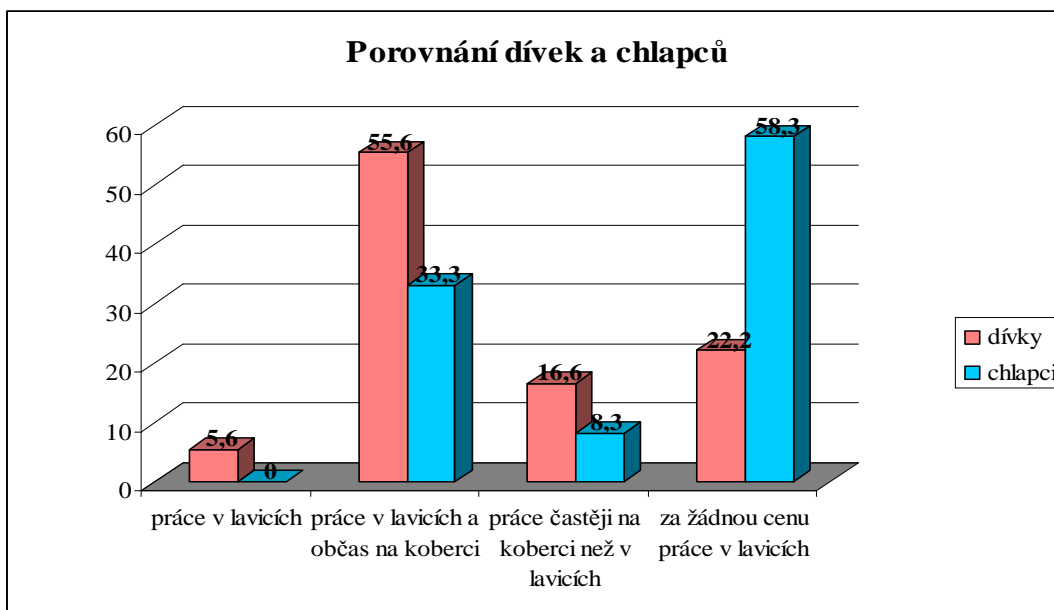
graf 5

V tabulce čtyřicet devět, sloupec f (d) počet dívek, je názorně viditelná skutečnost, že 55% dívek vyhovuje práce v lavicích a občas na koberci. Výsledek jsem předběžně očekávala. Lze usuzovat z aspektu pracovitosti a pečlivosti dívek, které mají raději své věci uklizené a připravené na místě. Z grafu pět lze vyčíst 22% dívek, které rády pracují v celé třídě, jen ne v lavicích. O pět procent méně děvčat se přiklání k častější práci na koberci než v lavicích a pouhých 6% upřednostňuje pouze činnosti v lavicích.

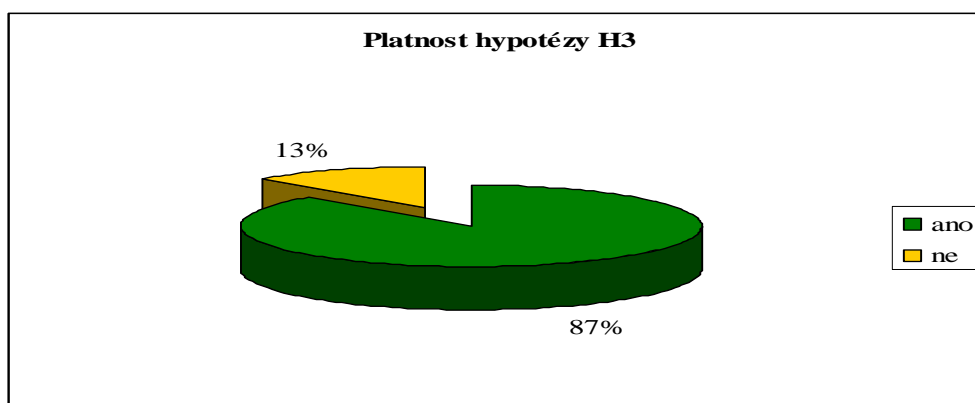
graf 6

V tabulce čtyřicet devět, sloupec f (ch) počet chlapců, můžeme vidět zanesené hodnoty z dotazníku. 59% chlapců se přiklání k vyučování mimo lavici vůbec. Pouze 33% upřednostňuje práci v lavicích a občas na koberci. Jeden žák označil odpověď, kterou lze vnímat jako činnosti vyrovnané půl na půl (lavice – koberec). Žádnému chlapci však nevyhovovala práce celou hodinu v lavicích.

graf 7

Nakonec jsem spojila graf pět a šest dohromady, abych zpracované poznatky mohla vzájemně porovnat. Na první pohled lze usuzovat rozdílnost názorů chlapců a dívek. Obecně můžeme vyvodit jediný závěr jak pro děvčata, tak pro chlapce. Děti potřebují k učení pohyb a samy jej vyžadují. Ne však za každou cenu, ale jeho zařazení význam podle žáků má.

graf 8

3.7.2 Závěr

Z dotazníků, zadaných pro pedagogy prvního stupně se 87% vyučujících domnívá, že žáci byli více motivováni aktivitami využitými z motivačního sborníku a pouhých 13% tuto skutečnost popírá.

Platnost hypotézy **H3** se potvrdila.

3.8 Ověření hypotézy H4

Předpokládám, že mnou nabídnutý sborník z hlediska motivace a okamžité odměny za úspěšnou činnost, má pro žáky vyšší prožitkové hodnocení.

Jak jsem již uvedla dříve, pro pedagogy třetích tříd jsem dopředu připravila několik pomůcek související s motivačním sborníkem. Požádala jsem je, zdali by jej během čtrnácti dnů využili. Motivační sborník jsem nechávala posuzovat učiteli v říjnu, proto jsem zvolila pohádku související s tímto měsícem, Jak krteček ke kalhotkám přišel.

Vytvořila jsem tabulky aktivit, využitých při tradičním pojetí výuky. Pro porovnání tradičního pojetí výchovně vzdělávacího procesu jsem zvolila i tabulku využitých činností z motivačního sborníku. Pedagogové nejprve pracovali podle tradičních forem a další týden vyzkoušeli to samé téma, ale s využitím aktivit z motivačního sborníku. Dále jsem uvedla předměty, ve kterých pohádku učitelé podle žáků nejvíce využili.

Vybrala jsem si tři aktivity, za účelem názorně ukázat motivaci, zájem a hlavně aktivitu žáků. První aktivita je motivace spojená s hádankou a čtením pohádky, druhá se zaměřuje na oblast matematiky, kdy jsem pedagogům nabídla matematická pexesa a mezi poslední jsem zařadila uvolňovací cvik před psaním, o kterém se domnívám, že má ve vyučovacích hodinách svůj význam. Především pro žáky s SPU a SPCH. Zaměřila jsem se také na odměny. Klasické známkování jsem vynechala z důvodu velkého výzkumného vzorku, o kterém se domnívám, že by nebyl zpracovatelný. Opět jsem volila dělení na dvě skupiny podle pohlaví. Odměny byly formou obrázků navržených podle sborníku. Kdo získal pět obrázků, dostal jedničku do žákovské knížky.

Připomínám ztotožňování aktivity a předmětu. Při vyplňování dotazníku jsme si společně otázky prošli a žákům jsem vysvětlila rozdíl mezi předmětem a aktivitou. I přesto někteří nepochopili, na co mají odpovídat. Některé odpovědi nebyly verifikovatelné, proto jsem je do celkového hodnocení nezařadila.

3.8.1 Aktivita č. 1

A) Čtení pohádky podle tradičního způsobu výuky

Při hospitaci ve třetích třídách, kdy bylo využito tradičního pojetí výuky, jsem si uvědomila, jak je tento typ vyučování doslova nudný. Žáci seděli celou hodinu v lavicích. Motivace, proběhla formou rozhovoru o pohádce, kterou děti měly následně číst. O autorovi a jeho životě hovořila více paní učitelka než žáci. Čtení probíhalo formou vyvolávání. Ve čtení se vystřídali všichni žáci. Poté, co žáci pohádku přečetli, následovala zpětná vazba formou otázek a odpovědí. Žáci si nakonec nakreslili obrázek do sešitů na čtení a zapsali si jméno autora a název knížky, ze které pohádku četli.

Po vyučovací hodině jsem položila dětem otevřenou otázku, na kterou měli ústně odpovědět. Žáci neodpovídali před celou třídou, aby nedošlo k ovlivnění, ale jednotlivě chodili do kabinetu, kde jsem si jednotlivé odpovědi zapsala. Odpovědi žáků jsem zaznamenala a zanesla je do tabulky. Předpokládala jsem, že se budou jejich odpovědi shodovat. Proto jsem jejich tvrzení rozdělila do čtyř skupin.

„Co tě nejvíce na této hodině bavilo?“

- čtení o krtkovi
- kreslení do sešitu
- čtení mě nebaví
- nic

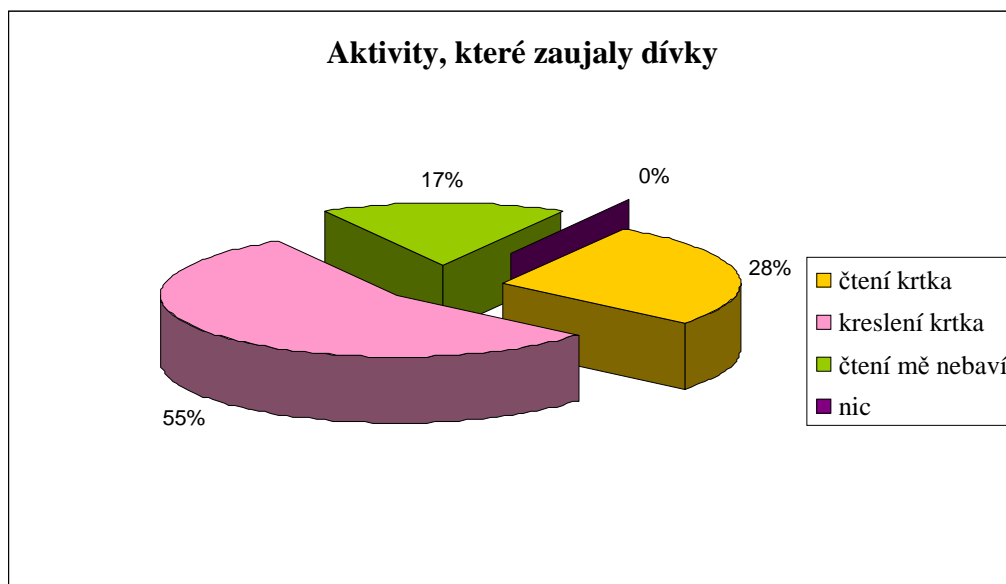
ČTFV	f(d)	%	f(ch)	%
čtení krtka	5	27,7	3	25
kreslení krtka	10	55,6	3	25
čtení mě nebaví	3	16,7	4	33,3
Nic	0	0	2	16,7
Celkem	18	100	12	100

Tabulka 50

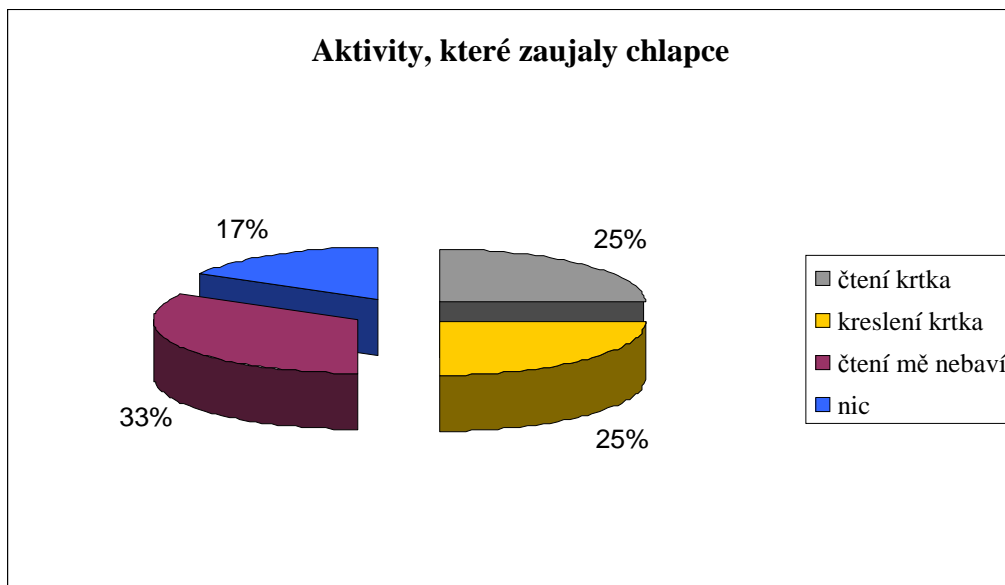
ČTFV = čtení v tradiční formě výuky

f (d) = frekvence (počet) dívek

f (ch) = frekvence (počet) chlapců

graf 9

graf 10

3.8.1.1 Diskuse I.

Na grafu devět a deset lze vyčíst jednotlivé aktivity. Graf devět je věnován děvčatům, kde jsem znázornila v procentech, které činnosti žákyně v tradičním pojetí zaujaly a které naopak. Růžová barva označuje 55% dívek, které zaujalo kreslení krtka. 28% dívek upoutala četba. Pouze 17% děvčat se čtením nezabývalo vůbec.

Z grafu deset, který je věnován kategorii chlapců, je viditelná rovnováha, 25% chlapců zaujalo kreslení krtka a na stejné úrovni označili odpověď zájmu čtení. 33% chlapců se četbou nezabývalo vůbec a 17% nebavilo nic.

B) Čtení pohádky podle navržených aktivit z motivačního sborníku

Při náslechu v obou třídách probíhalo učení následovně. Žáci měli pod židličkami schované lístečky, na kterých měli napsanou hádanku. Na povel si lístečky odebrali a přečetli. Aktivní byli všichni žáci. Odpověď na otázku: „O čem si dne budeme číst?“ znali hned všichni žáci za předpokladu, že uhodli hádanku. Po hádance následovalo krátké povídání o životě autora. Informace dětem zprostředkovala paní učitelka. Plynule se přešlo na čtení. Všichni žáci se ve čtení vystřídali. Po přečtení měla paní učitelka připravený pracovní list, kde byl přepsán úryvek z pohádky. Žáci měli doplnit vynechaná slova. Tímto způsobem probíhalo čtení s porozuměním. Poslední aktivita, která žáky čekala, bylo nakreslení krtka do sešitů na čtení. Nakonec si zapsali jméno, příjmení autora a název knížky, ze které četli.

Předpokládala jsem větší aktivitu než v prvním případě tradičního vyučování. Žáci byli do práce zapojeni, pracovali. Při zjišťování informací jsem opět zvolila stejnou metodu jako předtím. Položila jsem dětem otevřenou otázku, stejnou jako v předchozím případě. Z výčtu mých aktivit je zřejmé jak jsem ve vyučovací hodině rozdělila odpovědi žáků.

„Co tě nejvíce na této hodině bavilo?“

- hádanka
- čtení
- pracovní list
- kreslení

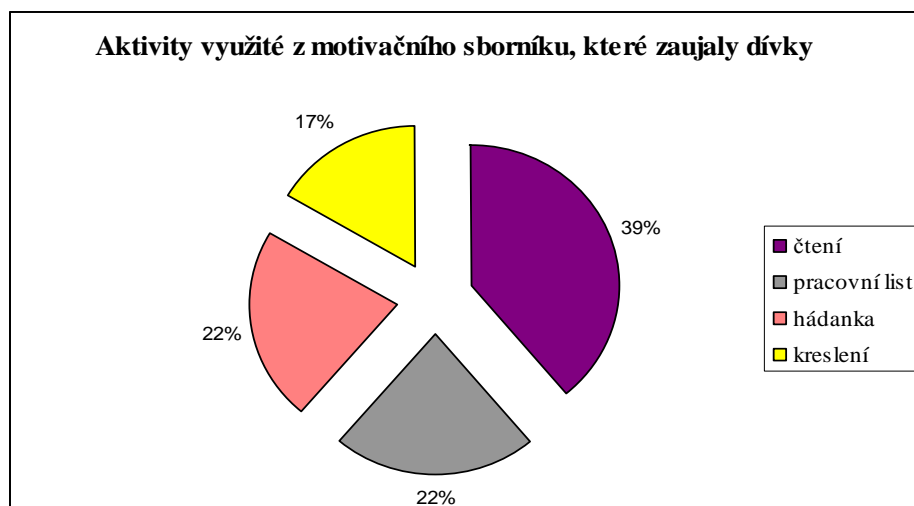
AVMS	f(d)	%	f(ch)	%
Čtení	7	38,9	3	25
pracovní list	4	22,2	2	16,7
hádanka	4	22,2	2	16,7
Kreslení	3	16,7	5	41,6
celkem	18	100	12	100

Tabulka 51

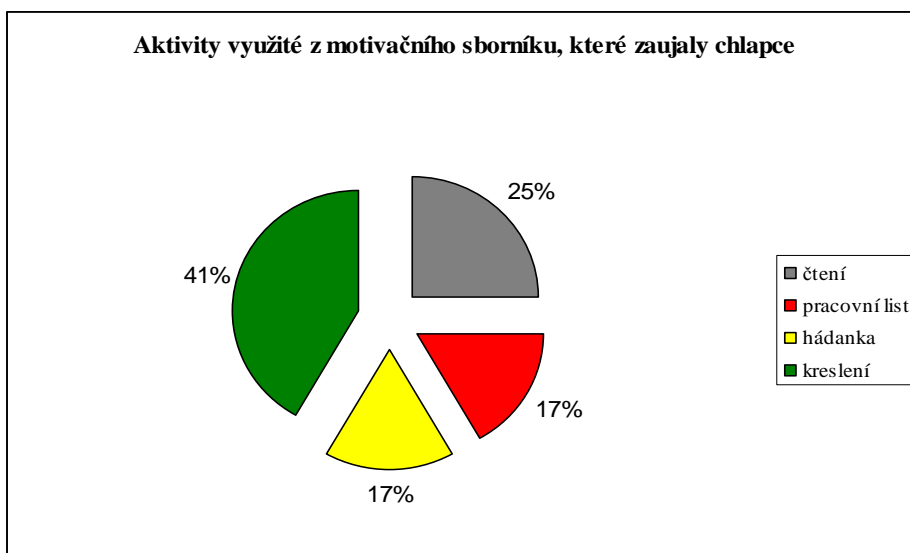
AVMS = aktivity využití motivačním sborníkem

f (d) = frekvence (počet) dívek

f (ch) = frekvence (počet) chlapců

graf 11

graf 12

3.8.1.2 Diskuse II.

Z výše uvedeného grafu jedenáct můžeme vyčíst, které aktivity zaujaly dívky v předmětu čtení. Dívky upřednostňovaly čtení a to z 39%. Srovnatelná procenta, to je 22% měly hádanka a pracovní list. Kreslení zaujalo 17% děvčat. V porovnání s tradičním pojetím výuky jsme zjistili, že čtení má vyšší procento úspěšnosti.

Na grafu dvanáct lze vyčíst, že 41% chlapců zaujalo kreslení, 25% chlapců upřednostňovalo čtení a stejnou hodnotu 17% přiřadili hádance a pracovnímu listu. Čtení u chlapců je ve srovnání s tradiční výukou a metodami podle sborníku na stejné úrovni, která se rovná 25%.

3.8.2 Aktivita č. 2

A) Matematika v tradičním pojetí výuky

Na náslechu probíhala klasická hodina matematiky. Motivaci ze strany vyučujících, jsem bohužel ani v jednom z náslechů nezaznamenala. Pouze, což je důležité, a nesmí se na to zapomínat, byl sdělen cíl vyučovací hodiny. Žáci měli na tabuli napsáno několik příkladů, které měli spočítat. Slovní úlohy z učebnice řešil každý sám za sebe. Slovní úlohy byly oznámkovány a následně spočítány na tabuli. Ke konci vyučovací hodiny si žáci zahráli početního krále. Poslední tři, co zůstali ve hře, získali jedničku do žákovské knížky. Opět jsem žákům položila uzavřenou otázku. Žáci odpovídali z nabídnutých možností:

„Co tě nejvíce na této hodině bavilo?“

- slovní úlohy, protože jsem získal(a) známku do žk
- početní král
- příklady s tabule
- matematika mě nebaví

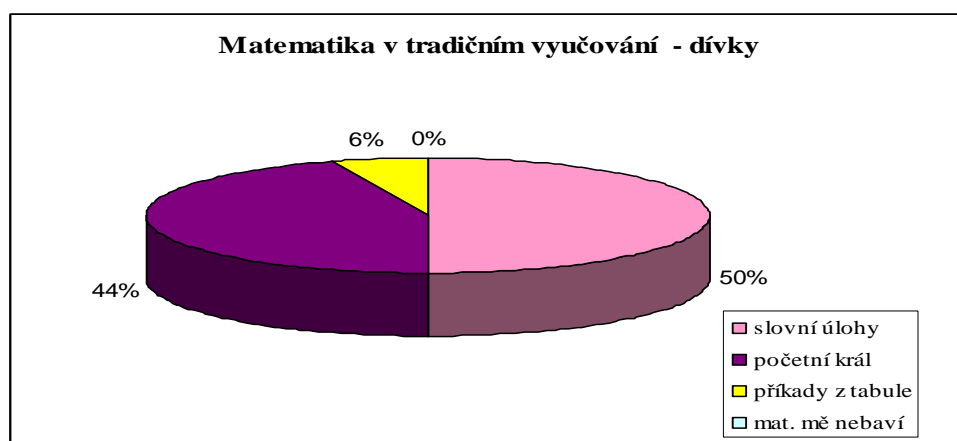
MTV	f(d)	%	f(ch)	%
slovní úlohy	9	50	1	8,3
početní král	8	44,4	9	75
příklady z tabule	1	5,6	2	16,7
mat. mě nebaví	0	0	0	0
Celkem	18	100	12	100

Tabulka 52

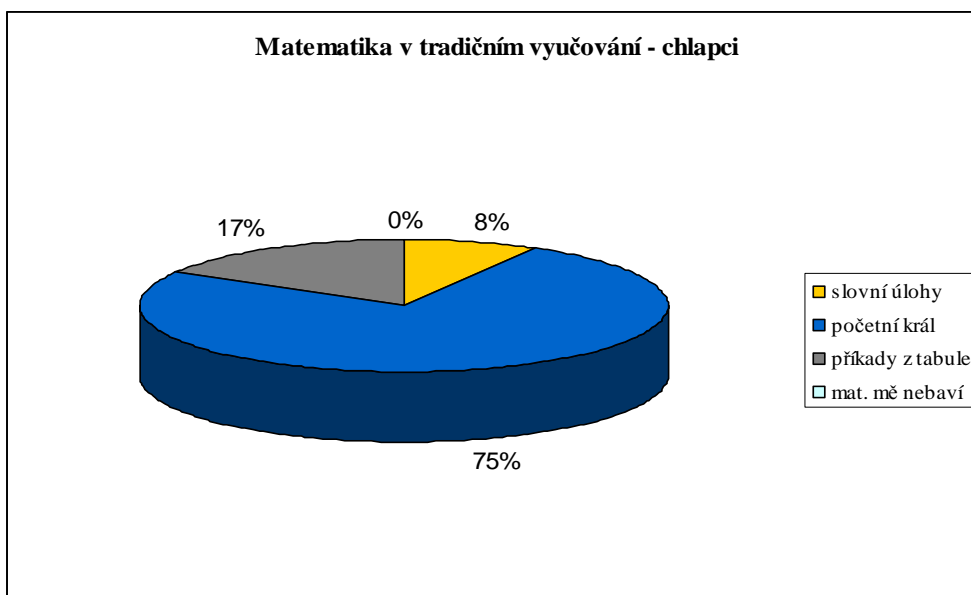
MTV = matematika v tradičním vyučování

f (d) = frekvence (počet) dívek

f (ch) = frekvence (počet) chlapců

graf 13

graf 14

3.8.2.1 Diskuse I.

V tradičním vyučování dívky zaujaly z 50% slovní úlohy a s 44% početní král. Chlapci dali přednost 75% početnímu králi. U dívek se na nejnižším stupni objevily příklady z tabule. Naopak u chlapců, na nejnižší úrovni z hlediska aktivit se dostaly slovní úlohy.

B) Matematika podle navržených aktivit z motivačního sborníku

Přítomnost na obou hodinách matematiky, kdy učitelé využili můj sborník, mě přesvědčila v tom, že děti k učení potřebují pohyb. V úvodu vyučovací hodiny paní učitelky zařadily procvičování příkladů na násobení a dělení. Děti měly příklady spočítat a podle výsledků, které paní učitelka vyvolávala, předváděly různé pohyby. Matematická pexesa jsem vybrala záměrně. Byla také součástí opakování násobilky. Na jedné kartičce byl výsledek a na druhé byl zadán příklad. Děti byly rozděleny do několika skupinek, kde si násobilku procvičovaly. Po krátkém procvičování následovaly slovní úlohy, které souvisely s tématem pohádky krtka. Slovní úlohy děti řešily ve skupinkách. Každá skupina počítala jinou slovní úlohu. Po spočítání úlohy si děti mezi sebou vyměnily úlohy další. Celkem děti spočítaly 5 slovních úloh. Poté se žáci přesunuli do lavic. Paní učitelka měla několik kartiček. Vylosovala jednu. Na ní byla napsaná jedna ze slovních úloh, které děti právě spočítaly. Touto formou měly větší pravděpodobnost získat odměnu.

Ke konci hodiny měla paní učitelka připravenou aktivitu „Hromádkové počítání“ viz. MP. Při hodině matematiky byly děti velice aktivní. Žáci měli možnost získat několik odměn během vyučovací hodiny.

Na konci vyučovací hodiny jsem dětem položila uzavřenou otázku.

„Co tě nejvíce na této hodině bavilo?“

- cvičení s příklady na začátku hodiny
- slovní úlohy ve skupinkách
- matematická pexesa
- hromádkové počítání

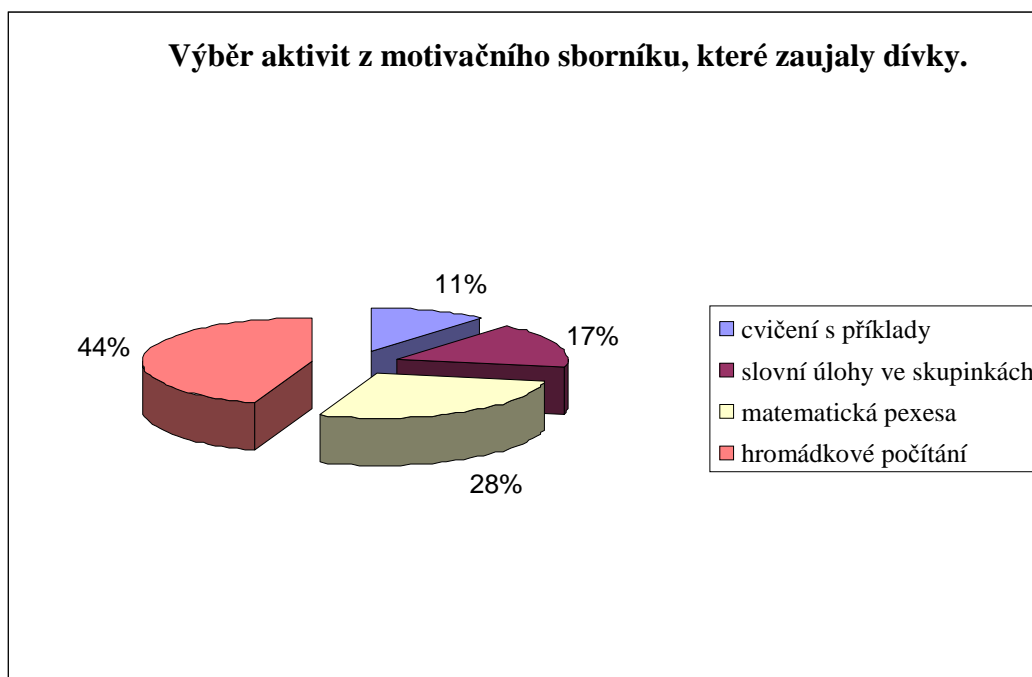
MMS	f(d)	%	f(ch)	%
cvičení s příklady	2	11,1	0	0
slovní úlohy ve skupinkách	3	16,6	3	25
matematická pexesa	5	27,8	4	33,3
hromádkové počítání	8	44,4	5	41,7
Celkem	18	100	12	100

Tabulka 53

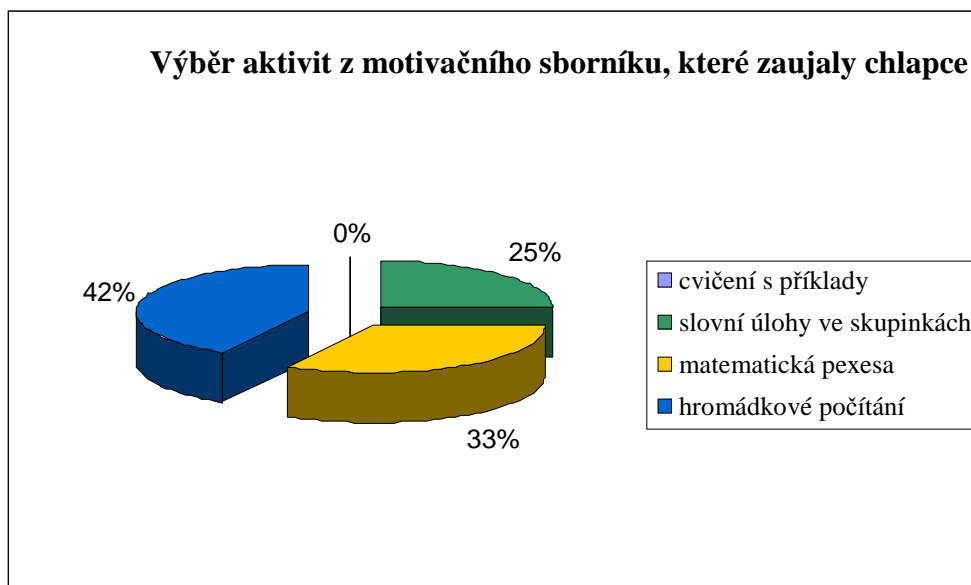
MMS = matematika s využitím motivačního sborníku

f (d) = frekvence (počet) dívek

f (ch) = frekvence (počet) chlapců

graf 15

graf 16

3.8.2.2 Diskuse II.

Paní učitelka měla možnost využívat více aktivit než v předchozím modelu vyučování. Dívky nejvíce zaujalo hromádkové počítání 44%. Dále pak matematická pexesa 28%. Nejméně obstály příklady využitě na úvod hodiny 11%.

Z grafu šestnáct je viditelná úspěšnost ve 42% hromádkového počítání. Dále chlapce zaujalo matematické pexeso 33%. V dalším pořadí byly slovní úlohy s 25%.

Z celkových grafů je zřejmé, že děti nejvíce zaujaly činnosti spojené s pohybem. V tradičním vyučovacím procesu byly využity aktivity přijatelné žáky. Aktivity, které byly využity ze sborníku, byly z velké části na stejné úrovni. Platnost hypotézy H4 se potvrdila.

3.8.3 Aktivita č. 3

A) Uvolňovací cvik v tradičním pojetí výuky.

Při náslechu hodiny českého jazyka se učitelky shodly na jediném. Využily by uvolňovací cvik za každou cenu, bez rozdílu na tradiční pojetí výuky nebo netradiční. Souhlasím s názorem zařazovat uvolňovací cvik před každým psaním. Mají svůj význam hlavně pro žáky s SPU a SPCH.

Uvolňovací cvik, učitelky prováděly mnou navrženou metodou. Na velkém balicím papíru byl nakreslen obrázek. Na velkou plochu si uvolňovali ruku žáci s SPU a SPCH, ostatní měli svoje obrázky velikosti A4, které využívali.

B) Uvolňovací cvik jako navržená aktivita z motivačního sborníku.

Učitelé využili tuto aktivitu stejně jako v tradičním pojetí výuky.

3.8.4 Zařazení tématu do vyučovacích předmětů

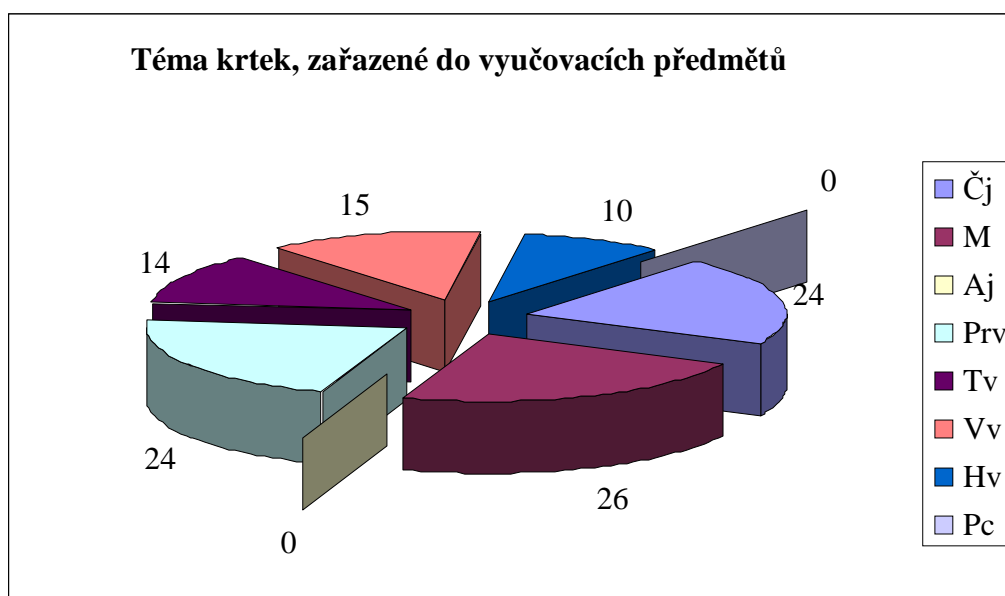
Dále jsem zkoumala, v jakých předmětech se téma Krtka během čtrnácti dnů objevovalo.

Informace z dotazníků jsem uspořádala do tabulky, kterou jsem tentokrát nedělila na chlapce a dívky. Výsledkem byl jeden graf společný pro obě pohlaví.

Předměty	f (ž)
Čj	24
M	26
Aj	0
Prv	24
Tv	14
Vv	15
Hv	10
Pc	0

Tabulka 54

f (ž) = frekvence (počet) žáků

graf 17

3.8.4.1 Diskuse

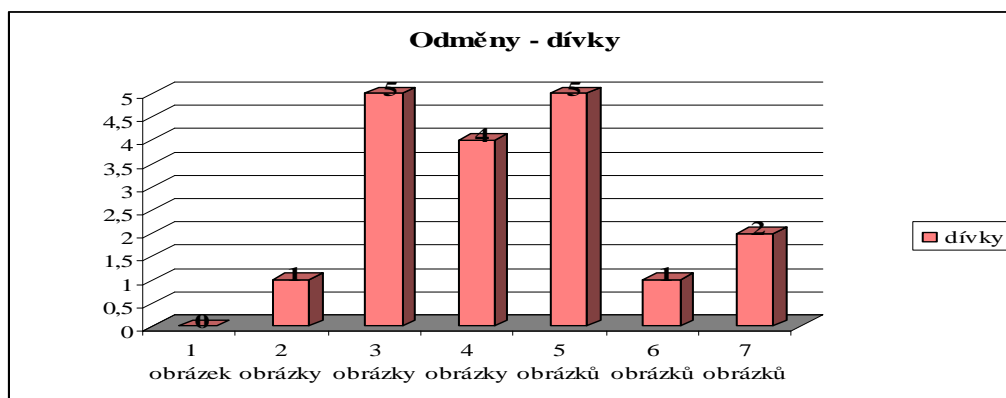
Podle nejnižších hodnot jsem zjistila, že téma krtek nebylo zařazené do anglického jazyka a pracovních činností. V případě delší časové dotace lze předpokládat, že by téma krtek vyučující zařadili do všech vyučovacích předmětů.

3.8.5 Odměny – obrázek krčka

Na závěr uvádím počty odměn, které mohli žáci během čtrnácti dnů získat vlastní pílí, aktivitou, aj. Tabulku jsem rozdělila podle pohlaví.

Odměny	1 obrázek	2 obrázky	3 obrázky	4 obrázky	5 obrázků	6 obrázků	7 obrázků
Dívky	0	1	5	4	5	1	2
chlapci	1	3	2	4	1	1	0

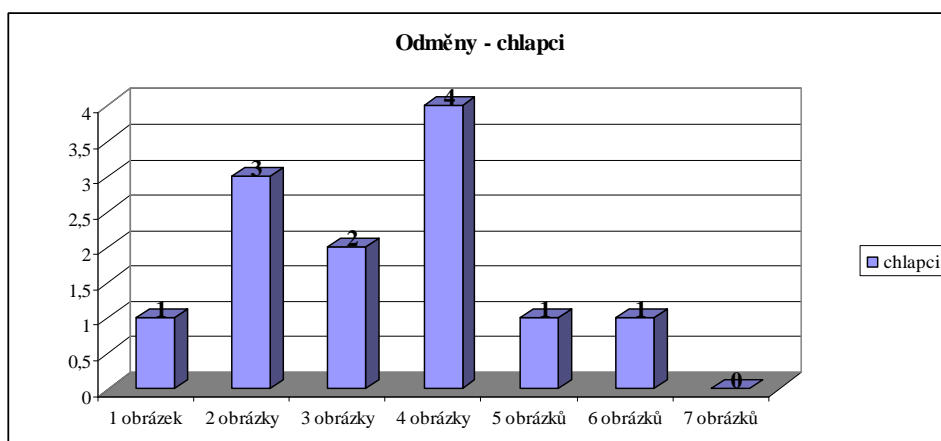
Tabulka 55

graf 18

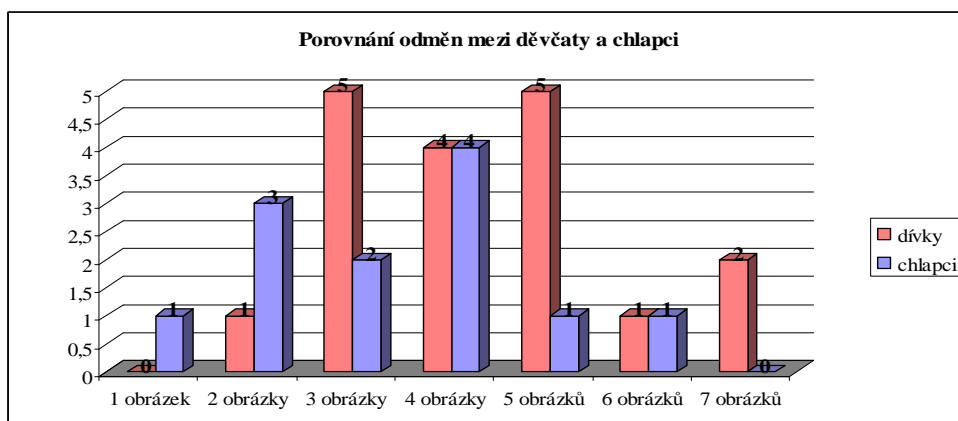
3.8.5.1 Diskuse

Nejvíce, sedm obrázků, získala dvě děvčata. Z grafu je znatelné, že každý žák alespoň jeden obrázek získal.

graf 19

Vyhodnocení chlapecké kategorie ukázalo, že čtyři žáci získali čtyři obrázky. Sedm obrázků nezískal nikdo. Jeden obrázek získal jeden žák.

graf 20

Na závěr jsem hodnoty porovnala. Lze konstatovat, že získané poznatky jsou rozdílné. U děvčat lze předpokládat větší aktivitu a pílí než u chlapců. I když nelze vyvrátit skutečnost, že se najdou i chlapci, kteří svou kategorii podpoří. Jeden chlapec z celkového počtu dvanáct, získal šest obrázků.

3.8.5.2 Závěr

Předpokládám, že mnou nabídnutý sborník z hlediska motivace a okamžité odměny za úspěšnou činnost, má pro žáky vyšší prožitkové hodnocení.

Platnost hypotézy **H4** se potvrdila.

IV. Závěr

Cílem mé diplomové práce bylo zlepšení motivačních činností ve vzájemných vztazích a vytvoření motivačního sborníku pro kvalitnější socializaci a integraci dítěte do výchovně vzdělávacího procesu ve škole. Rozšířila jsem jej o následující zkoumání: Zjistit na základě vypracování motivačního sborníku možnost jeho využití ve vyučovacím procesu.

V **teoretické části** jsem se snažila objasnit pojem motivace z více hledisek. Vybrala jsem názory některých autorů, s jejichž poznatky a zkušenostmi jsem se při studiu podrobně seznámila. Snažila jsem se analyzovat jednotlivé texty a vybrat z nich ty pasáže, které mě nejvíce oslovily a zpracovat je ve svém textu.

V **praktické části** jsem využila především metodu dotazníku. Pomohl mi získat potřebné informace jak od pedagogů, tak od zvoleného vzorku žáků třetích tříd základní školy.

Postupně jsem se seznamovala s celou řadou problémů pedagogické praxe, které, jak předpokládám, budou pro mou nadcházející dráhu učitele určité výzvou jak postupně přispívat k jejich řešení.

Souhlasím s kritickými připomínkami zkušených pedagogů, kteří mi vytýkali, že zařazení některých aktivit mnou vypracovaného sborníku nebylo správnou volbou. Na druhou stranu jsem přesvědčena, že je pouze nabídkou činností pro jednotlivé měsíce. Z toho vyplývá možnost výběru příslušné aktivity. Kdokoli jej bude chtít využít, může se svobodně rozhodnout, kterou z aktivit zvolí a zdali zvolí. Já se pouze mohu domnívat, že v procesu změn výchovně vzdělávacího procesu ve školách je nezbytné přistupovat k práci s dětmi kreativně a flexibilně, nezůstávat na zaběhaných stereotypech, dokázat se přiblížit potřebám současné mladé populace.

Při prezentaci sborníku na základní škole byla většina pedagogů s výsledky mého úsilí spokojena. Jediné, a pro mne podstatné, je námitka, která se týkala celoroční motivace. Pedagogové se zabývali spíše aktivitami zařazenými do jednotlivých předmětů. Neměli potřebu se do hloubky zabývat vzájemnou propojeností předmětů s pohádkou. Konec konců jsem od nich intenzivní zamyšlení ani neočekávala, protože jsem si tuto podmínku nestanovila jako cíl práce. Někteří z nich negativně hodnotili velký výčet činností a pomůcek. Vyhodnocuji si jejich námitky minimálně dvěma způsoby. Buďto nepochopili můj záměr inovační činnosti, nebo jsem skutečně stanovila příliš velké požadavky vyplývající z mé dosavadní nezkušenosti.

Především učitelé, kteří jsou v pedagogické praxi desítky let, se sborníkem nesouhlasili. Jejich názory přesto vnímám pozitivně. Doposud byli zvyklí učit podle předepsaných osnov vydaných Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT). Byli jimi vázáni, a proto nezřídka neměli potřebu naplno realizovat vlastní invence. Rámcový vzdělávací program je k samostatnosti přímo iniciuje.

Služebně mladší učitelé můj sborník většinou hodnotili pozitivně. Mým záměrem nebylo „navalit“ nezvladatelné množství aktivit do vyučování. Chtěla jsem si vyzkoušet možnou inovaci výchovně vzdělávacího procesu a dozvědět se

pozitiva i negativa ve srovnání s tradičním pojetím výchovně vzdělávacího procesu ve škole.

V pedagogické praxi jsme se dozvěděli, že vyučování nelze vést podle určitých dogmat. Tak jako každé dítě je jiné a my učitelé respektujeme jeho individuální zvláštnosti, platí identická teze i o učiteli. Každý z nás je jiný. Máme rozdílné vyučovací metody, postupy práce a hlavně přístup k dětem. Proto bych ráda zdůraznila, že má práce je pouze návrh jak by se dalo vyučování dětem zpříjemnit. Měl by dát příležitost využívat jejich dovednosti, zúročit je v práci a umožnit jim učit se pro praktický život.

Vybrané pohádky, zařazené do motivačního sborníku, jsou, jak předpokládám, využitelné ve všech předmětech prvního stupně. Volila jsem pohádky, které mají i filmové zpracování. Mým záměrem bylo podat srovnání knižního literárního textu a jeho filmové varianty. Přála bych si, aby děti pochopily diferenciaci a aby je přivedla k většímu zájmu o četbu. Vedla jsem je, aby se samy snažily rozdíly vyhledávat. Někdo by mohl namítnout, že pohádky nejsou vybrány pro jednotnou věkovou kategorii. Kde je však předsáno, že se musí ve třetí třídě pracovat pouze s učebnicemi určenými jednotlivým ročníkům? Proč nenabídnout žákům kromě čítanky i další možnosti. Názorně jim můžeme předvést, že existují pohádky, které si mohou přečíst.

Do svého výčtu jsem vybrala deset pohádek českých i světových autorů. Domnívám se, že požadavek přečíst během školního roku deset knížek není přehnaný. Samotná myšlenka, že dítě dokáže knížky se zájmem přečíst, by měla být pro něj motivující. Jsem přesvědčená, že jsme schopní přivést je k četbě, když je činnosti spojené s pohádkou začnou zajímat.

Do sborníku jsem zařadila celou škálu činností tak, aby měly vždycky souvislosti se zvolenou pohádkou. Např. v matematice jsou využity slovní úlohy vyplývající z pohádky Karlík a továrna na čokoládu. Do přírodovědy jsem zařadila aktivity zaměřené na ekologii a továrny v České republice.

Možná jsem v tomto směru hodně, ale opravdu hodně optimistická, ba dokonce, jak říkala jedna starší paní učitelka, „naivní a praxí neotřkaná“. Já si to však tak úplně nemyslím. Všechno to, co dělám, sleduji pro svou budoucí učitelskou dráhu. Chtěla bych se vyvarovat některých, často nezáměrných, nedostatků výchovně vzdělávacího procesu, které mě osobně poznamenaly na základní škole. Chtěla bych dát svým svěřencům možnost volby všude tam, kde to bude možné a účelné. Budu se snažit, aby nemusely po celý vyučovací proces jen pasivně sedět v lavicích. Přála bych si naučit se dát jim prostor, volnost, možnost vyjadřovat pocity a názory. Vrátit škole myšlenku Jana Ámose Komenského: „Škola hrou“.

V. Seznam použité literatury

1. ČÁP, J., MAREŠ, J. *Psychologie pro učitele*. 1. vydání. Praha : Portál, 2001. 656 s. ISBN 80-7178-463-X.
2. LANGER, L. *Úloha motivace ve vyučování ne základní škole*. 1. vydání. Praha : SPN, 1984. 105 s.
3. MADSEN, K.B. *Teorie motivace*. 1. vydání. Praha : Academia, 1972. 385 s.
4. LINHART, J. *Proces a struktura lidského učení*. 2. vydání. Praha : Academia, 1972. 488 s.
5. SKALKOVÁ, J. *Od teorie k praxi vyučování*. 1. vydání. Praha : SPN, 1978. 212 s.
6. LOKŠOVÁ, I., LOKŠA, J. *Pozornost, motivace, relaxace a tvořivost*. 1. vydání. Praha : Portál, 1999. 208 s. ISBN 80-7178-205-X.
7. PAVELKOVÁ, I. *Motivace žáků k učení*. 2. vydání. Praha : Pedagogická fakulta UK, 2002. 248 s. ISBN 80-7290-092-7.
8. PETTY, G. *Moderní vyučování*. 2. vydání. Praha : Portál, 2002. 380 s. ISBN 80-7178-681-0.
9. KARNS, M. *Jak budovat dobrý vztah mezi učitelem a žákem*. 1. vydání. Praha : Portál, 1995. 151 s. ISBN 80-7178-032-4.
10. MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Když se řekne škola*. Katos, 2007. 56 s. ISBN 80-86247-79-1.
11. VÝZKUMNÝ ÚSTAV PEDAGOGICKÝ V PRAZE, *Metodický portál www.rvp.cz výbor příspěvků*. Praha : 2007. 125 s. ISBN 978-80-87000-09-0.
12. JONÁŠOVÁ, D., MICHÁLKOVÁ, J., MUŽÍK, V. *Učení v pohybu aneb výuka pro neposedy*. 1. vydání. Brno : Masarykova univerzita, 2006. 40 s. ISBN 80-210-4074-2.
13. MAZAL, F. *Pohybové hry a hraní*. 1. vydání. Olomouc : Hanex, 2000. 296 s. ISBN 80-85783-29-0.
14. HOLEYŠOVSKÁ, A. *Rok ve školní družině*. 1. vydání. Praha : Portál, 2003. 168 s. ISBN 80-7178-752-3.

15. NELEŠOVSKÁ, A. *Pedagogická komunikace v teorii a praxi*. 1. vydání. Praha : Grada, 2005. 172 s. ISBN 80-247-0738-1.
16. PÁVKOVÁ, B. *Říkej si semnou*. 1. vydání. Brno : CP Books, a.s., 2005. 95 s. ISBN 80-251-0528-8.
17. CHARVÁT, F. *Pusolamy*. 1. vydání. Praha : Fragment, 2004. 151 s. ISBN 80-7200-987-7.
18. VILD, J. *Metodické pokyny k diplomovým a závěrečným pracím na pedagogické fakultě TUL*. 1. vydání. Liberec : Technická univerzita v Liberci, 1995. 24 s. ISBN 80-7083-166-9.
19. BITLJANOVÁ, V., ŠAFFKOVÁ, Z. *Diplomová práce krok za krokem*. 1. vydání. Liberec : Technická univerzita v Liberci, 2006. 52 s. ISBN 80-7372-081-7.
20. HRABAL, V., MAN, F., PAVELKOVÁ, I. *Psychologické otázky motivace ve škole*. 1. vydání. Praha : SPN, 1984. 256 s.
21. CANFIELD, J., WELLS, H.C. *Hry pro zlepšení motivace a sebepojetí žáků*. 1. vydání. Praha : Portál, 1995.
22. CANGELOSI, J.S. *Strategie řízení třídy*. 2. vydání. Praha : Portál, 1996.
23. Obrázky [online]. Dostupné z: <<http://images.google.cz/>>, <<http://www.harrypotter.com>>, <<http://www.academia.cz>>, <<http://www.csfd.cz>>, <<http://detske.napady.net>>, <<http://www.crazyway.estranky.cz>>, <<http://www.testpark.cz>>, <<http://www.baky.cz>>, <<http://www.detske-hry.com>>, <<http://www.kosmas.cz>>.

VI. Přílohy

Příloha č. 1	Seznam zkratk
Příloha č. 2	Dotazník pro pedagogy učící na prvním stupni ZŠ
Příloha č. 3	Dotazník pro pedagogy učící ve třetích třídách ZŠ
Příloha č. 4	Dotazník pro žáky třetích tříd ZŠ

Příloha č. 1 Seznam zkratk

aj.	- a jiné
apod.	- a podobně
km	- kilometr
mat.	- matematika
MP	- metodický průvodníček
MŠMT	- ministerstvo mládeže a tělovýchovy
např.	- například
RVP	- Rámcově vzdělávací program
s.	- stránka
SPCH	- specifické poruchy chování
SPU	- specifické poruchy učení
ŠVP	- školní vzdělávací program
tj.	- to je
tzn.	- to znamená
tzv.	- tak zvaný
uč.	- učitel
viz.	- podívej se
VVP	- výchovně vzdělávací proces
ŽK	- žákovská knížka
ZŠ	- základní škola

Příloha č. 2 Dotazník pro pedagogy učící na prvním stupni ZŠ

Vážená paní učitelko, pane učiteli
obracím se na Vás s prosbou o vyplnění následujícího dotazníku. Vámi vyplněný dotazník mi poslouží jako jeden z mnoha podkladů pro napsání diplomové práce. Dotazník je anonymní, nemusíte se tedy bát zneužití Vašich dat. K dotazníku přikládám Motivační sborník, který jsem v rámci praktické části zpracovala jako pomůcku pedagogům.
Za vyplnění dotazníky Vám velice děkuji.

1. Identifikační údaje:

- ☐ žena
- ☐ muž

2. Je pro Vás motivační sborník inspirativní? Pokud odpovíte určitě ano nebo ano, napište, proč se tak domníváte a v čem vidíte přínos.

- ☐ určitě ano _____
- ☐ ano _____
- ☐ spíše ne
- ☐ ne

3. Zařazovali byste aktivity pravidelně do svých vyučovacích hodin?

- ☐ ano pravidelně
- ☐ nepravidelně
- ☐ občas
- ☐ ne

4. Myslíte si, že žáci budou touto formou více motivováni do výchovně vzdělávacího procesu? Napište několika slovy proč tak míníte.

- ☐ ano _____
- ☐ je to možné, ale moc tomu nevěřím _____
- ☐ ne _____

5. Odpovězte prosím stručně, zdali považujete můj sborník za kvalitní či nikoli a proč.

Dotazník pro pedagogy třetích tříd

1. Do jakých předmětů jste zařazovala předložené téma pohádky?

- ☐ český jazyk ☐ anglický jazyk ☐ hudební výchova
- ☐ matematika ☐ prvouka ☐ tělesná výchova
- ☐ pracovní činnosti
- ☐ výtvarná výchova

2. Zaujaly Vás některé aktivity? Napište jaké.

3. Jak se uplatnila navržená metoda hodnocení?

4. Máte pocit, že s Vámi žáci více pracovali a byli aktivnější či nikoli?

5. Co se Vám jeví, jako nereálné.

6. Zhodnoťte sborník. 1 nejlepší – 5 nejhorší

- ☐ 1
- ☐ 2
- ☐ 3

- ☐ 4
- ☐ 5

Příloha č. 4 Dotazník pro žáky třetích tříd ZŠ

Dotazník pro žáky

- ☐ chlapec
- ☐ dívka

Jaké aktivity tě ve škole nejvíce baví?

Jaké pojetí výchovně vzdělávacího procesu upřednostňuješ?

- ☐ když jsme celou hodinu v lavicích
- ☐ když jsme v lavicích a občas pracujeme na koberci
- ☐ když pracujeme častěji na koberci a v lavicích moc nesedíme
- ☐ když nemusíme sedět v lavicích vůbec

Bavilo tě pracovat s pohádkou Krteček?

Co tě nejvíce na ní bavilo – jaké aktivity?

V jakých předmětech jste se nejvíce bavili o Krtečkovi?

Kolik jsi získal za tento týden obrázků?